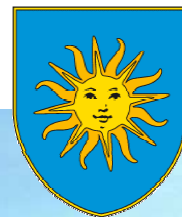

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Kohezijski sklad

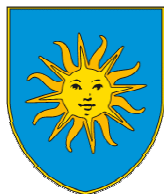
MESTNA OBČINA KOPER
COMUNE CITTA DI CAPODISTRIA

Trajnostna urbana strategija mesta Koper

Koper, februar 2016

Trajnostna urbana strategija mesta Koper

MESTNA OBČINA KOPER
COMUNE CITTA DI CAPODISTRIA
Verdijeva ulica 10, 6000 Koper

Župan: Boris Popovič

Koper, februar 2016

Izdelovalec: **PS Prostor, d.o.o.**,
Pristaniška 12, 6000 Koper

Direktor: Gorazd Kobal, u.d.i.a.

Delovna skupina

Vodstvo Mestne občine Koper:

Boris Popovič, *župan Mestne občine Koper*

Peter Bolčič, *podžupan Mestne občine Koper*

Alberto Scheriani, *podžupan Mestne občine Koper*

Projektna skupina, Mestna občina Koper:

Sabina Mozetič, *direktorica Občinske uprave*

Georgi Bangiev, *vodja Urada za okolje in prostor*

Timotej Pirjevec, *vodja Urada za družbene dejavnosti*

Viljan Tončič, *vodja Samostojne investicijske službe*

Erik Sarkič, *vodja Urada za gospodarske javne službe in promet*

Marinka Scheriani, *koordinator projekta TUS Koper*

Ostali sodelujoči, Mestna občina Koper:

David Presl, *Kabinet župana*

Maja Šviligoj Cernaz, Melita Osvaldič, *Urad za nepremičnine*

Peter Donaval, *Občinski inšpektorat*

Zdenko Ferletič, Igor Rakar, *Urad za splošne zadeve*

Sekule Popovič, Marko Gorišek, *Urad za družbene dejavnosti in razvoj*

Orjela Bordon, Vilma Milunovič, *Urad za finance in računovodstvo*

Nataša Likar, Raf Klinar, *Urad za gospodarske javne službe in promet*

Irena Kocjančič, *Samostojna investicijska služba*

Tamara Kozlovič, Peter Žudić, *Turistična organizacija Koper*

Tjaša Babič, Matjaž Marsič, Andreja Poklar, Davor Deranja, *Urad za okolje in prostor*

Delovna skupina izdelovalca, PS Prostor d.o.o.:

Gorazd Kobal, *odgovorni vodja naloge*

Eva Bolčič

Karim Kleva

Mario Kajin

Jure Bergoč

Arno Rupnik

Slavko Mezek (Regionalni razvojni center Koper), Milena Škrl Marega, *vključevanje javnosti*

Zunanji sodelavci in svetovalci:

Slavka Zupan, (K&z, Svetovanje za razvoj d.o.o.), *ex-ante evalvacija*

Kazalo

1. IZHODIŠČA	8
1.1 Trajnostna urbana strategija kot priložnost in izziv za mesto Koper in Mestno občino Koper	8
1.2 Izhodišča evropske politike regionalnega razvoja	10
1.3 Strateška razvojna izhodišča države	12
1.4 Strateška razvojna izhodišča Obalno-kraške regije	15
1.5 TUS Koper v luči razvojnih potreb mesta in strateških dokumentov Mestne občine Koper	16
2. URBANO OBMOČJE KOPER	19
2.1 Zasnova in razvoj poselitvene mreže	19
2.2 Opredelitev urbanega območja za izvajanje trajnostne urbane strategije	21
3. ANALIZA STANJA URBANEGA OBMOČJA MESTA KOPER.....	23
3.1 Demografski oris in trendi demografskega razvoja.....	23
3.1.1 Demografski oris	23
3.1.2 Položaj mladih v mestu	25
3.1.3 Položaj starejših v mestu	25
3.1.4 Trendi demografskega razvoja	26
3.2 Družbene dejavnosti	26
3.2.1 Izobraževanje	27
3.2.2 Znanstveno-raziskovalna dejavnost.....	28
3.2.3 Šport in aktivno preživljanje prostega časa	29
3.2.4 Kultura.....	30
3.2.5 Socialno varstvo	30
3.2.6 Zdravstvena dejavnost.....	31
3.3 Gospodarske razmere	33
3.4 Stanje okolja	36
3.4.1 Onesnaženost zraka	36
3.4.2 Stanje voda	36
3.4.3 Onesnaženost tal	37
3.4.4 Obremenitve s hrupom	37
3.4.5 Svetlobno onesnaževanje	37
3.5 Prostorske razmere in gospodarska infrastruktura	40
3.5.1 Prostorska zasnova urbanega območja Koper.....	40
3.5.2 Mestno središče in historično mestno jedro	41
3.5.3 Notranji razvoj mesta in degradirana urbana območja	41
3.5.4 Energetika in energetska učinkovitost	42
3.5.5 Prometna mreža	43
3.5.6 Zeleni sistem.....	44
3.5.7 Obala in morje	45
4. ANALIZA RAZVOJNIH PRILOŽNOSTI, NEVARNOSTI, PREDNOSTI IN SLABOSTI URBANEGA OBMOČJA KOPER.....	47

4.1	Metodološka izhodišča	47
4.2	S.W.O.T. analiza družbenih dejavnosti in demografije	48
4.3	S.W.O.T. analiza gospodarskih dejavnosti	49
4.4	S.W.O.T. analiza okoljskih razmer	50
4.5	S.W.O.T. analiza stanja v prostoru	51
4.6	S.W.O.T. analiza gospodarske javne infrastrukture	52
4.7	Ključne ugotovitve in poudarki problemske analize	53
5.	RAZVOJNI IZZIVI URBANEGA OBMOČJA KOPER	55
5.1	Vsebinska in metodološka izhodišča	55
5.2	Izzivi demografskega in družbenega razvoja	55
5.3	Izzivi na področju gospodarstva	56
5.4	Izzivi varstva okolja, zdravja ljudi in trajnostne rabe naravnih virov	56
5.5	Prostorski izzivi	57
5.6	Izzivi na področju infrastrukturne in energetske oskrbe in učinkovitosti ter trajnostne mobilnosti	57
5.7	Izzivi urbanega območja Koper v širšem (sub)regionalnem, državnem in čezmejnem prostoru	58
6.	VIZIJA RAZVOJA URBANEGA OBMOČJA KOPER	59
6.1	Vizija razvoja urbanega območja Koper	59
6.2	Pričakovani učinki uresničitve vizije v urbanem območju Koper	61
6.3	Pričakovani učinki in sinergije v širšem prostoru	63
7.	PREDNOSTNE USMERITVE TRAJNOSTNEGA URBANEGA RAZVOJA URBANEGA OBMOČJA KOPER	64
7.1	Splošna načela trajnostnega urbanega razvoja urbanega območja Koper	64
7.2	Od vizije do strateških ciljev	64
7.3	Opredelitev operativnih ciljev	65
8.	PREDNOSTNA RAZVOJNA PODROČJA IN OBMOČJA TRAJNOSTNEGA URBANEGA RAZVOJA URBANEGA OBMOČJA KOPER Z NABOROM AKTIVNOSTI IN UKREPOV	67
8.1	Celovito urejanje mestnih obal	68
8.1.1	Razvojni izzivi mestnih obal urbanega območja Koper	68
8.1.2	Razvojna vizija celovitega urejanja mestnih obal	69
8.1.3	Prednostne razvojne usmeritve z naborom aktivnosti in ukrepov	70
8.1.4	Pričakovani učinki in vplivi intervencij v prostoru urbanega območja Koper in širšem vplivnem prostoru	71
8.1.5	Usklajenost rešitve z dolgoročno razvojno vizijo mesta Koper	73
8.1.6	Ocena izvedljivosti aktivnosti in ukrepov	73
8.2	Revitalizacija historičnega mestnega jedra	76
8.2.1	Razvojni izzivi historičnega mestnega jedra	76
8.2.2	Razvojna vizija revitalizacije historičnega mestnega jedra	76
8.2.3	Prednostne razvojne usmeritve z naborom aktivnosti in ukrepov	77

8.2.4	Pričakovani učinki in vplivi intervencij v prostoru urbanega območja Koper in širšem vplivnem prostoru.....	79
8.2.5	Usklajenost rešitve z dolgoročno razvojno vizijo mesta Koper	79
8.2.6	Ocena izvedljivosti aktivnosti in ukrepov.....	80
8.3	Zeleni sistem mesta	83
8.3.1	Razvojni izzivi zelenega sistema urbanega območja Koper.....	83
8.3.2	Razvojna vizija zelenega sistema mestna	83
8.3.3	Prednostne razvojne usmeritve z naborom aktivnosti in ukrepov	83
8.3.4	Pričakovani učinki in vplivi intervencij v prostoru urbanega območja Koper in širšem vplivnem prostoru.....	85
8.3.5	Usklajenost rešitve z dolgoročno razvojno vizijo mesta Koper	86
8.3.6	Ocena izvedljivosti ukrepov in aktivnosti	86
8.4	Medsebojna povezanost ukrepov za trajnostni urbani razvoj	89
9.	USKLAJENOST TUS KOPER S PREDNOSTNIMI OSMI RAZVOJA EVROPSKE KOHEZIJSKE POLITIKE TER STRATEŠKIMI RAZVOJNIMI IZHODIŠČI IN DOKUMENTI DRŽAVE IN REGIJE	90
9.1	Usklajenost TUS Koper s prednostnimi osmi razvoja evropske kohezijske politike	90
9.1.1	Usklajenost celovitega urejanja mestnih obal s prednostnimi osmi razvoja Evropske kohezijske politike	90
9.1.2	Usklajenost revitalizacije historičnega mestnega jedra s prednostnimi osmi razvoja Evropske kohezijske politike	92
9.1.3	Usklajenost urejanja zelenega sistema mesta s prednostnimi osmi razvoja Evropske kohezijske politike	94
9.2	Usklajenost TUS Koper s politiko prostorskega razvoja Slovenije... 96	
9.3	Usklajenost TUS Koper z razvojnimi izhodišči Obalno-kraške regije 97	
10.	KAZALNIKI UKREPOV ZA SPREMLJANJE IN VREDNOTENJE UČINKOV TRAJNOSTNE URBANE STRATEGIJE	98
10.1	Osnovni kazalniki za spremljanje in vrednotenje učinkov trajnostne urbane strategije na strateški ravni	98
10.2	Priporočilo za podrobnejše opredeljevanje kazalnikov v izvedbeni fazi 101	
11.	PRIPRAVA, SPREMLJANJE IN IZVAJANJE TUS KOPER IN VKLJUČEVANJE JAVNOSTI	102
11.1	Aktivnosti za reševanje razvojnih izzivov, uresničevanje vizije in zastavljenih ciljev	102
11.2	Vključevanje javnosti v pripravo TUS Koper	102
11.2.1	Vključevanje javnosti v pripravo TUS Koper	103
11.2.2	Prispevek in dodana vrednost TUS Koper z vidika vključevanja javnosti	105
11.2.3	Možnosti vključevanja javnosti pri izvajanju TUS Koper	106
11.2.4	Širši in daljnosežni izzivi za vključevanje javnosti v prostorsko načrtovanje	107
12.	ZAKLJUČEK	108
13.	PRILOGE	109
	Preglednica 1: Tabela procesne logike	109

Grafični prikaz 1.1: Meja urbanega območja TUS Koper v širšem prostoru MOK, M 1:100.000	109
Grafični prikaz 1.2: Meja urbanega območja TUS Koper, M 1:50.000 .	109
Grafični prikaz 2.1: Prednostna razvojna območja TUS Koper, M 1:40.000	109
Grafični prikaz 2.2: Prednostne usmeritve in območja urbanega razvoja, M 1:25.000	109
Priloga: Poročilo o vključevanju javnosti v pripravo Trajnostne urbane strategije mesta Koper (PS Prostor d.o.o., Regionalni razvojni center Koper, 2015).....	109
14. VIRI IN LITERATURA.....	110

1. IZHODIŠČA

1.1 Trajnostna urbana strategija kot priložnost in izziv za mesto Koper in Mestno občino Koper

Mestna občina Koper je pristopila k izdelavi dokumenta Trajnostna urbana strategija mesta Koper (v nadaljnjem besedilu: TUS Koper). Dokument kakor tudi postopek njegove izdelave temeljita na načelih celovitosti in trajnostne naravnosti razvojne problematike in razvojnih rešitev, smiselne procesne logike in aktivnega vključevanja javnosti. Mestna občina Koper je v trajnostni urbani strategiji prepoznala tudi priložnost in izziv, da opredeli razvojno vizijo mesta in širšega prostora, ki ji bo v nadaljevanju sledila in jo uresničevala s cilji izboljšanja kakovosti urbanega prostora in življenja v mestu ter dviga urbane kulture in identitete. V tem pogledu TUS Koper tako po vsebini, namenu in časovnem okviru presega izhodiščni formalni namen dokumenta.

Mestna občina Koper sočasno s trajnostno urbano strategijo pripravlja tudi vrsto drugih strateških in sektorskih programov in dokumentov, kar predstavlja izhodišče za njihovo optimalno usklajenost in povezanost različnih vsebin, aktivnosti in ukrepov za celovito in usmerjeno uresničevanje dolgoročnih ciljev mesta Koper in Mestne občine Koper.

S pripravo tega strateškega razvojnega dokumenta Mestna občina Koper opredeljuje razvojno vizijo urbanega območja mesta Koper, ki bo v nadaljnjih fazah omogočala jasno usmeritev in pomoč pri sprejemanju odločitev glede razvojnih prioritet, načrtovanju in realizaciji aktivnosti in ukrepov. V tem pogledu dokument vsebinsko in časovno presega opredeljeno obdobje (2014-2020) oziroma predstavlja uvodno etapo, ki se bo v nadaljnjih obdobjih smiselno nadgrajevala.

Glavna vsebinska izhodišča dokumenta so celovit pregled stanja po ključnih področjih (gospodarstvo, družbene dejavnosti in razmere, okolje in prostor), poglobljen razmislek o problemih ter zavedanje primerjalnih prednosti in potencialov. Na njih bo mesto Koper uspešno nadaljevalo razvoj in aktivno pristopalo k razvojnim izzivom ter s tem dosegalo zastavljene cilje in pozitivne učinke tako na ravni urbanega območja mesta, v merilu občine, obalnega somestja in regije kakor tudi širšega čezmejnega in mednarodnega gravitacijskega območja, kar je ne nazadnje tudi osrednji cilj evropskih regionalnih politik.

1.2 Izhodišča evropske politike regionalnega razvoja

Evropska politika regionalnega razvoja (kohezijska politika) je usmerjena v ekonomsko krepitev položaja regij ter v zmanjševanje razlik med njimi, tako ekonomskih, socialnih in teritorialnih. Temelji na konceptu kohezijskih politik in programov, ki opredeljujejo vsebinske cilje, usmeritve in prioritete kakor tudi orodja in mehanizme za njihovo implementacijo, vse od načrtovanja, financiranja, realizacije do spremljanja učinkov in rezultatov. Republika Slovenija je v okviru izvajanja teh politik sprejela odločitev, da instrument celostne teritorialne naložbe (v nadaljnjem besedilu: CTN) uporabi pri izvajanju ukrepov za celoviti in trajnostno naravnani razvoj mest oziroma širših urbanih območij.

Mesta in druga urbana naselja so ogrodje slovenskega poselitvenega sistema in nosilci urbanih funkcij za širša vplivna območja regij. Zasnova poselitve sloni na dvostopenjskem policentričnem sistemu urbanih središč, ki s središči nacionalnega in regionalnega pomena ter nanje navezanih lokalnih središč v vplivnih območjih zagotavljajo čim boljšo dostopnost urbanih funkcij in vsebin čim večjemu deležu prebivalstva. S tem se ohranja pogoje za poseljenost, gospodarsko in družbeno aktivnost čim večjega dela države, čim manjše razlike med regijami in znotraj njih.

Mesta in druga urbana naselja so v povezavi s svojim podeželskim gravitacijskim zaledjem pomembna kot središča lokalnega razvoja, na ravni regije in države pa se preko prometnih koridorjev povezujejo v omrežje regionalnih in državnih urbanih središč, vse bolj pa se poudarja tudi pomen čezmejnih urbanih povezav zlasti na obmejnih območjih.

Z vlaganjem v razvoj mest oziroma urbanih središč kot nosilcev gospodarskega in družbenega razvoja ustvarjamo pogoje za kakovostno bivanje in delo v mestih, vplivamo na boljše pogoje v širšem zaledju teh naselij in ne nazadnje krepimo njihovo konkurenčnost v širšem evropskem prostoru. Prav zato so urbana območja mest opredeljena kot prednostna območja naložb in vlaganj regionalnih razvojnih politik za doseganje skladnejšega regionalnega razvoja in zmanjševanje razlik med regijami.

Trajnostni urbani razvoj temelji na načelu notranjega razvoja urbanih območij, ki poudarja izkoriščanje potenciala degradiranih, prostih in slabo izkoriščenih površin za razvoj znotraj urbanih območij, temelji na primerjalnih prednostih posameznega območja ter spodbuja in krepí funkcionalno povezovanje in součinkovanje mest z okolico in z drugimi mesti.

Trajnostni razvoj urbanih območij bo v Sloveniji podprt skozi instrument CTN. Instrument je usmerjen v izvajanje integralnih projektov urbanega razvoja in celovite urbane prenove, ki povezujejo aktivnosti za izboljšanje kakovosti bivalnega okolja in varnosti življenja v mestih, energetska učinkovitost, trajnostno mobilnost in dostopnost, razvoj kreativnih industrij, razvoj podjetništva ter socialno vključenost. Tako je ključni namen in cilj instrumentov ustvarjanje pogojev za večjo konkurenčnost urbanih območij s poudarkom na trajnostni naravnosti in usklajenosti gospodarskih, družbenih in okoljskih vidikov.

Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020 poudarja pomen celovitega pristopa k spodbujanju trajnostnega urbanega razvoja, ki bo vključeval ukrepe in učinke na gospodarskem, družbenem, okoljskem in prostorskem področju.

S partnerskim sporazumom med Republiko Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2014-2020 (objava 28.10.2014) (v nadaljnjem besedilu: Partnerski sporazum) so opredeljene strateške razvojne prioritete v državi, ki so skladne s strategijo evropske kohezijske politike in njenimi usmeritvami ter prednostnimi področji vlaganj in razvoja. Republika Slovenija kot glavni cilj na področju trajnostnega urbanega razvoja v državi v obdobju 2014-2020 izpostavlja povečanje konkurenčnosti in privlačnosti mest, zato bodo aktivnosti in naložbe prednostno usmerjene v:

- urbano prenovo,
- trajnostno mobilnost in energetska učinkovitost,
- povečanje odpornosti mest na podnebne spremembe,
- ohranjanje in aktiviranje naravnih in kulturnih potencialov mest ter
- aktivno vključevanje prebivalstva in usposabljanje lokalnih skupnosti za njihovo učinkovito implementacijo.

Partnerski sporazum urbano območje Koper skupaj z Ljubljano in Mariborom prepoznava kot izstopajoča urbana središča mednarodnega pomena, ki so ključnega pomena za mednarodno konkurenčnost Slovenije. V tem okviru izpostavlja urbano območje Koper zlasti zaradi njegove geostrateške in prometne lege in funkcije v okviru transevropske prometne mreže, dostopnosti in povezav.

Trajnostna urbana strategija predstavlja formalno obliko dokumenta v okviru instrumenta CTN izbranih mest in urbanih območij, na podlagi katere bo omogočeno tudi črpanje finančnih sredstev iz evropskih kohezijskih skladov. Z uporabo tega mehanizma je namen doseči povezane učinke vlaganj za trajnostni urbani razvoj. CTN se v okviru trajnostnega urbanega razvoja posveča dvema izmed prej naštetih prednostnih osi, in sicer:

- boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti in
- trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja.

V okviru prednostnih osi zasleduje naslednje specifične cilje:

- učinkovita raba prostora v urbanih območjih;
- povečanje učinkovitosti rabe energije v gospodinjstvih;
- razvoj urbane mobilnosti za izboljšanje kakovosti zraka v mestih.

Za dosego zastavljenih ciljev bo mehanizem prednostno spodbujal ukrepe za:

- izboljšanje urbanega okolja, oživitve mest, sanacijo in dekontaminacijo degradiranih zemljišč (vključno z območji, na katerih poteka preobrazba), zmanjšanje onesnaženosti zraka in spodbujanje ukrepov za zmanjšanje hrupa;
- večjo energetska učinkovitost, pametno upravljanje z energijo in uporabo obnovljivih virov energije v javni infrastrukturi, vključno z javnimi stavbami, in v stanovanjskemu sektorju;

- nizkoogljične strategije za vse vrste območij, zlasti za urbana območja, vključno s trajnostno mobilnostjo in ustreznimi omilitvenimi in prilagoditvenimi ukrepi.

Trajnostni urbani razvoj želi s celovitim pristopom načrtovanja in izvajanja naložb razvojno izpostaviti in izkoristiti notranje potenciale mest za izboljšanje kakovosti bivanja in spodbuditev gospodarske rasti. V okviru spodbujanja trajnostnega urbanega razvoja naj se mesta usmerijo zlasti v:

- povečanje privlačnosti mest in mestnih območij;
- oživljanje mest in posameznih mestnih predelov (zlasti stanovanjskih sosesk in slabo izkoriščenih in degradiranih območij v mestih);
- krepitev gospodarskih, stanovanjskih in oskrbnih funkcij mest;
- ustvarjanje pogojev za trajnostno mobilnost;
- izboljšanje kvalitete okolja in bivanja v mestih.

Pri tem je pomembno, da naložbe prispevajo k:

- ustvarjanju pogojev za ustvarjanje novih delovnih mest v gospodarstvu;
- prenovi javnih površin za oddih, rekreacijo in medgeneracijsko povezovanje;
- zagotavljanju zadostnega števila javnih najemnih stanovanj;
- spodbujanju multimodalne mobilnosti;
- prenovi energetske neučinkovitega in nefunkcionalnega stanovanjskega fonda (zmanjševanje energetske revščine);
- večji dostopnosti do kulturnih vsebin;
- večji zmogljivosti in usposobljenosti lokalnih skupnosti za izvajanje celovitih projektov za urbani razvoj in urbane prenove.

1.3 Strateška razvojna izhodišča države

Strategija prostorskega razvoja Slovenije (Ur.l. RS, št. 76/2004) je temeljni državni dokument o usmerjanju razvoja v prostoru. Podaja okvir za prostorski razvoj na celotnem ozemlju države, za posamezne regije in problemska območja ter postavlja usmeritve za njihov razvoj v evropskem prostoru. Določa zasnovo urejanja prostora, njegovo rabo in varstvo.

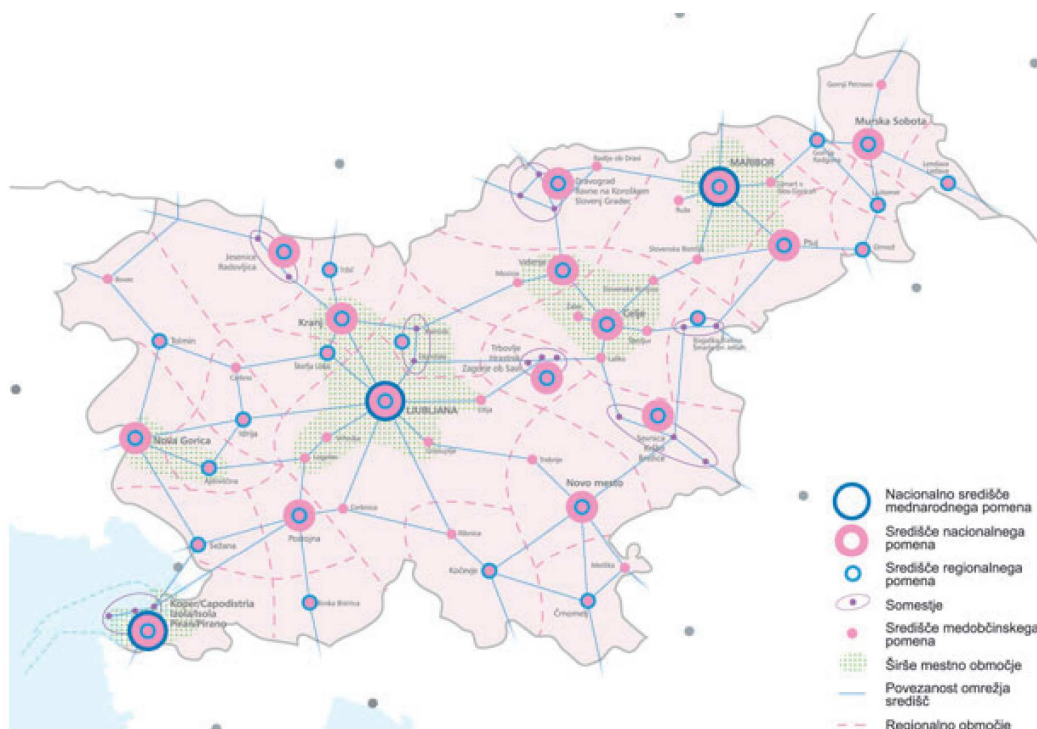
Prostorska strategija izhaja iz upoštevanja družbenih, gospodarskih in okoljskih dejavnikov prostorskega razvoja. V skladu z načelom vzdržnega prostorskega razvoja, ki je njeno temeljno načelo, prostorska strategija uveljavlja smotrno rabo prostora ter varnost življenja in dobrin. Poudarja prizadevanja za ohranitev prepoznavnosti prostora in krepitev identitete Slovenije ter njenih lokalnih oziroma regionalnih identitet, kar v razmerah evropske konkurence ponuja primerjalne prednosti.

Karta št. 3
Zasnova poselitve

Meja na morju med RS in RH je prevzeta po pogodbi o skupni državni meji med RS in RH (priloga 1), ki sta ga 19. 7. 2001 potrdili obe vladi, 20. 7. 2001 pa je bil parafiran s strani vodij pogajalskih skupin.

Slika: **Zasnova poselitve Slovenije** (Vir: Strategija prostorskega razvoja Slovenije, 2004)

Karta št. 4
Zasnova policentričnega urbanega sistema in razvoj širših mestnih območij

Meja na morju med RS in RH je prevzeta po pogodbi o skupni državni meji med RS in RH (priloga 1), ki sta ga 19. 7. 2001 potrdili obe vladi, 20. 7. 2001 pa je bil parafiran s strani vodij pogajalskih skupin.

Slika: **Zasnova policentričnega urbanega sistema in razvoj širših mestnih območij**
(Vir: Strategija prostorskega razvoja Slovenije, 2004)

Razvoj poselitve se prednostno usmerja v urbana naselja. Za skladen prostorski razvoj na ravni države se spodbuja in krepi dvostopenjski policentrični urbani sistem. Razvoj mest se načrtuje celovito, pri čemer se zagotavlja vitalnost in kakovost bivalnega prostora.

Mesta imajo ključno vlogo v pričakovanih razvojnih spremembah in v procesih evropske integracije kot najpomembnejši dejavnik urbanega razvoja. Mesta se razvija v vitalno, lepo in urejeno okolje, ki nudi pogoje za ekonomski in družbeni razvoj ter prispeva h kakovosti življenja vseh prebivalcev. Prenova in revitalizacija mest sta ključni strateški usmeritvi notranjega razvoja mest. Mesta se razvija po načelu polifunkcionalnosti. Za kakovost življenja v mestih so ključnega pomena naravne sestavine in kvalitetno grajeno javno dobro, kot so prometne površine, trgi, tržnice, igrišča, parki, zelenice in podobno, zato se jih v čim večji meri vključuje v urbane strukture.

V nadaljevanju so povzete relevantne vsebine in usmeritve Strategije prostorskega razvoja Slovenije, ki se nanašajo na prostor Mestne občine Koper, vlogo mesta Koper v državnem in regionalnem okviru, kakor tudi splošnejša načela in usmeritve za opredeljevanje strateških razvojnih usmeritev in načrtovanje posameznih prostorskih sistemov.

Obalni prostor združuje območja kakovostnih naravnih in kulturnih značilnosti krajine v povezavi s somestjem Ankarana, Kopra, Izole, Pirana in Portoroža. Strateška usmeritev je, da se na tem območju še naprej spodbuja razvoj turizma, transporta, industrije, kmetijstva in ribolova, torej dejavnosti, ki izhajajo iz specifičnih primerjalnih prednosti in potencialov obalnega in obmejnega prostora. Ob tem naj se zagotavlja celovito prostorsko zasnovo Obale, kjer bodo usklajeni interesi razvojnih dejavnosti s prostorskimi možnostmi in varstvenimi zahtevami. Hkrati se vzpostavi pogoje za razvoj kvalitetne turistične ponudbe in zagotovi trajni javni dostop do obale.

V Slovenskem Primorju se skladno s prostorskimi možnostmi in omejitvami omogoča dejavnosti, ki zagotavljajo oblikovanje ali ohranjanje kvalitetne obale. Na morju in v obalnem pasu se omogoča razvoj tistih dejavnosti, ki ne zmanjšujejo kvalitete vode, povečujejo pa kvaliteto izrabe ter pri tem ne ovirajo javne dostopnosti morja in obale ter jih zaradi nujne prisotnosti morja ni mogoče izvajati nikjer drugje. V obalnem in priobalnem pasu se ne izvaja posegov, ki bi zoževali poglede na morje ter ogrožali ohranjanje narave in kulturne dediščine. Obalne črte se ne krajša, lahko pa se jo podaljša, v skladu s prostorskimi možnostmi in omejitvami.

V tem okviru naj se obalno somestje razvija kot urbano središče nacionalnega pomena, kar pomeni krepitev funkcij, ki sodijo v tako središče, vključno z medsebojnim usklajevanjem in delitvijo funkcij med posameznimi naselji. Na mednarodni ravni se obalno somestje povezuje s sosednjimi regijami Italije in Hrvaške. Koper v kontekstu obalnega somestja predstavlja osrednje urbano središče oziroma nosilca najpomembnejših urbanih funkcij. Koper se na državni in mednarodni ravni razvoja v pomembno državno tovarno prometno vozlišče in morsko pristanišče. Koprsko pristanišče predstavlja enega pomembnejših pristanišč severnega Sredozemlja. Koper je del jedrnih infrastrukturnih omrežij Trans European

Network (TEN) v okviru Mediteranskega in Baltsko-Jadranskega panevropskega prometnega koridorja, energetskega koridorja TEN in Jadransko-Jonske morske avtoceste.

Mesto Koper sodi med večja in pomembnejša slovenska mesta. Zanje velja, da so intenzivno povezana s svojo širšo okolico in se razvijajo kot območja obsežnejših urbanih aglomeracij, znotraj katerih prihaja do intenzivnih interakcij, povezav, soodvisnosti in migracijskih tokov. Z vidika usklajenega razvoja prostora imajo širša mestna območja posebno vlogo v policentrični strukturi urbanega sistema. Specifika urbanega območja mesta Koper je geostrateška lega in vloga na prometnem vozlišču različnih prometnih osi in intermodalnem vozlišču. Pri načrtovanju in urejanju širšega mestnega območja se upošteva racionalno rabo prostora, ranljivost kakovosti okolja, potrebnost obnove stavbne in naselbinske dediščine, možnosti za umeščanje športno rekreativnih in drugih zelenih površin, obstoječe omrežje prometnic in možnosti navezave na javni potniški promet.

1.4 Strateška razvojna izhodišča Obalno-kraške regije

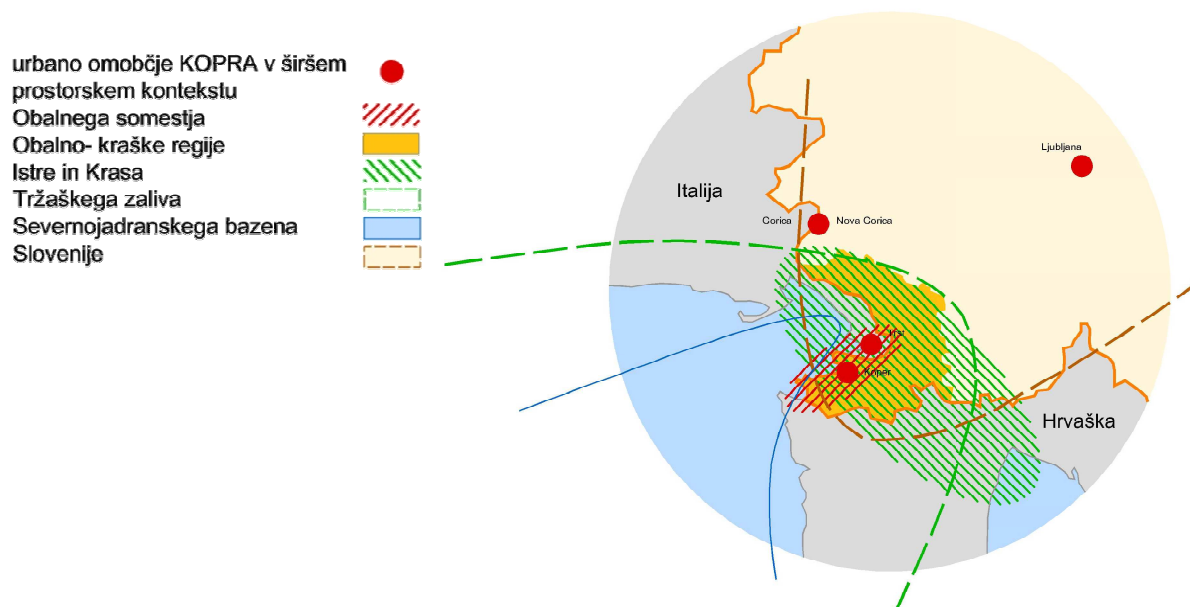
Obalno-kraška regija je ena od dvanajstih statističnih regij Slovenije. Kot obmorska regija s submediteranskim podnebjem je edina slovenska regija z izhodom na morje. Naravne danosti ji omogočajo razvoj turizma, šport, prometa in gojenje posebnih kultur v kmetijstvu.

Regionalni razvojni program za Južnoprimorsko regijo 2014-2020 v časovnem okviru do leta 2020 vidi Obalno-kraško oziroma Južnoprimorsko regijo kot pomembno regijo severnojadranskega bazena, katere ekonomski temelj bodo transportno-logistične storitve v povezavi s pristaniščem v Kopru, trajnostni turizem in predelovalne dejavnosti v povezavi z inovativnimi malimi in srednjimi podjetji. Usmeritev v trajnostni razvoj bo zagotovila blaginjo, ki vključuje dostopne družbene storitve, socialno vključenost, prepoznavno kulturno krajino in ohranjeno naravo, zdravo okolje in trajnostno prostorsko organizacijo skupnosti. Koncentracija urbanih funkcij regije se bo še naprej ohranjala na območju obalnega somestja, znotraj katerega ostaja urbano območje Kopra osrednji nosilec gospodarskega in družbenega razvoja.

Razvojne prioritete Južnoprimorske regije so:

- krepitev konkurenčnosti gospodarstva in zaposlovanje;
- krepitev kvalitete življenja in vključujoča družba;
- razvoj podeželja in trajnostno gospodarjenje z naravnimi in kulturnimi dobrinami;
- infrastruktura, okolje in trajnosten prostorski razvoj.

Za uresničevanje razvojnih prioritet in doseganje zastavljenih ciljev je ključna vloga urbanih središč. V primeru Obalno-kraške regije ima to funkcijo obalno somestje, med katerimi pa je prav urbano območje Koper središče z največ urbanimi funkcijami in najpomembnejšimi (največjimi in najvplivnejšimi) gospodarskimi in družbenimi akterji.

Slika: **Prikaz umeščenosti urbanega območja Koper v širši prostorski kontekst gravitacijskih in soodvisnih območij**

1.5 TUS Koper v luči razvojnih potreb mesta in strateških dokumentov Mestne občine Koper

TUS Koper sistematično analizira in integralno pristopa k razreševanju kompleksne problematike družbenih in gospodarskih razmer, okoljskih vprašanj, prostorskih in infrastrukturnih izzivov in zahtev znotraj urbanega območja Koper, v okviru Mestne občine Koper in širšem gravitacijskem okviru. Dokument izhaja iz pregleda zatečenega stanja, vsebinsko pa je usmerjen v načrtovanje prihodnjega razvoja, kar bo prispevalo k napredku in usklajenim pozitivnim učinkom na vseh omenjenih področjih in prostorskih dimenzijah. Značaj in namen dokumenta tudi določata, da trajnostna urbana strategija predstavlja vez med strateško in izvedbeno ravnanje načrtovanja.

Zato dokument na eni strani izhaja in povzema, na drugi strani pa tudi vsebinsko nadgrajuje širok nabor sektorskih in drugih razvojnih dokumentov Mestne občine Koper ali širšega prostora (poleg regionalnih in državnih). Na področju celovitega in trajnostnega prostorskega razvoja, varstva okolja, trajnostne mobilnosti in infrastrukture je vsebina dokumenta usklajena z:

- Regionalnim razvojnim programom za Južnoprimorsko regijo 2014-2020 (2015);

- osnutkom strateškega dela občinskega prostorskega načrta Mestne občine Koper (2014; v fazi izdelave dopolnjen osnutek);
- konceptualnim delom Urbanističnega načrta mesta Koper (2014);
- Konceptom trajnostne mobilnosti v Mestni občini Koper (2015) in Celostno prometno strategijo (v pripravi);
- Strategijo »Koper- Pametno mesto« (2015);
- Lokalnim energetskega konceptom Mestne občine Koper (2013);
- Občinskim programom varstva okolja (2015-2020) Mestne občine Koper (2014);
- Strategijo razvoja zgodovinskih mest Slovenije.

Na področju razvoja gospodarstva in posameznih gospodarskih panog v občini dokument povzema, sledi in nadgrajuje izhodišča programov, študij in strokovnih podlag:

- Strategije razvoja turizma v MO Koper 2004-2008 z dolgoročnimi usmeritvami do leta 2020 (2004);
- Vizije razvoja športne in rekreacijsko turistične infrastrukture in storitev v Mestni občini Koper.

Na področju družbenih dejavnosti dokument upošteva in sledi načelom in izhodiščem:

- Regijskega izvedbenega načrta za obdobje 2014 – 2016 na področju socialnega varstva za obalno – kraško statistično regijo;
- Strategije razvoja zdravstvene dejavnosti na primarni ravni v Mestni občini Koper do leta 2020;
- Strategije na področju mladine v Mestni občini Koper do 2020 (v pripravi);
- Lokalnega programa za kulturo Mestne občine Koper do 2020 (v pripravi);
- Strategije razvoja služb in programov skrbi za starostnike v Mestni občini Koper (v pripravi).

Vsebinsko so navedeni strateški plani in programi smiselno povzeti (in navedeni) v nadaljnjih vsebinah dokumenta: v predstavitvi in analizi stanja, predvsem pa v okviru S.W.O.T. analize in opredeljenih razvojnih izzivov in ciljev TUS-a.

Za pripravo TUS Koper je Mestna občina Koper ustanovila posebno projektno skupino, katere izhodiščni namen je bil interdisciplinarno in učinkovito pristopiti k obravnavi razvojne problematike in razvojnih potreb mesta in občine s ciljem njihove smiselne vključitve in medsebojne usklajenosti v TUS Koper. Projektna skupina je vsebinsko pokrivala vsa bistvena področja in sektorje. Pri pripravi dokumenta je bila vsebinska pokritost in usklajenost dokumenta z razvojnimi potrebami mesta operativno zagotovljena z aktivno vlogo razširjene delovne skupine Mestne občine Koper, kjer so poleg članov projektne skupine glede na specifikko obravnavanih tem sodelovali še drugi strokovni delavci vseh ključnih občinskih uradov in služb, in sicer:

- Urada za družbene dejavnosti in razvoj,
- Urada za okolje in prostor,
- Urada za gospodarske javne službe in promet,
- Urada za nepremičnine,
- Samostojne investicijske službe,

- Urada za splošne zadeve (Službe za krajevne skupnosti in Službe za informacijski sistem),
- Turistične organizacije Koper,
- Občinskega inšpektorata.

Delovna skupina Mestne občine Koper je sodelovala v vseh fazah priprave dokumenta oziroma pri vseh ključnih korakih, ne samo kot potrjevalec zastavljenih vsebin in aktivnosti, temveč kot njihov aktivni soustvarjalec. Ključna kakovost tega prispevka je tudi interdisciplinarni pristop, saj je projektna skupina delovala kot enotno posvetovalno in delovno telo, znotraj katerega so bili sproti doseženi usklajeni pogledi glede pomembnih razvojnih vprašanj, prioritet, vizije razvoja in ostalih vsebin TUS Koper.

Dodatno potrditev zastavljenih izzivov TUS Koper, njene razvojne vizije in razvojnih prioritet ter njihovo usklajenost z razvojnimi potrebami mesta, širšega prostora, predvsem pa z vidika prebivalstva, lokalne skupnosti in ostalih uporabnikov je prispevalo vzporedno, vendar ločeno, sodelovanje s predstavniki zainteresirane javnosti in ključnih skupin javnosti v okviru posvetovanj. Vsebinski zaključki posvetovanj so se po posameznih vsebinskih korakih in sklopih v precejšnji meri vsebinsko prekrivali s pogledi projektne skupine, kar je izredno pomembno kot potrditev o skupni smeri razvojnega razmišljanja TUS Koper, za njegovo širšo družbeno sprejetost in ne nazadnje kot dobra napoved za podporo pri implementaciji aktivnosti in ukrepov trajnostnega urbanega razvoja urbanega območja Koper.

2. URBANO OBMOČJE KOPER

2.1 Zasnova in razvoj poselitvene mreže

Na območju Mestne občine Koper s skupno površino 303,2 km² je 104 statističnih naselij. Mestna občina Koper je s 50.902 prebivalci (v letu 2015) četrta najštevilčnejša slovenska občina. Urbanizacija, prebivalstvo in urbane dejavnosti so skoncentrirane na ožjem obalnem in priobalnem območju, ki skupno zajema 31 naselij na 20 % površine občine. To je območje urbane in suburbane koncentracije z osrednjim jedrnim območjem mesta Koper s primestnimi naselji v bližnjem obalnem zaledju, ki so z mestom funkcionalno intenzivno povezana. Na tem območju živi 89 % prebivalcev mestne občine.

Hierarhično in policentrično poselitveno mrežo sestavljajo:

- mesto Koper, kjer prebiva približno 50 % vseh prebivalcev občine, kot središče in nosilec urbanih funkcij in dejavnosti;
- primestna naselja z več kot 1000 prebivalci: Dekani, Sveti Anton, Škofije, Hrvatini, Pobegi, Bertoki-Prade; naselja so v neposrednem nižinskem in gričevnatem obalnem zaledju;
- vasi in naselja v podeželskem zaledju.

Jedro urbano cono (urbano območje) tvorijo historično mestno jedro na nekdanjem otoku ter novejši mestni predeli na nasutih nižinskih predelih in na gričevnatih obronkih proti jugu (Semedela, Markovec, Šalara). V mestu Koper so zgoščene glavne urbane funkcije, vsebine ter programi, ki so vezani na neposredno bližino morja in morske obale.

Koper se na državni in mednarodni ravni razvija v pomembno državno tovarno prometno vozlišče in morsko pristanišče. Kot obalno somestje s Piranom in Izolo razvija funkcije središča nacionalnega pomena in se na mednarodni ravni povezuje s sosednjimi regijami Italije in Hrvaške. Poleg tega ohranja in krepi funkcijo občinskega in regionalnega središča Južno primorskega regije.

Prihodnji razvoj širšega mestnega in primestnega prostora načrtuje nadaljnji razvoj in reurbanizacijo osrednje urbane cone ter načrtno preusmerjanje urbanih tokov tudi v primestni prostor. Tako razširjeno urbano območje Kopra se funkcionalno povezuje s sosednjimi naselji, Ankaranom, Izolo in Piranom, v okviru obalnega somestja ter s čezmejnimi urbanim območjem Trsta in hrvaške Istre, pomembne pa so tudi intenzivne povezave mesta s podeželskim zaledjem. V kontekstu Obalnega somestja in širših čezmejnih povezav so pomembni razvojni izzivi zlasti na področju usklajenega razmeščanja dejavnosti v obalnem prostoru, komplementarno razvijanje urbanih vsebin ter vzpostavitev medsebojnih povezav trajnostne mobilnosti za še intenzivnejše in učinkovitejše dopolnjevanje in prepletanje urbanih funkcij znotraj somestja ob čim manjših obremenitvah za prostor in okolje ter uporabnikom dostopno in prijazno. V razmerju urbanega območja mesta do podeželskega zaledja

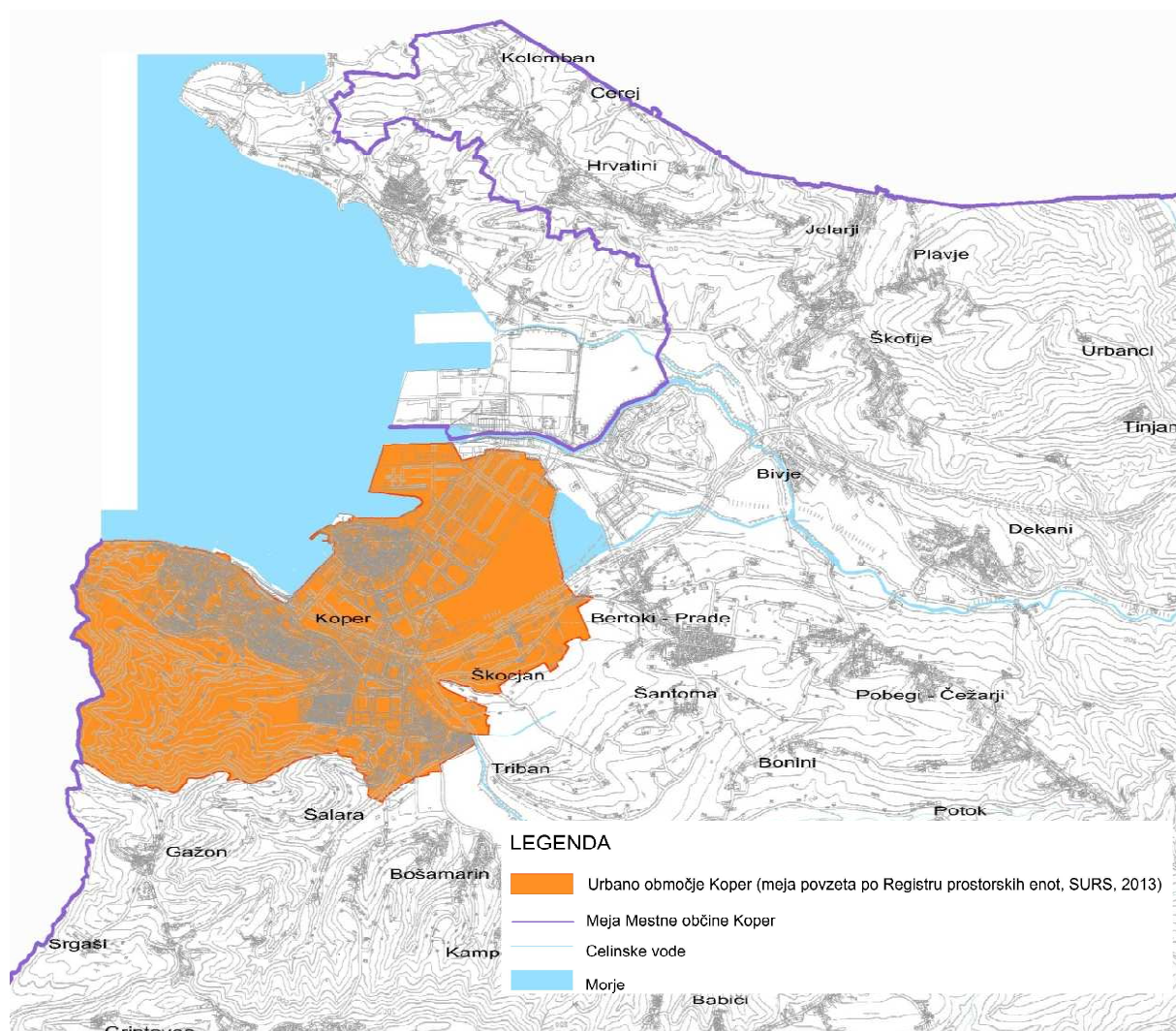
in širšega gravitacijskega območja Obalno-kraške regije pa so izrazitejše hierarhične povezave in odvisnosti: urbano območje zagotavlja oskrbne, zaposlitvene in druge urbane funkcije za širše vplivno območje, zaledje pa ponuja urbanemu območju naravno bolj ohranjeno in manj obremenjeno okolje za oskrbo s hrano, za dejavnosti športa, rekreacije in turizma, neposredni vir delovne sile ipd.

Slika: **Umeščenost urbanega območja Koper v funkcionalne okvire Obalnega somestja in širšega gravitacijskega zaledja**

2.2 Opredelitev urbanega območja za izvajanje trajnostne urbane strategije

Upravičeno območje za izvajanje TUS Koper¹ glede na zasnovo mreže naselij mestnega in primestnega prostora, medsebojnih funkcijskih in prostorskih povezav, trendov in razvojne problematike ter ob upoštevanju meril upravičenosti do evropskih razvojnih spodbud obsega mestno naselje Koper, kot ga določa Register prostorskih enot (SURS, 2013). Urbano območje Koper obsega 13 km², kar predstavlja približno 4,3 % celotne površine Mestne občine Koper.

Slika: Prikaz meje urbanega območja Koper

¹ Pojasnilo o uporabi in pomenu izrazov v besedilu: formulaciji *urbano območje Koper* ali *mesto Koper* v predmetnem dokumentu se nanašata na isto obravnavano območje, torej območje mestnega naselja Koper (SURS, 2013), ki je predmetno območje CTN oziroma upravičeno območje za izvajanje TUS Koper.

V urbanem območju Koper živi 50 % vseh prebivalcev Mestne občine Koper (25.459 oseb od 50.902 na dan 1.1.2015), poleg tega pa je na tem območju tudi izrazita koncentracija vseh začasnih in sekundarnih prebivalcev in uporabnikov (turisti in drugi obiskovalci, delovni migranti, dnevni obiskovalci, študenti in šolajoči), kar kaže na veliko populacijsko zgostitev znotraj urbanega območja Koper v primerjavi z ostalimi predeli Mestne občine Koper. Po številu prebivalcev je mesto Koper peto največje slovensko mesto.

3. ANALIZA STANJA URBANEGA OBMOČJA MESTA KOPER

3.1 Demografski oris in trendi demografskega razvoja²

3.1.1 Demografski oris

Za Mestno občino Koper je značilno konstantno naraščanje števila prebivalstva, ki je predvsem posledica priseljevanja, medtem ko je naravni prirast negativen. V obdobju od leta 2011–2014 se je število prebivalcev v Mestni občini Koper povečalo za približno 780 oseb oziroma za približno 3 %. Selitve imajo vpliv na spolno, starostno in izobrazbeno strukturo prebivalstva regije. Priselitve so v zadnjem obdobju bolj vplivale na število žensk, medtem kot je število moških konstantno. Pomladila se je starostna struktura prebivalcev regije, prav tako so selitve izboljšale izobrazbeno strukturo prebivalstva, saj se je več prebivalstva s terciarno izobrazbo v regijo priselilo, kot iz nje odselilo. Selitve so bile medkrajevne- lokalne, medregionalne in meddržavne.

Pomembna demografska značilnost Mestne občine Koper in še posebej mesta Koper je visok delež priseljenega prebivalstva, iz česar izhaja tudi pestra kulturna in narodnostna struktura. Poleg tega ima mesto status dvojezičnega območja, kjer živi avtohtona italijanska skupnost.

Mestna občina Koper spada med gostejše poseljena območja v Sloveniji s povprečno gostoto 169 prebivalcev/km². Ob upoštevanju dejanske razporejenosti naselij znotraj območja občine, ki se deli na intenzivno urbaniziran obalni in priobalni pas ter redkeje poseljeno podeželsko zaledje, pa lahko ugotovimo, da je večina prebivalstva skoncentrirana v ožjem mestnem in priobalnem območju. Gostota prebivalstva v mestu Koper tako doseže kar 1291 prebivalcev/km².

Prostorska razmeščenost prebivalstva v občini je v zadnjem desetletju stabilna, opazno je le minimalno povečanje deleža prebivalstva v obalnem območju (primestni pas) na račun mesta Koper. Pomembno je, da se ohranja poseljenost zalednih podeželskih območij, torej da ne prihaja do praznjenja podeželskih naselij.

Na območju naselja Koper (to je urbano območje Koper) živi 50 % vseh prebivalcev Mestne občine Koper (25.459 od 50.902 na dan 1.1.2015), poleg tega pa je na tem območju tudi izrazita koncentracija vseh začasnih in sekundarnih prebivalcev in uporabnikov (turisti in drugi obiskovalci, delovni migranti, študenti in šolajoči), kar pomeni veliko populacijsko zgostitev znotraj urbanega območja Koper v primerjavi z ostalimi predeli Mestne občine Koper. Na območju naselja Koper je približno 9.000 gospodinjstev s povprečno 2,6 člana.

Starostna struktura prebivalstva nakazuje trend staranja populacije. Trend staranja je rezultat nizkega ali negativnega naravnega prirastka, priseljevanja odrasle populacije ter družbenih razmer (kasnejše načrtovanje družin, daljšanje življenjske dobe ljudi). S

² Iz različnih virov so povzeti podatki in analize demografskih in družbenih razmer v Mestni občini Koper in urbanem območju. Za osnovno opredelitev in analizo gospodarskih in družbenih razmer povzemamo podatke socio-ekonomske analize Regionalnega razvojnega programa za Južno Primorsko 2014 – 2020 in druge študije.

tem v zvezi nekatere študije usmerjajo v razmislek in celovito načrtovanje ustrezne družbene infrastrukture (institucije), spremljajočih oskrbnih in storitvenih dejavnosti ter prostorskih ukrepov in ureditev (storitve in gradnja domov za ostarele, gradnja varovanih stanovanj, manjše potrebe po gradnji šol in vrtcev ipd.). Indeks staranja v občini je v merilu Južnoprimorske regije najnižji, še vedno pa presega državno povprečje za približno 8 %. Delež starih 65 in več let se je v zadnjih petih letih v občini povečal za 1,62 odstotne točke, in sicer iz 16,81 % vseh prebivalcev v letu 2010 na 18,44 % vseh prebivalcev leta 2015.

Izobrazbena struktura v občini ne odstopa bistveno od strukture celotne Slovenije. Glede na stopnjo razvoja občine s sedežem univerze je po pričakovanjih nekoliko višji delež ljudi z višješolsko oz. visokošolsko izobrazbo (27 %), kot velja za Slovenijo. Na drugi strani pa je opazen tudi višji delež ljudi z osnovnošolsko izobrazbo ali manj (18 %), ki je odraz večjega deleža starostnikov (katerim se pripisuje nižjo stopnjo izobrazbe) in večjega števila tujih priseljencev (nižje kvalificirana ali nekvalificirana delovna sila). 55 % prebivalstva ima srednješolsko izobrazbo.

Leta 2015 je bilo v Mestni občini Koper 22.129 delovno aktivnih prebivalcev s prebivališčem v občini (zaposlene in samozaposlene osebe), kar je 45,9 % vseh delovno sposobnih prebivalcev kopske občine (prebivalcev starih med 15-64 let). Delež delovno aktivnega prebivalstva je primerljiv slovenskemu povprečju, ki znaša 45,5 %. Primerjava aktualnih statističnih kazalcev s podatki za leto 2009 kažejo nespodbudne razmere na tem področju, saj se je v petih letih (2009-2014) zmanjšalo število delovno aktivnega prebivalstva za 1883 (iz 24.012 na 22.129), stopnja delovne aktivnosti pa se je zmanjšala za skoraj 20 % (iz 65 % na 45,9 %).

Število registriranih brezposelnih oseb se je do leta 2008 zniževala do najnižje stopnje 5,5 %, s pričetkom gospodarske krize v letu 2009 pa je stopnja brezposelnosti pričela naraščati in je v letu 2014 dosegla 12,8 %, kar je približno 1 % manj od slovenskega povprečja. Brezposelnost mladih se vsled splošnega povečevanja brezposelnosti zvišuje, vendar v primerjavi z ostalimi območji v Sloveniji problem ni tako izrazit. Na področju zaposlitev sta bolj pereča začasnost in sezonska naravnost zaposlitev, kar ustvarja neugodna nihanja na trgu delovne sile, predvsem pa ne omogoča dolgoročne ekonomske stabilnosti za znaten del delovno aktivnih prebivalcev.

V slovenskem merilu je Mestna občina Koper zaposlitveno privlačna občina. Število delovnih migrantov iz ostalih občin v MOK z leti postopoma narašča, ob tem pa se povečuje tudi delež prebivalcev, ki se vozijo na delo izven kopske občine. Ugoden je tudi podatek o povprečni bruto plači, ki odraža gospodarsko razvitost občine in strukturo delovnih mest. Povprečna bruto plača v Mestni občini Koper je za 3,5 % višja od letnega povprečja mesečnih plač v Sloveniji.

Po podatkih Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve število prejemnikov denarne socialne pomoči v Mestni občini Koper v zadnjih letih narašča.

Za Mestno občino Koper velja, da ima dokaj visok indeks delovne migracije (110,5), kar pomeni, da je v občini relativno veliko delovnih mest, ki jih zasedajo tudi delovni migranti iz drugih slovenskih občin (prebivalci sosednjih občin se vozijo na delo v

MOK). Znotraj Mestne občine Koper je zaposlenih 70,4 % delovno aktivnih občanov. Z razvojem univerze so se spremenili migracijski tokovi šolajočih (poleg odliva tudi priliv iz drugih krajev in regij).

3.1.2 Položaj mladih v mestu³

Na celotnem območju Mestne občine Koper je v letu 2014 imelo stalno prebivališče 8856 mladih med 15 in 29 letom starosti, kar predstavlja 16,3 % vseh prebivalcev občine. Delež mladih je malenkost nižji od slovenskega povprečja, ki znaša 16,8 %. Statistični kazalniki kažejo podpovprečno stopnjo vključenosti mladih v terciarno izobraževanje. Brezposelnost mladih je v upadanju in je v letu 2013 znašala 6,8 %, kar je bistveno boljše od slovenskega povprečja (9 %).

Na območju Mestne občine Koper deluje okvirno šest organizacij, ki podpirajo aktivno zaposlovanje mladih: izvajajo programe kariernega svetovanja, dodatnega izobraževanja, pomagajo pri navezovanju stikov z zaposlovalci, spodbujajo podjetništvo. Mladi kot največjo pomanjkljivost izpostavljajo pomanjkanje možnosti za pridobivanje delovnih izkušenj. Spodbudno je dejstvo, da si večina mladih v obalnih občinah želi zaposlitve v domačem okolju in ne izraža težnje po odseljevanju.

Mestna občina Koper ne izvaja sistematičnih ukrepov na področju stanovanjske politike za mlade. Velika večina mladih živi v matičnih gospodinjstvih. Splošno zadovoljstvo mladih s svojimi bivanjskimi razmerami s starostjo mladih upada, kar nakazuje, da je osamosvajanje mladih oteženo. Raziskava je izpostavila tudi veliko pomanjkanje registriranih študentskih nastanitev: na območju vseh obalnih občin je za študente Univerze na Primorskem in druge visokošolske zavode skupno na voljo 513 nastanitvenih mest (podatki za leto 2014) ali za 8,3 % vseh študentov, kar je bistveno manj od zmogljivosti v Ljubljani (17,9 %) ali Mariboru (18,9 %).

Za podporne vsebine in aktivnosti mladih na urbanem območju Koper deluje več organizacij, kot so Center mladih Koper, Klub študentov Občine Koper in Študentska organizacija Univerze na Primorskem, Kulturno izobraževalno društvo Pina idr. Organizacije skrbijo za druženje, izobraževanje in izmenjavo znanj, informiranje in osveščanje, ustvarjanje in kulturno življenje, aktivno participacijo...

3.1.3 Položaj starejših v mestu⁴

Delež starejših (to so osebe stare 65 let in več) v občini se v zadnjih letih povečuje in v letu 2015 znaša 18,44 % vseh prebivalcev, kar presega slovensko povprečje, ki znaša 17,9 %. Delež starejših v urbanem območju Koper v istem časovnem preseku znaša 17,9 %. Pomembna demografska značilnost Mestne občine Koper, ki pa še posebej velja prav za urbano območje Koper, je relativno izrazito povečanje števila starejših v zadnjih dveh desetletjih kot posledica intenzivnega priseljevanja v drugi polovici 20. stoletja.

³ Vsebine poglavja povzema rezultate raziskave Mladi v obalnih občinah- Analiza stanja (Cunk ur., 2014).

⁴ Mnenje in oceno položaja starejših v mestu smo pridobili v razgovoru s predstavniki Zveze društev upokojencev Mestne občine Koper in iz Centra dnevnih aktivnosti za starejše občane Koper.

Na območju Mestne občine Koper delujejo različni programi in storitve socialnega varstva in oskrbe za starejše tako v okviru institucionalnega varstva (3 domovi za ostarele) kot aktivnih oblik pomoči na domu, izobraževalnih in drugih podpornih programov, ki v največji meri spodbujajo in podpirajo čim bolj kakovostno in čim daljšo samostojno življenje starejšega prebivalstva. Na voljo so tudi varovana stanovanja za starejše. Na območju občine deluje okvirno 16 društev upokojencev, v katere je vključenih okvirno 5.500 članov, kar predstavlja več kot polovico vseh starejših (skupno za območje občine okvirno 10.100 ljudi).

Starejši kot ključni problem in pomanjkljivost z vidika vsakodnevnih potreb in življenja na območju urbanega območja Koper izpostavljajo slabšanje dostopnosti mestnega središča in urbanih funkcij v njem zaradi vse večjega omejevanja parkiranja. Prav tako pa njihovo mobilnost omejujejo tudi manj privlačne površine za pešačenje (ni naravne sence, fizične ovire, stopnice in strme klančine ipd.). Na drugi strani poudarjajo, da so splošno počutje, občutek varnosti in vključenost starejših v mestu dobri.

3.1.4 Trendi demografskega razvoja⁵

Skupni trend rasti prebivalstva v obdobju 2000-2010 (ekstrapolacija upošteva tako naravni prirastek kot tudi selitveni prirastek) kaže, da bo število prebivalcev MOK postopoma naraščalo in do leta 2030 doseglo število 66.000, kar znaša približno 13.500 več kot leta 2010.

Projekcija prebivalstva po naravni rasti kaže postopno zniževanje števila prebivalstva. Prav tako trendi kažejo na nadaljnje staranje prebivalstva. K skupnemu povečevanju števila prebivalstva bo zato prispevalo priseljevanje, ki je za plansko obdobje do leta 2030 ocenjeno na preko 15.000 priseljencev oziroma približno 800 letno. V obdobju 2011-2014 se je število prebivalcev v mestu Koper povečalo za 3 %.

Nadaljnje trende spreminjanja števila in posledično tudi strukture prebivalstva je zaradi nestabilnih in hitro spreminjajočih se gospodarskih in družbenih razmer na širši globalni ravni kakor tudi ožje geografsko izjemno težko napovedovati. Glede na obstoječo demografsko sliko in primerjalne prednosti in potencialne mesta ter posledično privlačnost okolja za bivanje in delo je pričakovati stabilno demografsko stanje z blago izraženim trendom rasti prebivalstva, kar v razvojnem smislu predstavlja dobre temelje.

3.2 Družbene dejavnosti

Mesto Koper ima vlogo lokalnega, regionalnega in državnega središča družbenih dejavnosti. Opremljenost urbanega območja Koper z družbenimi programi in vsebinami prispeva h kakovosti življenja v mestu. Rezultati nedavnih anket in raziskav (Žakelj...[et al.], 2014) so pokazali, da so prebivalci z življenjem in

⁵ Kot strokovna podlaga za izdelavo občinskega prostorskega načrta Mestne občine Koper (za plansko obdobje do leta 2030) je bila leta 2011 izdelana Demografska študija (Biro Obala d.o.o. in Boson d.o.o.) s pregledom demografskega stanja in trendov v prihodnosti.

opremljenostjo v mestu večinsko zadovoljni in da razen posameznih mikrolokacijskih izjem ni bistvenih odstopanj med soseskami in mestnimi predeli. Obstaja povezava med prostorsko urejenostjo sosesk in zadovoljstvom glede bivalnih pogojev: v starejših, dotrajanih soseskah je zadovoljstvo manjše, zaznan je občutek manjše varnosti prebivalcev, pogosteje se izraža vandalizem.

Razvojne omejitve oziroma pomanjkljivosti na področju družbenih dejavnosti predstavljajo nezadostni ali neustrezni prostorski pogoji: premajhni prostori mestne knjižnice in razpršenost oddelkov, ni še zgrajen univerzitetni kampus, manjka osrednje kulturno-kongresno središče ipd.

V nadaljevanju so podrobneje predstavljena posamezna področja družbenih dejavnosti.

3.2.1 Izobraževanje

Mesto Koper je pomembno izobraževalno središče na vseh stopnjah izobraževanja. Izobraževalne ustanove zagotavljajo oskrbo za mesto, celotno občino in širšo regijo (srednješolski, visokošolski in univerzitetni programi). S formalno ustanovitvijo in sedežem Univerze na Primorskem se v zadnjem desetletju uveljavlja tudi kot univerzitetno mesto. S tem so izobraževalni programi mesta presegli regionalni okvir in je mesto z univerzo tudi v tem pogledu pomembno kot nacionalno središče. Število študijskih programov univerze se je v zadnjih letih povečevalo, s tem pa je naraščalo tudi število študentov.

Predšolska vzgoja se na celotnem območju Mestne občine Koper izvaja na 29 lokacijah. Skupaj je v vrtce vključenih 2.330 otrok, kar predstavlja 83,6 % vključenost otrok v program, kar za približno 10 % presega slovensko povprečje (podatki veljajo za leto 2014). Zmogljivost in lokacije izvajanja programov predšolske vzgoje vseskozi poskušajo čim bolj slediti potrebam in željam staršev. Prilagodljivost kapacitet je pomembna zaradi odzivnosti na stalno spreminjanje števila potrebnih mest. Največji interes vključevanja v program predšolske vzgoje je na območju mesta Koper kot posledica velike koncentracije prebivalstva, povečanja generacij kakor tudi velike koncentracije delovnih mest v urbanem središču. Predšolska vzgoja v vrtcih se večinsko izvaja v javnih zavodih, na območju mesta deluje le nekaj zasebnih izvajalcev predšolske vzgoje in varstva (varuhi, zasebni vrtci).

Na območju Mestne občine Koper deluje 11 osnovnih šol, od tega 4 na ožjem urbanem območju mesta Koper, v katere je vključenih 52 % vseh osnovnošolcev oziroma 2.156 učencev. Zaznaven je trend naraščanja števila učencev zaradi povečanega števila rojstev in priseljevanja. Mestna občina Koper stalno posodablja šolsko infrastrukturo in jo tudi glede zmogljivosti prilagaja potrebam. Na urbanem območju mesta Koper ni pričakovati bistvenih povečanj števila učencev, ki bi v prihodnje terjale obsežnejše investicije za novogradnje, zato pa je v zadnjem obdobju večja pozornost namenjena celovitim in energetskim posodobitvam stavb.

Na območju mesta Koper delujejo še Glasbena šola Koper, 4 srednje šole in 4 fakultete Univerze na Primorskem, vključno z njenim sedežem in sedežem več

raziskovalnih in podpornih institucij. V študijskem letu 2014/2015 je bilo skupno število vpisanih študentov univerze 5.802.

Občina vseskozi spodbuja tudi dejavnosti vseživljenjskega izobraževanja. Programe vseživljenjskega učenja in izobraževanja odraslih izvaja Ljudska univerza Koper, Univerza za tretje življenjsko obdobje ter sorodne socialne organizacije, ki vsebinsko in prostorsko stalno krepijo in razširjajo svoje aktivnosti; tako se dostopnost tovrstnih programov stalno izboljšuje.

3.2.2 Znanstveno-raziskovalna dejavnost

Univerza na Primorskem je nosilka znanstveno-raziskovalnih in razvojnih dejavnosti, ki se osredotočajo zlasti na področja humanističnih ved, pedagogike, managementa in razvoja turizma ter naravoslovja in zdravstva. S svojim delovanjem univerza predstavlja »laboratorij intelektualnega kapitala, ki zagotavlja prostoru jugozahodne Slovenije potencial za preboj med najhitreje razvijajoče se evropske regije« (<http://www.upr.si/>). Delovanje univerze ima v tem pogledu širši regionalni in državni pomen, kar se ne nazadnje kaže tudi vse večjem številu študentov iz celotne Slovenije.

Univerza na Primorskem razvija specifični nabor znanstveno-raziskovalnih področij, ki izhajajo in dopolnjujejo prostor in kulturno okolje, v katerem deluje. S tem utrjuje svojo prepoznavnost in komplementarno dopolnjuje slovenski znanstveno-raziskovalni prostor, predvsem pa predstavlja pomembno dodano vrednost in razvojni potencial za lokalno gospodarstvo in skupnost kot celoto.

Na področju gospodarstva se članice univerze povezujejo z organizacijami iz različnih gospodarskih panog in poslovnih okolij, in sicer v turizmu, bančništvu, zavarovalništvu, IKT sistemov, logistiki, prehranske industrije idr., vendar pa je implementacija tovrstnih povezav še premalo izkoriščena za opaznejše gospodarske učinke. Kot podporna institucija deluje Univerzitetni podjetniški inkubator, še vedno pa ni realiziran tehnološki park.

Na področju negospodarstva članice univerze sodelujejo z vzgojno izobraževalnimi zavodi (vrtci in osnovnimi šolami), zavodi za zaposlovanje in drugimi zavodi (večje slovenske bolnišnice, zdravstvenimi domovi, domovi upokojencev itd.). Tudi na tem področju je še veliko možnosti za krepitev povezovanja, zlasti za povečevanje ugodnih medsebojnih sinergij tako na socialnem področju kakor tudi v tržnem smislu.

Kljub vzpostavljenim povezavam, dejavnostim in organizacijam prisotnost in razvojni potenciali univerze v lokalnem okolju niso zadostno izraženi in izkoriščeni: študentsko življenje ne zaznamuje pomembno urbanega utripa; znanstveno-raziskovalni projekti so premalo izkoriščeni za napredek v lokalnem okolju (implementacija znanstveno-raziskovalnih projektov, razvijanje produktov in programov, študentske aktivnosti...). Prav tako pa univerza nima vseh ali zadostnih infrastrukturnih in prostorskih pogojev, predvsem univerzitetne knjižnice in študentskega kampusa oziroma zadostnih ter ustreznih študentskih nastanitvenih zmogljivosti.

3.2.3 Šport in aktivno preživljanje prostega časa

Osnovna celica športa so na primarni ravni športna društva in športne organizacije. Na sekundarni ravni za razvoj športa skrbijo vzgojno izobraževalni zavodi in ustanove. Posebno vlogo na področju športa ima tudi lokalna skupnost, ki zagotavlja prostorske, infrastrukturne in organizacijske pogoje za delovanje društev in organizacij, kakor tudi za individualno športno aktivnost prebivalstva.

Na območju urbanega območja so obstoječi objekti športne infrastrukture:

- Športni park Bonifika,
- Nogometni stadion,
- Arena Bonifika,
- Atletski stadion,
- Olimpijski bazen Žusterna,
- Balinarska dvorana Žusterna,
- Balinarska dvorana Koper.

Mestna občina Koper na podlagi letnega programa podpira delovanje raznovrstnih športnih panog, športno rekreacijo, vrhunski šport, šport različnih družbenih skupin (otrok, mladine, starejših, oseb s posebnimi potrebami...). V izvajanje letnega programa športa je vsako leto vključenih na celotnem območju občine nekaj manj kot 100 športnih društev, športnih organizacij in ustanov s skupno okoli 10.000 članov. Preko 2.500 športnikov v več kot 30 športnih panogah pa je vključenih v tekmovalne sisteme nacionalnih panožnih zvez.

Športni park Bonifika je osrednje športno-rekreativna površina mesta Koper, ki se razprostira na več kot 5 ha in obsega širok nabor športnih površin na prostem. Športni park Bonifika je namenjen najširšemu krogu uporabnikov: vrhunskemu in društvenemu športu, organiziranim vadbam, šolski športni vzgoji, športnim programom za otroke in mladino, individualnim rekreativcem ter za organizacijo najrazličnejših športnih in družabnih prireditev lokalnega, regionalnega, državnega in mednarodnega pomena (tekme, športne igre in srečanja, prvenstva in turnirji, ipd.). Športni center vsako leto obišče okoli 170.000 uporabnikov in obiskovalcev. Ugodene klimatske razmere omogočajo celoletno uporabo športne infrastrukture. Park se sooča s preobremenjenostjo in pomanjkanjem prostih zelenih površin ter problemom dostopnosti. Osnovno športno infrastrukturo dopolnjujejo parkirišča, v neposredni bližini pa so še Balinarska dvorana Koper, športna dvorana Osnovne šole Koper ter Arena Bonifika kot osrednji pokriti športno-prireditveni prostor mesta. Tako razširjeno območje športnega parka predstavlja osrednjo odprto večnamensko površino v samem središču mesta.

Športna infrastruktura v mestu z osrednjim Športnim parkom Bonifika omogoča raznovrstno in komplementarno vsebinsko ponudbo športa in rekreacije, ki jo dopolnjuje sodobna in zmogljiva spremljajoča infrastruktura (parkirišča, dvorane). Z možnostjo kvantitativne in vsebinske nadgradnje ponudbe, s krepitvijo navezav z različnimi drugimi dejavnostmi in storitvami (kot so zdravstvo in terapevtske storitve, izobraževanje, znanost in raziskovalna dejavnost idr.) in v sodelovanju z lokalno in širšo regionalno turistično infrastrukturo in nastanitvami pa ima Koper izjemen

potencial za oblikovanje celostne turistične ponudbe športne turistične destinacije, kar nedvomno potrjujejo raznovrstni športno-rekreativni dogodki (Istrski maraton, Eurobasket 2013, svetovno prvenstvo v karateju 2015,...). Pomemben del tega potenciala je poleg grajene infrastrukture tudi človeški/ družbeni faktor: tradicija športa, usposobljeni in izkušeni kadri na različnih športnih področjih, v spremljajočih dejavnostih ter v turizmu. Mesto Koper v tem segmentu vidi izjemno priložnost!

3.2.4 Kultura

Na območju mestnega središča Kopra deluje več javnih zavodov s področja kulture, med njimi Pokrajinski muzej, Pokrajinski arhiv, Gledališče Koper, Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Glasbena šola Koper, Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (JSKD), ter vrsta društev, zavodov in drugih organizacij, ki izvajajo in skrbijo za kulturne dejavnosti za mesto, občino in širši regionalni prostor. V kulturno dogajanje se aktivno vključujejo tudi študentske organizacije, medkulturna društva, mladi, starejši in Skupnost Italijanov Koper kot osrednja organizacija italijanske manjšine. Na celotnem območju Mestne občine Koper deluje okoli 130 društev in skupin, ki izvajajo programe s področja kulturnih dejavnosti, kar omogoča uresničevanje potreb po kulturnem udejstvovanju, ustvarjanju in poustvarjanju okoli 7.000 članom (tako občine kot širše okolice). Mestna občina Koper si stalno prizadeva za bogatenje kulturnega dogajanja in vsebin v mestu, saj to utrjuje njegovo prepoznavnost, prispeva k živahnemu urbanemu utripu, ponuja kakovostno preživljanje prostega časa za meščane in širše vplivno območje ter privablja obiskovalce. Večina pomembnejših kulturnih prizorišč je na območju mestnega središča: Taverna, dvorana Sv. Frančiška, Pretorska palača, stavba gledališča, Pokrajinski muzej. Ne nazadnje pa imajo velik potencial kot prizorišča kulturnih dogodkov celoten ambient historičnega mestnega jedra s trgi, ulicami, notranjimi dvorišči palač, mestne obale in mestne zelene površine (Ukmarjev trg, Hlavatyjev park).

3.2.5 Socialno varstvo

Občina nenehno skrbi za razvoj in dopolnjevanje programov socialne oskrbe za različne socialne skupine prebivalstva: starejše, otroke in mladostnike, osebe s posebnimi potrebami in omejitvami ter druge depriviligirane skupine. Storitve in programi socialnega varstva so namenjeni preprečevanju in odpravljanju socialnih stisk in težav posameznikov, družin in skupin prebivalstva, pomembne so za njihovo enakopravnejšo in bolj aktivno vključevanje v družbo.

Na območju mesta deluje poleg Centra za socialno delo Koper še vrsta drugih organizacij, ki izvajajo programe socialnega varstva, kot so Rdeči Križ, Center dnevnih aktivnosti za starejše občane Koper, Javna služba pomoči družini na domu, Center za pomoč na domu Mali princ ter več organiziranih storitev socialnega servisa, predvsem za starejše in invalidne osebe. V mestu deluje tudi več dnevnih, varstveno-delovnih in stanovanjskih skupnosti za osebe s posebnimi potrebami, kot so slepi in slabovidni, osebe s cerebralno paralizo, osebe z dušnimi težavami ipd.

Na območju mesta delujeta dva javna socialnovarstvena zavoda za oskrbo starejših. Mesto v zadnjih letih razvija tudi ponudbo oskrbovanih stanovanj.

Prav tako ima v mestu sedež vrsta društev, ki izvajajo programe socialnega varstva za posebne skupine uporabnikov, ki predstavljajo depriviligirane ali obrobne skupine v družbi.

Občina kot razvojne prioritete in operativne cilje na področju socialnih dejavnosti izpostavlja naslednje potrebe:

- širitev in krepitev mreže medgeneracijskih centrov,
- vzpostavitev stanovanjskih skupin in bivalnih enot z nastanitveno podporo za socialno ranljive skupine prebivalstva;
- razvoj socialnega podjetništva ter
- spodbujanje aktivne participacije socialno ranljivih skupin.

Ker se pretežni del storitev in programov socialnega varstva izvaja v mestu, je posebna pozornost namenjena zagotavljanju dosegljivosti in dostopnosti do teh storitev in programov čim širšemu krogu uporabnikov (tudi iz zaledja) in s tem preprečevanju socialne izključenosti ranljivejših skupin prebivalstva.

3.2.6 Zdravstvena dejavnost

Posamezni programi zdravstvene oskrbe delujejo za oskrbo lokalnega prebivalstva (primarna raven zdravstvene oskrbe), posamezni pa so organizirani regionalno.

Zdravstveni dom deluje kot enovita služba za celotno območje občine; delovanje je organizirano na več lokacijah, ki so pretežno na območju mesta. Bolnišnična raven zdravstvene oskrbe je organizirana na regionalni ravni s sedežem bolnišnice v občini Izola. Lokacija bolnišnice je za potrebe prebivalstva koprške občine ugodna. Poleg splošne bolnišnice je na širšem obalnem območju še dopolnjujoča zdravstvena oskrba: ortopedska bolnišnica Valdoltra v Ankaranu, zdraviliška dejavnost v Strunjanu in Portorožu.

Javni zavod Zdravstveni dom Koper ima sedež in izvaja glavnino dejavnosti v mestnem jedru Kopra s posameznimi dislociranimi enotami. Velika večina oziroma kar 96 % zdravstvene dejavnosti za celotno območje Mestne občine Koper se izvaja na območju mesta Koper, kar kaže na izredno centraliziranost primarne zdravstvene oskrbe.

Z vidika optimalnega delovanja in celovite zdravstvene oskrbe za paciente je delovanje na eni sami lokaciji smotrnejše. Prav tako je operativno, logistično in stroškovno delovanje celotnega zavoda na eni lokaciji gospodarnejše in bolj učinkovito. Vendar pa se na drugi strani nakazujejo potencialni problemi zagotavljanja dostopnosti ter odvisnosti širšega zaledja od oskrbe v urbanem središču (več potreb po parkirnih mestih, omejena dostopnost z javnim potniškim prometom, omejena dostopnost za funkcionalno ovirane osebe, starejše ipd.).

3.3 Gospodarske razmere

Gospodarstvo v Mestni občini Koper ima po številu gospodarskih družb, številu delovnih mest, finančnem obsegu in strukturi gospodarskih dejavnosti prevladujoč vpliv na gospodarske razmere v celotni Obalno-kraški regiji. Najpomembnejše gospodarske dejavnosti za urbano območje Koper so promet in skladiščenje, trgovina, predelovalne dejavnosti in turizem. Navedene dejavnosti največ prispevajo k celotni bruto dodani vrednosti in zagotavljajo največ delovnih mest.

V preteklih letih je bil opazen padec gospodarske moči in aktivnosti. Opazno se je skrčil sektor gradbeništva, kar lahko pripisujemo splošni gospodarski in družbeni krizi in zmanjšanemu obsegu novih gradbenih investicij.

Na ravni celotno Južnoprimorske (oziroma Obalno-kraške regije) je bil največji padec gospodarske rasti zabeležen v letih 2009 in 2012 (približno – 6 % na letni ravni). Po višini bruto domačega proizvoda na prebivalca (BDP) regija presega državno povprečje za 2,2 % in je še vedno na drugem mestu med vsemi slovenskimi regijami. V merilu držav celotne Evropske unije (EU-28) dosega le 83 % povprečja BDP. Regija je po višini BDP v sredini med sosednjima čezmejnima regijama Italije in Hrvaške: zaostaja za italijansko regijo (provinca Trst) in prednjači pred regijo hrvaške Istrske županije.

V letu 2014 je v občini delovalo 2.214 gospodarskih družb, kar je več kot polovica vseh gospodarskih družb v regiji. Število delovnih mest se v zadnjih letih giba okoli 10.500, kar predstavlja približno 57 % vseh delovnih mest v regiji, skupaj pa ustvarijo skoraj tri četrtine ali natančneje 73,7 % vseh prihodkov od poslovanja družb v regiji. Glede na velikost družb prevladujejo mikro družbe, kjer se je v zadnjem času tudi povečalo zaposlovanje. Največ podjetij je na področju gradbeništva, trgovine, vzdrževanja in popravila vozil, največ zaposlenih je v panogah gostinstva in gradbeništva.

Podatki za poslovanje družb za leto 2012 izkazujejo skupni negativni končni izid poslovanja predvsem zaradi izgub v finančnem poslovanju. Trend poslovanja družbe je bil v letu 2011 usmerjen pozitivno, v letu 2012 pa negativno. Podatki za leto 2014 nakazujejo spodbudni pozitiven trend poslovanja gospodarskih družb: povečala se je zaposljivost, neto dodana vrednost, čisti dobiček oziroma so doseženi rezultati po vseh kriterijih ugodnejši od preteklih let.

Na širšem območju mesta Koper in bližnjega primestnega zaledja (Srmin, Bivje, Dekani) so umeščeni vsi pomembnejši gospodarski akterji v občini. Posamezni nekdanji nosilci gospodarske dejavnosti so v preteklih letih bistveno zmanjšali obseg svojega delovanja in s tem tudi gospodarsko moč in vpliv. Posamezni proizvodni obrati so prenehali z delovanjem. V preteklem desetletju se je intenzivneje začelo gospodarske dejavnosti iz mesta Koper preusmerjati v suburbani pas, kjer so za nadaljnji razvoj zagotovljene obsežne razpoložljive površine. Pri zasedenosti površin se v zadnjem obdobju gospodarske krize kaže problem strukturnega neskladja med razpoložljivimi in dejansko potrebnimi prostori in površinami oziroma problem finančne nedosegljivosti glede na zmožnosti.

Nekdanji obsežni industrijski kompleksi v mestu (Tomos, Šalara, cona komunalnih dejavnosti ob Badaševici) predstavljajo urbane sive cone, ki niso več (v celoti)

namenjene prvotni namembnosti, stavbe in prostorske ureditve so marsikje dotrajane ali niso v funkciji, poteka parcialna reurbanizacija v smislu delnih prenov, umeščanja novih programov in vsebin.

Luka Koper je pomemben akter in generator gospodarske aktivnosti v mestu Koper in širšem obalnem prostoru. Osnovna pristaniška dejavnost zagotavlja več tisoč delovnih mest, posredno pa omogoča delovanje še vrste spremljajočih in podpornih podjetij s področja špedicije in logistike, servisnih služb, prevoznništva, informatike... Pristanišče je pomembno tudi z vidika družbenih, prostorskih in okoljskih učinkov v urbanem območju Koper. V tem razmerju je izjemnega pomena stalno usklajevanje in partnerstvo za sobivanje pristanišča z mestom in lokalno skupnostjo.

Področja turistične ponudbe, ki sestavljajo celovito turistično ponudbo na območju Mestne občine Koper in izhajajo iz specifičnih potencialov in primerjalnih prednosti tega prostora so: kultura in kulturna dediščina, narava in ekologija, zdravje in dobro počutje, enogastronomija, igre in zabava, šport in rekreacija, poslovna srečanja in izobraževanje, križarjenja in aktivne počitnice (prilagojeno po Strategiji razvoja turizma v MO Koper 2004-2008, 2004). Pomembna omejitev nadaljnjega razvoja turistične ponudbe je pomanjkanje turističnih nastanitev.

3.4 Stanje okolja

Na obalnem območju Slovenije ni večjih lokalnih virov onesnaženja zraka: mesta niso velika, prav tako ni večje industrije. K onesnaženju zraka prispevajo oddaljeni viri (območje Tržaškega zaliva, Furlanije in Padske nižine), urbana območja obalnih mest ter transportne dejavnosti.

Vsi glavni dejavniki obremenjevanja okolja v merilu občine so skoncentrirani na urbanem območju Kopra: prometna in ostala infrastruktura, stanovanja, industrija in drugi proizvodni obrati, kmetijstvo... Na stanje okolja vplivajo tudi dejavniki širšega prostora (severnojadranski bazen, Trst s primestjem, tržaško pristanišče...), naravna konfiguracija reliefa in drugi naravni dejavniki ter klimatske značilnosti (prevetrenost, smeri vetrov, vremenske razmere...).

3.4.1 Onesnaženost zraka

Onesnaženost zraka je največja pozimi in najmanjša poleti, razen ozona, ki doseže svoj maksimum poleti.

Na onesnaženost zraka v Kopru najbolj vplivajo onesnaževala, kot so lahkohlapne organske snovi, dušikovi oksidi in prašni delci, ki so zlasti rezultat delovanja industrije, luških dejavnosti (pretovora in skladiščenja), prometa in pridobivanja energije (kurišča, kotlovnice...). Emisije lahkohlapnih organskih snovi odločilno vplivajo na stopnjo onesnaženosti zraka v Kopru in njegovi širši okolici.

Meritve so pokazale, da onesnaženost zraka ne presega zakonsko predpisanih mejnih vrednosti (za dušikove okside, delce PM₁₀ in ostale snovi), razen pri koncentracijah ozona, kar je problematično zlasti v poletnem času. Mestna občina Koper oziroma natančneje urbano območje mesta Koper spada med bolj obremenjena območja z ozonom v Sloveniji. Ciljna vrednost koncentracije ozona je bila v letu 2013 presežena 64-krat, kar za več kot dvakrat presega število dovoljenih preseganj v enem letu (25-krat).

3.4.2 Stanje voda

Glavni onesnaževalci površinskih voda so industrijski obrati in kmetijstvo.

Celotno strnjeno poseljeno območje urbanega območja Koper je priključeno na javni kanalizacijski sistem s končnim iztokom na Centralno čistilno napravo Koper, ki je locirana na območju Ankaranske bonifike (v sosednji občini Ankaran). Sistem javne kanalizacije poleg mesta Koper odvaja odpadne vode tudi s primestnega prostora in mesta Izola.

Vodonosnik Rižane predstavlja primarni vodni vir za oskrbo s pitno vodo za celotno obalno območje. Kakovost vode iz javnega vodovodnega omrežja je visoka. Reka Rižana spada v 2.- 3. kakovostni razred. Onesnaženost in ekološko stanje voda postane problematično v odvisnosti od znižanega naravnega vodostaja vodotokov, zato je za ustrezne razmere vodotokov bistvenega pomena zagotavljanje biološkega minimuma v vodotokih.

Rezultati meritev kažejo na dobro do zmerno ekološko stanje celinskih voda, pri čemer je problematično zlasti organsko onesnaženje in obremenjenost s hranili (viri onesnaženja so lahko razpršena poselitev in neurejeno čiščenje in odvajanje odpadnih voda ter kmetijska dejavnost).

Struge vodotokov so bile v preteklosti regulirane, zgrajeni so bili različni vodnogospodarski objekti in ureditve za potrebe namakanja kmetijskih površin, osuševanja in zagotavljanje poplavne varnosti. Na urbanem območju je delež naravno ohranjenih vodotokov izjemno majhen.

Morje je občutljiv in ranljiv ter hkrati zelo obremenjen del okolja. Največjo obremenitev predstavlja koprsko pristanišče, dodatne obremenitve so z izlivom vodotokov, prečiščenih vod s čistilnih naprav in črpališč. Problem širšega Tržaškega zaliva je zasičenost s kisikom in posledični pojav anoksij ter eutrofikacija. Neugodno ekološko stanje se odraža zlasti s cvetenjem alg, sluzenjem in toksičnostjo alg in drugih morskih organizmov, vendar pa ne gre za pogoste pojave. Obremenjenost morja s hranili ni zaskrbljujoča.

Stanje v Koprskem zalivu je bilo na podlagi različni meritev opredeljeno kot srednje dobro trofično stanje, dobro ekološko stanje in slabo kemijsko stanje zaradi prisotnosti TBT (tributilkositrovih) spojin v vodi.

Sanitarna kakovost kopalnih voda je na kopališčih v Kopru in Žusterni ustrezna: koncentracije vseh merjenih parametrov so pod predpisanimi mejnimi vrednostmi. Kakovost kopalnih voda je zelo dobra.

Kemijsko stanje podzemnih voda je dobro in je pri vseh merjenih parametrih pod mejnimi vrednostmi.

3.4.3 Onesnaženost tal

Tla so z vidika onesnaženosti v koprski občini najmanj obremenjen in problematičen segment okolja. Obremenitve tal so največje zaradi urbanizacije, v zaledju mesta tudi zaradi kmetijstva. Kljub temu o dejanski onesnaženosti tal lahko govorimo le lokalno, na območjih in v ozkih pasovih ob industrijskih obratih, na območju odlagališč odpadkov ter ob prometnicah.

3.4.4 Obremenitve s hrupom

Promet predstavlja glavni vir hrupa v okolju. Obremenjenost s hrupom predstavlja problem na širšem urbanem območju, zlasti pa ob glavnih prometnicah. Pričakovano povečevanje prometnih obremenitev bo obremenitve okolja s hrupom še povečevala. Poleg prometa so vir hrupa tudi industrija vključno s pristaniščem ter turizem zaradi prireditev.

3.4.5 Svetlobno onesnaževanje

Svetlobno onesnaževanje okolja je prisotno na urbanem območju Koper, k čemer najbolj prispeva osvetljenost pristanišča, ter javnih prometnih in drugih površin, osvetlitve trgovskih in oglasnih objektov ter športne infrastrukture. Vendar pa je treba

poudariti, da se je svetlobno obremenjevanje okolja s celovitim pristopom prenove in posodobitve sistema javne razsvetljave v mestu in drugih naseljih, prav tako pa tudi na območju pristanišča, v preteklih letih pomembno zmanjšalo.

3.5 Prostorske razmere in gospodarska infrastruktura

Za načrtovanje urbanega prostorskega razvoja in umeščanja novih ureditev v prostor je pomembno poznavanje prostorskih razmer: to vključuje širšo problemsko analizo poselitve, poznavanje prometne problematike in razmer delovanja gospodarske infrastrukture, evidenco razvojnih trendov in morebitnih konfliktov v prostoru, usklajenost namenskih rab. Poleg splošnih prostorskih kategorij sta s področja gospodarske infrastrukture nekoliko podrobneje predstavljeni področji energetike in prometne mreže (vsled razvojnih prioritet energetske učinkovitosti in trajnostne mobilnosti).

3.5.1 Prostorska zasnova urbanega območja Koper

Urbano območje Koper obsega historično mestno jedro Kopra na nekdanjem otoku, razširjeno mestno središče z novejšo pozidavo na območju v pasu med mestnim jedrom in obalno hitro cesto ter obsežna urbana območja južno od hitre ceste, ki se raztezajo na nižinskem predelu Šalare in Olma ter po pobočjih Semedele, Markovca in Žusterne.

Podoba mesta je predvsem rezultat hitre in intenzivne poveljne urbanizacije (50-70. leta 20. stoletja). V zadnjih dvajsetih letih se urbano območje mesta ne širi več navzven in tako ohranja svoje zunanje meje, zato pa je intenzivnejši notranji razvoj naselja:

- mestno središče se je razvijalo z zgoščanjem pozidave na območju kopske bonifike, to je v vmesnem pasu med historičnim mestnim jedrom in obalno hitro cesto;
- poteka postopno prestrukturiranje obsežnejših proizvodnih in gospodarskih območij (cona Tomos, Cona komunalnih dejavnosti ob Badaševici), ki na eni strani rezultirajo v povečevanju deleža degradiranih urbanih površin, po drugi strani pa kot parcialne prenove in intervencije, ki pretežno izhajajo iz individualnih potreb in vizij uporabnikov in zasebnih lastnikov;
- intenzivno se vlaga v dograditve in posodobitve infrastrukturnega omrežja, kjer je zlasti opazna sistematična prenova cestnega omrežja, dograjevanje in urejanje parkirišč.

Urbano območje Koper je na točki, ko bo potrebno celovito pristopiti k izzivom urbane prenove (fizično in vsebinsko) ter izboljšanju oziroma nadgradnji obstoječih struktur, zato da bo njihovo delovanje še bolj učinkovito. V to smer nakazujejo tudi vsi aktualni razvojni dokumenti in razvojne vizije občine (Koper- pametno mesto, Koncept celostne prometne strategije, Lokalni energetski koncept), ki stremijo k modernizaciji sistemov, optimizaciji delovanja in okoljskih učinkov ter zagotavljanju čim bolj kakovostnega življenja in dela ljudi.

3.5.2 Mestno središče in historično mestno jedro

Mestno središče Kopra obsega historično mestno jedro in pas med historičnim mestnim jedrom in traso obalne hitre ceste Koper-Izola, kamor je bila usmerjena urbanizacija in zgoščanje pozidave v zadnjih desetletjih. Na območju širšega mestnega središča se ohranja jedrna koncentracija centralnih dejavnosti (uprava, izobraževanje in znanost, zdravstvo, kultura, oskrba in storitve, trgovina in poslovne dejavnosti) v dopolnjevanju s stanovanji, turizmom, športom in rekreacijo ter kompatibilnimi urbani programi (potniška prometna infrastruktura, maritimne ureditve ipd.). Vendar pa je znotraj mestnega središča prisoten trend premeščanja programov in urbanih funkcij iz historičnega mestnega jedra v novejši predele mestnega središča oziroma razpršeno po celotnem urbanem območju Koper. Historično mestno jedro s tem izgublja vitalnost, vse bolj problematična postajata tudi nezadostno vzdrževanje in posledično propadanje stavbnega fonda.

Dosedanji ukrepi in aktivnosti urbane prenove in oživljanja historičnega mestnega jedra so bili osredotočeni na posamezne predele in ulice. Pomembno pa je izpostaviti dosedanje dosežke urbane prenove historičnega mestnega jedra, ki so veliko doprinesli h kakovosti življenja, dostopnosti in urejenosti: reurbanizacija Bošadrage z ureditvijo kontaktnega območja med mestom in pristaniščem, celovita urbanistična in prometna ureditev, ki obkroža historično mestno jedro, urejanje mestne obale z mandračem, ribiškim pomolom, mestnim kopališčem in obalno promenado. Izvedeni projekti mestne prenove tudi potrjujejo da so tovrstne intervencije potrebne in učinkovite.

Živahno mestno življenje je skoncentrirano na južnem in zahodnem delu oboda (Pristaniška ulica, ob morju). Prenova javnih površin in ureditev spodbudi prenovo zasebnega stavbnega fonda, izboljša se dostopnost in privlačnost lokacij za gospodarske dejavnosti, zlasti gostinstvo, storitve in trgovina.

3.5.3 Notranji razvoj mesta in degradirana urbana območja

Degradirana urbana območja pomenijo razvrednotena urbana območja z zmanjšano vrednostjo zemljišča, ureditev, stavb in infrastrukture, ki se odraža v nižjem stanju uporabnosti in privlačnosti in postopoma vodi do opuščanja aktivne rabe. Gre za splošen proces urbanega razvoja in predstavlja razvojno fazo še posebej značilno za urbano evolucijo industrijskih mest. V tem pogledu so dejstvo v prostoru tudi za urbano območje Koper. V zadnjih dvajsetih letih je zaznaven trend povečevanja deleža degradiranih urbanih območji, kar lahko povežemo z industrijskim značajem mesta ter gospodarskimi in družbenimi razmerami, ki so vodile do zmanjšanja gospodarske aktivnosti in posledičnega opuščanja rabe obsežnih proizvodnih in drugih gospodarskih v mestu. Kot osrednja degradirana urbana območja v mestu Koper izpostavljamo območje industrijske cone Tomos, cono komunalnih dejavnosti ob Badaševici, pas ob obalni hitri cesti, posamezne predele historičnega mestnega jedra in posamezna območja starejših stanovanjskih sosesk. Urbana prenova zato predstavlja osrednji izziv razvoja urbanega območja Koper, s katerim bodo v mestu dolgoročno prevrednotene degradirane urbane površine, predvsem pa izkoriščen njihov potencial: za notranji razvoj mesta, za gospodarsko oživitev in spodbujanje

družbenega življenja mesta, za krepitev urbane kulture in mestnega utripa ter ne nazadnje za večjo vidno privlačnost in prijetnost urbanega prostora. Vendar pa se pri soočanju z zastavljenim izzivom postavljajo določene omejitve in zadržki, saj je pretežni del degradiranih urbanih površin v zasebni lasti in lokalna skupnost tako nima neposredne možnosti in mehanizmov za aktivno prenovo.

3.5.4 Energetika in energetska učinkovitost⁶

Promet in gospodinjstva so največji porabniki energije v občini. Večina energetskih potreb se zagotavlja iz klasičnih energetskih virov, med katerimi močno prevladujeta električna energija (37 %) in tekoči naftni derivati (31 %). Delež obnovljivih virov energije v končni porabi znaša približno 20 %, pri čemer prevladuje električna energija iz obnovljivih virov energije. Na območju občine ni pomembnejših objektov za proizvodnjo električne energije, zato je v tem pogledu občina v celoti energetske odvisna od zunanjih virov in daljinske dobave.

Električna energija predstavlja glavni energent za porabnike na območju občine. Skupna raba električne energije se na območju občine konstantno povečuje za približno 2-2,5 % letno. Raba električne energije na prebivalca je 2 % nad slovenskim povprečjem.

Na podlagi energetskih preračunov je podana ocena, da ima Mestna občina Koper dober potencial za energetske izrabo obnovljivih virov energije, med katerimi so kot pomembnejši izpostavljeni sončna energija, lesna in zelena biomasa ter geotermalna energija, ki so primerni predvsem za proizvodnjo električne energije in toplote. Potrebne bodo podrobnejše okoljske in ekonomske preveritve in presoje sprejemljivosti za opredelitev realnih možnosti izvedljivosti in upravičenosti. S spodbujanjem izrabe obnovljivih virov energije lahko občina dolgoročno bistveno zmanjša svojo energetske odvisnost od zunanjih virov in dobave električne energije.

Zaznani so naslednji problemi in razvojni izzivi:

- trend povečevanja rabe energije pri vseh vrstah porabnikov (gospodinjstva, javne stavbe, proizvodnja, promet);
- dotrajanost in energetska potratnost stavb in energetskih sistemov;
- ni daljinskega ogrevanja in plinovodnega omrežja;
- velika poraba električne energije in naftnih derivatov;
- majhen delež izrabe obnovljivih virov energije;
- ni objektov za proizvodnjo elektrine energije na območju občine, zato odvisnost občine od električne energije od zunanjih virov in daljinske dobave
- pomanjkanje energetskega managementa na več ravneh (občina, naselja, zaključene cone, posamezni porabniki);
- zanemarljiv delež soproizvodnje električne energije in toplote v proizvodnih procesih in obratih;
- velike prometne obremenitve (tranzitni in lokalni promet, morski, cestni in železniški promet, potniški in tovorni promet...);

⁶ Poglavje povzema vsebinske ugotovitve, cilje in ukrepe Lokalnega energetskega koncepta Mestne občine Koper (Boson, 2013)

- večina potovanj potnikov se opravi z osebnimi vozili;
- trajnostna mobilnosti in konkurenčnost javnega potniškega prometa;
- povečevanje okoljskih obremenitev zaradi prometa.

Predlagani pa so naslednji strateški cilji:

- spodbujati rabo obnovljivih virov energije;
- soproizvodnja toplote in električne energije v proizvodnih procesih in obratih;
- energetska prenova stavb in sosesk;
- celovito in učinkovito energetska načrtovanje in upravljanje na ravni lokalne skupnosti in porabnikov.

3.5.5 Prometna mreža

Kot ločen segment prostora obravnavamo prometno mrežo, ki je za urbano območje Koper zaradi geostrateških posebnosti specifičnega pomena.

Mesto Koper leži ob vozlišču prometnih tokov in je prometno navezano na omrežje državnih cest in glavno železniško progo Koper-Divača-Ljubljana, potniško in tovarno pristanišče. Kompleksnost prometnega sistema se odraža v raznolikosti vrst (cestni, železniški, morski, promet pešcev in kolesarjev) in oblik prometa (potniški, tovarni), značaju in dinamiki prometnih tokov (linijski, individualni, sezonski) in hierarhiji (notranji mestni, lokalni, medkrajevni, regijski, državni, meddržavni in medkontinentalni).

Na urbanem območju Koper prihaja do intenzivnega prepletanja vseh omenjenih prometnih tokov, zato je promet (prometna infrastruktura in upravljanje prometa) eno osrednjih področij, ki vpliva tako na urbani razvoj, kakovost bivanja in okoljske razmere, ne nazadnje pa tudi na gospodarske razmere v mestu in širšem prostoru.

Luka Koper predstavlja strateško intermodalno in multimodalno prometno vozlišče državnega in mednarodnega pomena. Urbano območja Koper pa je zaradi svoje vloge v urbanem omrežju države, regije, čezmejnega prostora Istre in Tržaškega zaliva, obalnega somestja in občine tudi stičišče množice prometnih tokov v teh teritorialnih okvirih. Prometni tokovi, ki jih generira dejavnosti pristanišča, so večinoma preusmerjeni na obrobje in izven urbanega območja Koper, medtem pa se glavnina drugih prometnih tokov skoncentrira na urbanem območju Koper. Ogrodje prometne mreže urbanega območja Koper tvorijo ceste, glavnina prometa je z motornimi (osebnimi) vozili, zato promet predstavlja tudi pomemben dejavnik obremenjevanja okolja in porabe prostora. Delež potovanj z osebnimi avtomobili v Mestni občini Koper daleč prednjači pred vsemi ostalimi oblikami prevoza, ki v skupnem razrezu ne predstavljajo niti 6 % potovanj (LEK, 2013). Posledice izjemno visokega deleža uporabe osebnih avtomobilov so vidne tako na gostoti prometa kot tudi glede potreb po parkiriščih zlasti na urbanem območju Koper. Občina je v zadnjih letih pristopala k reševanju problematike z urejanjem parkirnih površin in različnimi parkirnimi režimi. Tovrstno reševanje problematike pa ne vpliva na vzroke težave, temveč je le odgovor na probleme v prostoru, oziroma jih le še spodbuja in pogloblja. Ne prinaša namreč trajnostno naravnanih in učinkovitih rešitev, saj pogojuje nesmotrno (enonamensko) rabo prostora, sorazmerno velike investicijske in

upravljaljske stroške, povečevanje okoljskih obremenitev in nadaljnjo »avtomobilizacijo« mesta. Ključni problemi mestne prometne mreže in upravljanja prometa v urbanem območju Koper izhajajo iz tradicionalnega pristopa k razreševanju tovrstnih problemov, ki temelji na zagotavljanju zadostne prometne zmogljivosti in infrastrukture glede na potrebe in prognoze.

Mestna občina Koper kontinuirano posveča pozornost obravnavi prometne problematike zlasti na urbanem območju Koper. Udejanjal se je uveljavljen tradicionalni pristop k načrtovanju prometa osredotočeno na fizične posege in ureditve prometne infrastrukture, njene posodobitve in širitve, osredotočeno na potrebe in po merilih avtomobilskega prometa.

Kot ključna problema prometa in prometne infrastrukture urbanega območja Koper izpostavljamo:

- **AVTOMOBILSKI PROMET:** Velika večina notranjih potovanj v mestu in v povezavah z gravitacijskim zaledjem in širšim prostorom se opravi z osebnimi avtomobili. Število vozil in število potovanj se povečuje; posledično je vse bolj obremenjena prometna infrastruktura, vse večje so potrebe po površinah za mirujoči promet (v mestnem središču, v gospodarskih in poslovnih conah, v stanovanjskih soseskah). Uveljavljeni tradicionalnimi intervencijski logiki, ki tovrstne probleme rešuje s širitvami in gradnjo nove infrastrukture, se je prilagodilo tudi urbanistično urejanje prostora, kjer je zagotavljanje ustrezne in zadostne prometne ureditve postalo eno osrednjih izhodišč načrtovanja zunanjih ureditev, pogosto pa povsem v prevladi in na račun ostalih vidikov (zelene površine in druge krajinske ureditve, površine za druženje in rekreacijo, otroška igrišča ipd.). Posledično je tudi delovanje mesta in življenje v mestu v veliki meri podvrženo logiki avtomobilskega prometa in ga na ta način le še spodbuja in povečuje (sklenjen krog s trendom stalnega povečevanja in brez trajnostne rešitve problema).
- **PREPLETANJE TRANZITNEGA IN LOKALNEGA PROMETA:** Vozliščne točke in odseki prepletanja notranjega mestnega in tranzitnega prometa so osrednje točke prometne pretočnosti in prometnih obremenitev cestne infrastrukture (prometni zastoji, prometne nesreče in prometna varnost, neugodni vplivi na okolje...).

3.5.6 Zeleni sistem

Zeleni sistem je pomemben nosilec in dejavnik kakovostnega, privlačnega in zdravega naravnega, bivalnega in delovnega okolja, nosilec ekoloških in okoljskih funkcij, pomembna ambientalna in dediščinska sestavina ter strukturna prvina v odnosu do grajenih struktur znotraj mesta in pri vzpostavljanju strukturnih razmerij in povezav med mestom in odprto krajino. Zelene površine strukturirajo grajeno urbano tkivo, pomembno sooblikujejo ambient, urbane motive in veduto mesta, na vsebinski in funkcionalni ravni pa so pomembne kot nosilci rekreacijskih vsebin in prostor za druženje in sprostitev, izboljšajo uporabnost in privlačnost prometnih površin za pešce in kolesarje (naravna senca), so ekološki koridorji in učinkujejo kot izravnalni prostor urbanih okoljskih vplivov.

V zasnovi urbanega območja Koper so pomembne prvine zelenega sistema:

- zelene površine mestnega središča (mestne zelenice, drevoredi in parki ter zaprti mestni vrtovi);
- zelene površine v pasu med mestnim središčem in traso obalne hitre ceste (površine za rekreacijo in šport na prostem, nezasedene proste površine ob prometnih koridorjih in infrastrukturi);
- zeleni pasovi in območja na brežinah, pobočjih in v hudourniških grapah (na pobočjih Markovca in Žusterne);
- zelene površine v stanovanjskih soseskah;
- koridorji vodotokov in zeleni obvodni pasovi (koridor reke Badaševice s kanali proti Škocjanskemu zatoku in Semedeli, stranski potoki in hudourniki).

Poleg tega pa so pomembne navezave na kontaktni odprti prostor na stiku z mestom (Škocjanski zatok, Škocjan, Pradišjol in Vanganeljska dolina, dolina Olmo in Markovec).

Obstoječe zelene površine v urbanem območju Koper so prostorsko omejene na manjše zelene otoke in koridorje ter posamezna večja območja, kar v celoti tvori šibko povezan zeleni sistem, ki ne opravlja vseh zelenih funkcij. Pomanjkanje zelenih površin in prostorov za druženje, njihovo neustrezno urejenost so v anketnih raziskavah v okviru projekta Koper živi? Vključevanje prebivalcev v urejanje javnega prostora (Žakelj...[et al.], 2014) izpostavili tudi prebivalci mestnega središča in večine koprskih stanovanjskih sosesk. Pomanjkanje zelenih površin so kot problem jasno opredelili tudi udeleženci posvetovanj za vključevanje javnosti v okviru priprave TUS. Na drugi strani izpostavljamo izjemen potencial za nadgradnjo zelenega sistema, ki ga določajo submediteranska klima in kultura, neposredna obalna lega in bližina zelenega zaledja.

3.5.7 Obala in morje

Obala in morje sta prostorski sestavini, v slovenskem merilu fizično izjemno omejeni in zato neprecenljivi. Obala in morje sta zato tudi izstopajoča primerjalna prednost Mestne občine Koper in še zlasti urbanega območja Koper.

Celotna obalna linija v občini, v skupni dolžini cca 6,5 km je znotraj urbanega območja Koper.

Obala in morje sta medsebojno neločljivo povezani prostorski sestavini, pomembni na strukturni in funkcionalni ravni. Močno opredelujeta značaj in prepoznavnost širšega prostora, vizualno privlačnost in njegove ambientalne kakovosti. Omogočata vrsto specifičnih dejavnosti in rab,

Naravno ohranjenih odsekov obale na urbanem območju Koper ni. Približno 2,6 km obale na območju Luke koper ni prosto dostopne. Ostali odseki predstavljajo niz obalnih ureditev z različnimi funkcijami: grajena obala z obalnim zidom in pomoli na območju potniškega terminala, mestnega mandrača in ribiškega pomola ter vzdolž obalne promenade, urejena obala za kopanje na mestnem kopališču in kopališču v Žusterni ter skalomet na odseku med Semedelo in Žusterno in naprej proti Izoli.

Za urbano območje Koper sta akvatorij in obala Semedelskega zaliva pomembni prostorski prvini kot strukturni določevalec podobe, prostorske identitete, vizualne in

doživljajske privlačnosti ter ne nazadnje značaja mesta, omogočata pa tudi specifične prostorske rabe in programe, ki so vezani izključno na vodne površine (plovba, ribolov, vodni športi, kopanje). Meščani prepoznajo splošni problem pomanjkanja ureditev, ki bi omogočale in spodbujale k zadrževanju in aktivni uporabi obale in morja (kopališče, rekreacijske površine, ureditve za vodne športe ipd.). Na drugi strani sta akvatorij in obala Semedelskega zaliva izpostavljena vetrovom in morskim tokovom, ki predstavljajo nevarnost oziroma omejitev zaradi visokih valov, poplavljanja in erozije obale. Vsled klimatskih sprememb je dolgoročno pričakovati vse več izjemnih vremenskih in okoljskih dogodkov ter dvigovanje morske gladine, s tem pa bodo omejene tudi možnosti in varnost uporabe akvatorija in obale zaliva.

4. ANALIZA RAZVOJNIH PRILOŽNOSTI, NEVARNOSTI, PREDNOSTI IN SLABOSTI URBANEGA OBMOČJA KOPER

4.1 Metodološka izhodišča

Problemska analiza podaja pregled ključnih razvojnih področij z uporabo metode S.W.O.T. tabelarične analize. Vsebinsko je analiza nastajala kot proces v več korakih:

- individualni pregled problematike po posameznih sektorjih (korak 1),
- interdisciplinarna diskusija znotraj projektne skupine (strokovne službe Mestne občine Koper) (korak 2),
- pogledi ključnih deležnikov in interesnih skupin javnosti (korak 3),
- sinteza korakov 1, 2, 3.

Koraki so bili zastavljeni kot samostojne celote, da so vsi udeleženci neobremenjeno/neodvisno prispevali svoj pogled na zastavljena področja. Sintezni pogled je pokazal »pokrivanje« in različnost pogledov deležnikov, na podlagi česar je bil opredeljen tudi nabor ključnih in prioriternih tematik po posameznem področju.

Veliko težo pri prepoznavanju razvojne problematike TUS Koper namenja pogledu ljudi, prebivalcev in uporabnikov urbanega prostora, funkcij in vsebin mesta. Zato so v tabelah posebej označene vsebine, ki so jih kot ključne izpostavili predstavniki javnosti. Modro odebeljen tekst označuje nabor ključnih in prioriternih tematik po posameznem področju, ki so rezultat sinteze pogledov vseh sodelujočih deležnikov pri pripravi dokumenta (projektne delovne skupine, strokovnih svetovalcev, zainteresirane javnosti). Zeleno obarvane pa so vsebine, ki so bile vključene na podlagi predlogov javnosti.

S.W.O.T. analiza v predstavljenem obsegu evidentira in vključuje širok nabor zaznanih priložnosti, nevarnosti, prednosti in slabosti, ki pa so v nadaljnjih procesnih korakih TUS Koper glede na vsebinski in časovni domet dokumenta smiselno zožene na poglobljena, izstopajoča in vsebinsko obvladljiva področja in sestavine.

4.2 S.W.O.T. analiza družbenih dejavnosti in demografije

DRUŽBENE DEJAVNOSTI	
prednosti	slabosti
- Koper kot občinsko, regionalno, državno in mednarodno središče - raznovrstnost družbenih dejavnosti in programov - Univerza na Primorskem - kulturna in zgodovinska dediščina in etnološko izročilo - varno in mirno urbano okolje	- upad delovno aktivnega prebivalstva - omejene ali neustrezne možnosti in pogoji za delovanje družbenih dejavnosti v objektih - umikanje družbenih dejavnosti iz mestnega središča - pomanjkanje »urbane kulture« - slabša dostopnost družbenih dejavnosti zaradi razpršene poselitve v zaledju mesta - nezadostna vključenost družbenih dejavnosti v gospodarstvo (povezave s turizmom, trženje storitev...) - nepovezanost subjektov (javni- zasebni-NVO)
priložnosti	nevarnosti
- promocija »aktivnega staranja«, »vseživljenjskega učenja« in »medgeneracijskega povezovanja« - spodbujanje sodelovanja izobraževalnih, družbenih in gospodarskih organizacij - aktivna vloga nevladnih organizacij - promocija »zdravega življenjskega sloga«	- kulturna globalizacija

DEMOGRAFIJA	
prednosti	slabosti
- multikulturnost in večjezičnost - (sub)urbana koncentracija prebivalstva - nadpovprečen delež delovno aktivnega prebivalstva - najvišji skupni prirast na 1000 prebivalcev med mestnimi občinami v Sloveniji - stabilna poseljenost podeželskega zaledja (ni izraženih trendov depopulacije)	- staranje prebivalstva - upad delovno aktivnega prebivalstva
priložnosti	nevarnosti
- obala kot privlačno okolje za bivanje in delo	- nespodbudne socialne in gospodarske razmere za mlade (za zaposlovanje, osamosvojitve) - slabšanje socialnih razmer in statusa starejših

4.3 S.W.O.T. analiza gospodarskih dejavnosti

GOSPODARSTVO	
prednosti	slabosti
- geostrateška obmorska lega v širšem regionalnem, državnem in evropskem okviru - pristaniška dejavnost kot generator podjetniškega razvoja - dobra prometna dostopnost in povezanost v širšem regionalnem okviru - nadpovprečen delež delovno aktivnega prebivalstva - razpoložljive površine za razvoj gospodarskih dejavnosti- gospodarske in poslovne cone - uveljavljenost, znanje, izkušnje in usposobljeni kadri na področjih transporta in logistike, turizma in gostinstva, športa...) - vzpostavljena turistična in športno-rekreativna infrastruktura - bogata kulturna in naravna dediščina - pestra ponudba prireditev v mestnem središču - Univerza na Primorskem	- pomanjkanje delovnih mest za visoko usposobljene kadre in za mlade - upad nekaterih nekdanjih nosilcev gospodarstva - dotrajanost obstoječih proizvodnih območij, njihovo propadanje in stihijska prenova(degradirana urbana območja) - strukturno neskladje med razpoložljivimi površinami in prostori za gospodarske dejavnosti ter potrebami lokalnega gospodarstva - šibka povezanost in sodelovanje gospodarstva z univerzo in drugimi družbenimi dejavnostmi - otežena dostopnost ovira gospodarsko poslovanje v historičnem mestnem jedru (dostava, otežena dostopnost za stranke) - neenakomeren in nestalen urbani utrip in dogajanje v mestnem središču - pomanjkanje strateških regionalnih povezav v turizmu - sezonski značaj turizma - dotrajanost obstoječe turistične infrastrukture in pomanjkanje turističnih nastanitev - nezadostna vključenost športne infrastrukture v turistično ponudbo
priložnosti	nevarnosti
- morje in morska obala (gospodarska primerjalna prednost in specifika) - razvoj pristanišča (povečanje pristaniških kapacitet in razvoj dejavnosti povezanih s pristaniščem (tovorni in potniški promet) - spodbujanje sodelovanja izobraževalnih, družbenih in gospodarskih organizacij - uveljavljanje koncepta »lokalnega izvora in lokalne identitete« v gospodarstvu - spodbujanje inovativnega podjetništva in podjetništva med mladimi - krepitev gospodarskih povezav v obalnem somestju in čezmejnem prostoru - državna gospodarska javna infrastruktura kot razvojna spodbuda in gospodarska dejavnost (pristanišče, železnica, ceste,...) - Koper kot osrednje mesto v turistični destinaciji slovenske Istre - obnova in ožvitev kulturnih spomenikov	- nestabilne gospodarske in politične razmere - neurejen trg delovne sile in področje delovne zakonodaje - zadržano kreditiranje naložb v gospodarstvo - povečevanje brezposelnosti med mladimi - konflikt interesov pri rabi prostora - konkurenca bližnjih receptivnih turističnih destinacij - nezadostna koncentracija kapitala (nizek interes vlagateljev)

4.4 S.W.O.T. analiza okoljskih razmer

OKOLJE	
prednosti	slabosti
- dobra prevetrenost - submediteransko podnebje	- omejenost in ogroženost virov pitne vode - biološko in okoljsko občutljiv morski ekosistem - svetlobno onesnaževanje ob prometnicah in zaradi pristanišča - presežene ravni ozona - obremenitve s hrupom - vododeficitarnost - nepopolna zaščita akvatorija in obal Semedelskega zaliva pred neugodnimi vplivi morja (visoki valovi in poplavljanje, erozija...)
priložnosti	nevarnosti
- razvoj okolju prijaznih tehnologij (promet, energetika, proizvodnja...) - izraba obnovljivih virov energije	- klimatske spremembe in njihove posledice (dvigovanje gladine morja, segrevanje...) - nepredvidljivi vplivi oddaljenih virov onesnaževanja

4.5 S.W.O.T. analiza stanja v prostoru

PROSTOR	
prednosti	slabosti
- razpoložljive površine za notranji razvoj mesta (z izrabo prostih površin, zgoščanjem in prenovo) - zeleno zaledje mesta - Koprska bonifika- »najlepši športni park v Sloveniji«	- praznjenje in propadanje historičnega mestnega jedra - slaba izkoriščenost in dotrajanost starejših proizvodnih območij - tovarno пристanišče kot fizična in vsebinska determinanta prostorskega razvoja mesta - ekstenzivni razvoj nakupovalnih središč in s tem povezana »avtomobilizacija« mesta - slabša povezanost mestnega središča s stanovanjskimi soseskami - neprepoznavnost vizualne podobe mesta - dotrajanost in nezasedenost stavbnega fonda - odsek obalne hitre ceste skozi mesto (fizična ločnica mestnega prostora, neugodni okoljski vplivi) - omejena dostopnost zelenih površin (v mestnem središču jih je malo, navezave na kontaktni prostor so šibke) - pomanjkanje plažnih ureditev
priložnosti	nevarnosti
- morje in morska obala kot izjemna prostorska kakovost - geostrateška obmorska lega - privlačnost in ambientalne kakovosti historičnih mestnih jeder - trajnostna raba obalnega prostora - aktivna participacija javnosti v prostorskem načrtovanju	- nestabilne gospodarske in družbene razmere onemogočajo dolgoročno predvidevanje prostorskih potreb in tradicionalni pristop k načrtovanju prostorskega razvoja in rabe - državna gospodarska javna infrastruktura in državne energetske rezerve kot obremenitev okolja in prostorska omejitve - zamude pri pripravi strateških prostorskih aktov občine - pomanjkanje celovitega upravljanja mestnih zelenih površin - veliko različnih interesov za rabo obale in morja na zelo omejenem prostoru (usklajevanje, konfliktnost rab, nosilna zmogljivost ipd.)

4.6 S.W.O.T. analiza gospodarske javne infrastrukture

GOSPODARSKA JAVNA INFRASTRUKTURA	
prednosti	slabosti
- dobra prometna dostopnost in povezanost v širšem regionalnem okviru (za tovorni in potniški promet) - intermodalno prometno vozlišče (za tovorni in potniški promet) - vzpostavljeno dobro osnovno omrežje gospodarske javne infrastrukture	- množična uporaba individualnega prevoza za mestne in lokalne dnevne migracije (prometne obremenitve cest, pomanjkanje parkirnih mest, okoljski vplivi) - ponekod premalo prijazne površine za pešačenje in kolesarjenje v mestu - otežena dostopnost mestnega središča za kolesarje (nepopolna mreža kolesarskih poti) - fizične omejitve za funkcionalno ovirane osebe - popolna energetska odvisnost porabnikov od zunanjih virov in dobave - energetska potratnost stanovanjskih stavb, javnih stavb in gospodarskih kompleksov - razpršena poselitev - vododeficitarnost - sezonska nihanja v potrebah in obremenjenosti infrastrukture zaradi turizma - odsotnost morskih potniških povezav (linijski prevozi)
priložnosti	nevarnosti
- trendi rasti pomorskega turizma - uveljavljanje koncepta »trajnostne mobilnosti« - uveljavljanje alternativnih virov energije - naraščanje tranzitnega prometa	- zamude in neučinkovitost pri realizaciji infrastrukturnih projektov državnega in regionalnega pomena - naraščanje tranzitnega prometa - povečevanje pretovora v tovrstnem pristanišču (dodatne potrebe po pretovornih in skladiščnih površinah, dodatne obremenitve prometnic) - državna gospodarska javna infrastruktura in državne energetske rezerve kot obremenitev okolja in prostora

4.7 Ključne ugotovitve in poudarki problemske analize

Urbano območje Koper ima za nadaljnji urbani razvoj dobro in stabilno demografsko izhodišče brez izstopajočih problemov, ki bi lahko razvoj resno omejevali. Pomembna demografska izhodišča so gosta poseljenost, naraščanje števila prebivalstva ter vse več začasnih in sekundarnih prebivalcev. Kaže se trend staranja prebivalstva, s tem so vse večje potrebe po usmerjeni skrbi za kakovostno bivanje in življenje starejših v mestu. Osrednja ovira za življenje mladih in njihovo osamosvajanje je odsotnost sistematičnih ukrepov stanovanjske politike za mlade, kakor tudi pomanjkanje nastanitvenih zmogljivosti za študente.

Urbano območje Koper je zaposlitveno privlačno mesto, kar generira veliko dnevnih migracij znotraj občine, obalnega somestja in širše regije.

Razvojne omejitve oziroma pomanjkljivosti na področju družbenih dejavnosti predstavljajo nezadostni ali neustrezni prostorski pogoji: premajhni prostori mestne knjižnice in razpršenost oddelkov, ni še zgrajen univerzitetni kampus, univerzitetna knjižnica, manjka osrednje kulturno-kongresno središče ipd.

Mesto Koper je pomembno izobraževalno središče na vseh stopnjah izobraževanja. Univerza na Primorskem je nosilka izobraževalnih, znanstveno-raziskovalnih in razvojnih dejavnosti širšega regionalnega in državnega pomena.

Športni park Bonifika predstavlja osrednjo rekreacijsko cono v mestu z izjemnim pomenom za rekreativni in profesionalni šport. Dobra športna infrastruktura in tradicija športnih dejavnosti predstavljajo velik potencial za razvoj športnega turizma; glavno omejitev predstavljajo prostorske možnosti za širitev posameznih vsebin.

Splošna gospodarska recesija je pomembno zaznamovala tudi gospodarsko sliko in razmere v urbanem območju Koper zlasti s krčenjem pomembnega dela proizvodnih dejavnosti. Gospodarski zagon je smiselno zastaviti na razvoju specializiranih dejavnosti, človeških virih in tradiciji ter prepoznavnih primerjalnih prednostih obmorske in geostrateške lege. To so dejavnosti transporta in logistike ter športnega, mestnega (dediščinskega) in pomorskega (navtičnega) turizma. Pomembna omejitev nadaljnjega razvoja turistične ponudbe je pomanjkanje turističnih nastanitev, izjemen razvojni potencial in priložnost pa mesto Koper vidi v razvoju športnega turizma.

V preteklem desetletju se je intenzivneje začelo gospodarske dejavnosti iz mesta Koper preusmerjati v suburbani pas, kjer so za nadaljnji razvoj zagotovljene obsežne razpoložljive površine.

Luka Koper je pomemben akter in generator gospodarske aktivnosti v mestu Koper in širšem obalnem prostoru, poleg tega pa tudi obsežna prostorska komponenta urbanega območja Koper in nezanemarljiv dejavnik stanja v okolju.

Izboljšanje mestne mikroklimе in uravnoteženo ter trajnostno upravljanje z obalo in morjem so osrednji okoljski izzivi urbanega območja Koper. Na stanje okolja v urbanem območju Koper najbolj vplivajo dejavnosti prometa in logistike ter

pridobivanja energije, v manjši meri pa tudi proizvodne dejavnosti. Urbano območje Koper spada med bolj obremenjena območja z ozonom v Sloveniji.

Obalna lega in historično mestno jedro Kopra sta ključni prostorski kakovosti in primerjalni prednosti mesta Koper.

Na širšem območju mestnega središča je prisoten trend premeščanja programov in urbanih funkcij iz historičnega mestnega jedra v novejša predele mestnega središča oziroma razpršeno po celotnem urbanem območju Koper. Historično mestno jedro s tem izgublja vitalnost, vse bolj pereče je propadanje stavbnega fonda in dotrajana infrastruktura.

Promet je pomembna prostorska komponenta in gospodarska dejavnost urbanega območja Koper, ki ima izjemno geostrateško lego. Ključni problemi in izzivi s področja prometa in prometne infrastrukture urbanega območja Koper so prepletanje tranzitnega in lokalnega prometa, podvrženost prometne mreže in logike delovanja mesta avtomobilskemu prometu ter neizkoriščenost alternativnih oblik transporta (hoja, kolesarjenje, morski promet...).

Obstoječe zelene površine v urbanem območju Koper so prostorsko omejene na manjše zelene otoke in koridorje ter posamezna večja območja, kar v celoti tvori šibko povezan zeleni sistem, ki ne opravlja vseh zelenih funkcij.

Znotraj urbanega območja Koper je celotna obalna črta Mestne občine Koper v skupni dolžini cca 6,5 km. Naravno ohranjenih odsekov obale na urbanem območju Koper ni. Ključne pomanjkljivosti in razvojne omejitve obstoječih obalnih in maritimnih ureditev sta pomanjkanje plažnih ureditev ter nezaščitenost akvatorija in obal Semedelskega zaliva pred neugodnimi vplivi morja.

S.W.O.T. analiza v predstavljenem obsegu evidentira in vključuje širok nabor zaznanih priložnosti, nevarnosti, prednosti in slabosti, ki pa so v nadaljnjih procesnih korakih TUS Koper glede na vsebinski in časovni domet dokumenta smiselno zožene na poglobljena, izstopajoča in vsebinsko obvladljiva področja in sestavine.

5. RAZVOJNI IZZIVI URBANEGA OBMOČJA KOPER

5.1 Vsebinska in metodološka izhodišča

Družbene, gospodarske in okoljske razmere se odražajo v prostoru. Prostor je v tem pogledu zrcalo in rezultat njihove medsebojne učinkovanja in (ne)usklajenost. Prostor je omejen vir, s katerim je treba razumno gospodariti, da se trajnostno zadosti zastavljenim potrebam in ciljem. V duhu trajnostnega razvoja je bistvenega pomena skrbno in premišljeno ravnanje s prostorom, ki bo omogočalo razvoj tudi prihodnjim generacijam. Zato je vse pretekle intervencije, trenutno stanje in dolgoročne razvojne načrte v prostoru treba usklajevati z varstvenimi vidiki, vidiki izboljšanja, obnove oziroma trajnostnega ohranjanja virov in njihovih kakovosti.

Z namenom jasne sledljivosti, preglednosti in prikaza intervencijske logike poglavje širše obravnava razvojne izzive po vsebinskih področjih in sektorjih. Predstavljeni razvojni izzivi so smiselno nadaljevanje in vsebinska nadgradnja ključnih ugotovitev in zaključkov S.W.O.T. analize in pomenijo naslednji korak k izostritvi razvojne problematike urbanega območja Koper, vključujoč tako razvojne probleme in pomanjkljivosti kakor tudi prepoznane potenciale in primerjalne prednosti.

Tako kot problemska analiza je tudi opredelitev razvojnih izzivov nastajala kot proces v več etapah:

- individualni nabor po posameznih sektorjih (korak 1),
- interdisciplinarna diskusija znotraj projektne skupine (strokovne službe Mestne občine Koper) (korak 2),
- pogledi in predlogi ključnih deležnikov in interesnih skupin javnosti (korak 3),
- sinteza korakov 1, 2, 3.

Koraki so bili zastavljeni kot samostojne celote, da so vsi udeleženci neobremenjeno/ neodvisno prispevali svoj pogled in razvojne predloge. Sintezni pogled je pokazal »pokrivanje« in različnost pogledov in predlogov deležnikov, predvsem pa je odločilno prispeval in omogočil zanesljivejšo in utemeljeno opredelitev razvojnih izzivov in njihove prednostne razvrstitve. Na podlagi skupinske razprave znotraj projektne skupine in vzporednega preverjanja v okviru deležnikov zainteresirane javnosti so bili tako postavljeni skupni, vsebinsko usklajeni temelji tudi za nadaljnji razmislek in oblikovanje razvojne vizije urbanega območja Koper in njenih strateških ciljev.

5.2 Izzivi demografskega in družbenega razvoja

Demografska slika v urbanem območju Koper, v okvirih občine in širše regije je stabilna brez izrazitih trendov sprememb strukture, premeščanja ali drugih dejavnikov, ki bi lahko bistveno vplivali, pogojevali ali omejevali nadaljnji razvoj.

Kljub temu pa je treba upoštevati demografsko sliko in nakazane trende (staranje prebivalstva, priseljevanje, migracijski tokovi, začasni prebivalci), saj imajo širše in daljnosežne socialno-ekonomske posledice. Le-te rezultirajo tudi v prostoru: narekujejo potrebe po stanovanjih, domovih za ostarele, vrtcih in osnovnih šolah, zdravstvenih in drugih družbenih ustanovah, urejanje odprtih javnih površin, prilagajanje prostorskih ureditev starejši populaciji in funkcionalno oviranimi osebam, učinkujejo na obremenitve prometne in druge gospodarske javne infrastrukture ipd.

Izziv za urbano območje Koper je v večji meri izraziti in izkoristiti priložnosti univerzitetnega mesta za privabljanje stalnega naseljevanja mlajših in višje izobraženih kadrov, za popestritev urbane kulture, družabnega in kulturnega življenja v mestu, za intenzivnejše, predvsem pa bolj učinkovito povezovanje univerze z lokalno skupnostjo in gospodarstvom.

Družbene dejavnosti so spremljevalec pa tudi nosilec gospodarskega razvoja in v tem pogledu z njim neločljivo povezane in odvisne. Izzivi na področju razvoja družbenih dejavnosti so v smislu njihove vsebinske nadgradnje, ki bo zagotavljala kakovostne in privlačne pogoje za bivanje in delo, socialno vključenost, živahno družbeno in družabno okolje, poleg tega pa bo v večji meri in aktivno prispevala tudi k gospodarskemu razvoju.

Izziv: Koper » SONČNO MESTO PO MERI ČLOVEKA«

5.3 Izzivi na področju gospodarstva

Osrednja pozornost na področju razvoja gospodarstva bo usmerjena v prepoznavanje in aktivacijo notranjih potencialov in primerjalnih prednosti urbanega območja Koper (infrastruktura, geostrateška lega, tradicionalne dejavnosti, submediteranska klima in druge naravne ter ustvarjene danosti...), ki bodo temelji specializiranih in prepoznavnih gospodarskih dejavnosti kot nosilcev gospodarske moči in konkurenčnosti.

Izziv: MORJE, ŠPORT, TURIZEM, TRADICIJA in INOVATIVNOST SO NOSILCI NOVE GOSPODARSKE PREPOZNAVNOSTI IN IDENTITETE MESTA

5.4 Izzivi varstva okolja, zdravja ljudi in trajnostne rabe naravnih virov

Dobro stanje okolja je pomembno za ohranjanje naravnega ravnovesja in delovanja okolja kot kompleksnega sistema, omogoča kakovostno in zdravo življenje ljudi ter zagotavlja varne in stabilne razmere za gospodarsko in družbeno delovanje in urbani razvoj. Trajnostna raba naravnih virov, zmanjševanje negativnih učinkov na razmere v okolju in okoljske sanacije so splošne razvojne paradigme trajnostnega razvoja. Na

urbanem območju Koper je glede okoljske problematike treba aktivno pristopiti k zmanjševanju obremenitev okolja s hrupom in svetlobnim onesnaženjem ter izboljšanju kakovosti zraka (zlasti zmanjšanje prisotnosti prašnih delcev in ozona). Izzivi na področju varstva okolja so kompleksno povezani, prepleteni in v soodvisnosti z drugimi razvojnimi vidiki in dejavniki.

Izzivi:

- ZDRAVO BIVALNO IN DELOVNO OKOLJE
- PRIJETNA MIKROKLIMA V MESTU
- TRAJNOSTNO UPRAVLJANJE Z VODAMI IN OBALAMI

5.5 Prostorski izzivi

Prostor je kompleksna struktura, v kateri se odražajo učinki preteklega in sedanjega delovanja ter zagotavljajo pogoji za nadaljnji gospodarski in družbeni razvoj ob sočasnem delovanju naravnih procesov. Množica naravnih in antropogenih dejavnikov, ki soustvarjajo prostor kot fizično strukturo, njihove prepletene medsebojne povezave in soodvisnosti, vse to zahteva izjemno široko in kompleksno obravnavano prostorskega problematike, predvsem pa premišljeno načrtovanje ter poseganje v prostor. Pri tem mora biti izhodiščno vodilo nenehno iskanje ravnotežja med razvojnimi potrebami in vizijami ter varstvenimi vidiki. Predstavljeni prostorski izzivi urbanega območja Koper so kompleksni prostorski-vsebinski sklop. To so fokusna področja/območja koncentracije ugotovljenih problemov in pomanjkljivosti in hkrati prepoznanih razvojnih potencialov in primerjalnih prednosti.

Izzivi:

- REVITALIZACIJA HISTORIČNEGA MESTNEGA JEDRA
- MORJE IN MORSKA OBALA KOT ELEMENTA URBANEGA PROSTORA MESTA
- ZELENI SISTEM MESTA in ODPRTI JAVNI MESTNI PROSTOR KOT PROSTOR MESTNEGA ŽIVLJENJA

5.6 Izzivi na področju infrastrukturne in energetske oskrbe in učinkovitosti ter trajnostne mobilnosti

Področje gospodarskih javnih služb in infrastrukture je kompleksno področje, ki združuje gospodarske, okoljske in prostorske vidike. Za nemoteno delovanje in razvoj urbanih območji je trajnostno naravnano omrežje gospodarske javne infrastrukture velikega pomena. Zato je osrednji strateški razvojni izziv urbanega območja Koper na tem področju vzpostavitev vseobsegajočega sodobnega infrastrukturnega sistema, ki bo deloval v okviru multifunkcionalnih infrastrukturnih koridorjev, visoko učinkovite in zmogljive naprave in vode, vključeval bo lastne

energetske vire in IKT podpora (koncept Koper- pametno mesto). Pomemben vidik pri vzpostavitvi sodobnega infrastrukturnega sistema ima prostorska racionalnost, energetska varčnost in učinkovitost, doseganje medsebojnih sinergij ter čim manjši učinki in obremenitve za okolje (emisije v okolje, odpadki, potencialna nevarnost za nesreče, varnost ipd...).

Področje prometa je eno izmed pomembnejših razvojnih področij urbanega območja Koper tako z vidika prisotnosti in učinkov v prostoru in na okolje kakor tudi njegovega gospodarskega pomena za mesto. Trajnostna mobilnost je kompleksen sestav vsebin, ciljev in ukrepov, ki večplastno pristopajo k problematiki prometa v prostoru, času in družbi. Koncept trajnostne mobilnosti presega uveljavljene okvire načrtovanja prometne infrastrukture glede na izražene ali predvidne potrebe, saj obravnava promet kot soodvisno povezano komponento z okoljem, gospodarstvom in družbo.

Izzivi:

- PAMETNA OMREŽJA ZA OPTIMIZACIJO DELOVANJA INFRASTRUKTURNIH OMREŽIJ
- ENERGETSKA UČINKOVITOST in TRAJNOSTNA RABA VIROV ZA DELOVANJE MESTA
- CELOSTNO PROMETNO UPRAVLJANJE IN TRAJNOSTNA MOBILNOST

5.7 Izzivi urbanega območja Koper v širšem (sub)regionalnem, državnem in čezmejnem prostoru

Mesto Koper je urbano središče z največ urbanimi funkcijami in najpomembnejšimi gospodarskimi in družbenimi akterji širšega prostora obalnega somestja in Južnoprimorske regije. Utrjevanje geostrateške pozicije in vloge urbanega območja Koper v širšem urbanem omrežju predstavlja vzporedni razvojni izziv trajnostne urbane strategije, ki poleg učinkov predvidenih aktivnosti in ukrepov za notranje urbano območje vseskozi poudarja tudi pomembnost učinkov in koristi za razvoj širšega urbanega gravitacijskega območja.

Izzivi:

- STRATEŠKO POVEZOVANJE IN KOMPLEMENTARNO DOPOLNJEVANJE GOSPODARSKE (TURISTIČNE, ŠPORTNE, TRANSPORTNO-LOGISTIČNE, TRGOVSKO-STORITVENE) PONUDBE V REGIJI
- CELOSTNO PROMETNO UPRAVLJANJE IN TRAJNOSTNA MOBILNOST
- UREDITEV OBALE MED KOPROM IN IZOLO

6. VIZIJA RAZVOJA URBANEGA OBMOČJA KOPER

6.1 Vizija razvoja urbanega območja Koper

Vizija razvoja urbanega območja Koper je:

- turistično mesto MORJA, SONCA in ZELENJA
- inovativno mesto TRADICIJE, SODOBNOSTI in PRIHODNOSTI
- ŠPORTNO, ZDRAVO in AKTIVNO mesto po meri človeka

Koper- turistično mesto MORJA, SONCA in ZELENJA

Morje in morska obala, sončna submediteranska klima ter zelene površine so prepoznavne sestavine in kakovosti mestnega prostora, njegove fizične in doživljajske prepoznavnosti ter pomembni nosilci specializiranih gospodarskih dejavnosti urbanega območja Koper.

Koper- inovativno mesto TRADICIJE, SODOBNOSTI in PRIHODNOSTI

Kulturna dediščina historičnega mestnega jedra je temelj oživelega mesta: prenovljen stavbni fond in odprti mestni prostor vsebinsko zapolnjujejo mali trgovski, gostinski in storitveni programi, pestro kulturno dogajanje, druženje in ustvarjanje ljudi.

Urbano območje Koper sledi sodobnim potrebam svojih prebivalcev in drugih uporabnikov z učinkovitim prometnim sistemom, sodobno infrastrukturno podporo in kakovostnimi prostorskimi možnostmi za življenje in delovanje.

Urbano območje Koper kot kompleksna celota fizičnih struktur, procesov, povezav in učinkov za optimiziranje svojega delovanja, minimaliziranje okoljskih učinkov in zagotavljanje najvišje kakovosti bivanja v upravljanje mesta uvaja sodobne tehnologije in inovativne rešitve (pametno mesto).

Koper- ŠPORTNO, ZDRAVO in AKTIVNO mesto po meri človeka

Dobra dostopnost za vse (prometna in vsebinska), medgeneracijsko in medkulturno povezovanje, možnost aktivne vključenosti vseh prebivalcev v življenje mesta in odločanje o njegovem razvoju, blaginja, zdravo in kakovostno bivalno okolje, občutek varnosti in pripadnosti mestu so glavne izmed značilnosti urbanega območja Koper kot mesta po meri človeka. Mesto, prijazno, prijetno in spodbudno za svoje prebivalce, bo privlačno tudi za obiskovalce. Vsakdanje življenje ljudi je zagotovilo živahnosti mesta, prijetnost urbanega prostora in pestrost vsebin pa za krepitev mediteranske urbane kulture. K živahnosti mesta bo dodatno prispevala športna ponudba z dogodki in najsodobnejšo infrastrukturo, namenjeno tako občanom kakor vrhunskim športnikom vsega sveta.

Urbano območje Koper se bo razvijalo v smeri trajnostno delujoče urbane strukture, kjer bodo zagotovljeni pogoji za živahno in konkurenčno gospodarstvo, zdravo in kakovostno bivanje, ustvarjalno družbeno delovanje ob čim manjših okoljskih obremenitvah. Razvoj bo temeljil na primerjalnih prednostih in potencialih območja, na ohranjanju kulturne dediščine, oživljanju tradicije in lokalne prepoznavnosti, ob uvajanju sodobnih, tehnološko naprednih in visoko učinkovitih prostorskih, prometnih in drugih infrastrukturnih rešitev in konceptov. Nosilci prepoznavnosti nove vizije mesta Koper so:

- prenovljena in oživljena DEDIŠČINA MEDITERANSKEGA HISTORIČNEGA MESTNEGA JEDRA;
- MORJE IN MORSKA OBALA;
- ZELENI SISTEM MESTA;
- LJUDJE kot soustvarjalci mestnega utripa.

Prostorski razvoj urbanega območja Koper se bo prednostno udeleževal z urbano prenovo, katere cilji so učinkovitejša raba prostora, izboljšani pogoji za izvajanje dejavnosti, zdravo in živahno življenje in bivanje. Urbana prenova se osredotoča na tri ključne sestavine urbanega območja Koper: historično mestno jedro, mestne obale in zeleni sistem mesta.

Revitalizacija historičnega mestnega jedra bo vključevala prenovo stavbnega fonda za ohranjanje stalnega prebivanja in delovanje urbanih funkcij ter povečevanje gospodarske aktivnosti za nova delovna mesta. Pomembna razvojna prioriteta je celovito prometno urejanje z uveljavljanjem koncepta trajnostne mobilnosti in trajnostnega mestnega upravljanja in delovanja.

S celovitim pristopom k načrtovanju in urejanju mestnih odprtih in zelenih površin ter mestnih obal bo v merilu celotnega urbanega območja Koper doseženo pomembno izboljšanje urbane strukture tako z vidika zgradbe, vsebine in okoljskih razmer. Vzpostavljen bo zeleni sistem mesta, ki bo večplastno, vseobsegajoče, medsebojno usklajeno in zato trajnostno izpolnjeval družbene (športno-rekreacijske, družabne-povezovalne, doživljajske), prostorske, prometne, okoljske in gospodarske funkcije.

V urbanem območju Koper se bo uveljavil koncept celovite in trajnostno naravnane infrastrukturne podpore delovanju mesta in bivanju v njem, ki bo dolgoročno učinkovito zadovoljevala potrebe, bo ekonomsko in okoljsko vzdržna. Vzpostavljen bo celovit prometni, energetski, komunalni in komunikacijski sistem, ki bo deloval in se povezoval na podstati sodobnih (IT) tehnologij in integracijskih pristopov ob upoštevanju razvojnih paradigem energetske učinkovitosti in učinkovitosti rabe drugih virov, rabe alternativnih in obnovljivih virov, doseganju medsebojnih sinergij ter minimaliziranju okoljskih obremenitev in učinkov.

Celovito, trajnostno naravnano, na znanju, inovacijah in sodobnih tehnologijah temelječih postopkih in pristopih delovanje in upravljanje urbanega območja mesta Koper predstavlja priložnost za razvoj lokalnega podjetništva. Uveljavitev visoko zahtevnih tehnoloških procesov, vpetost v integralni sistem lokalnega urbanega in

družbenega okolja ter specializacija bodo omogočale stabilno gospodarsko delovanje in konkurenčnost.

Zdravje ljudi, njihovo zadovoljstvo in blaginja, povečevanje vključenosti in spodbujanje medkulturnega, medgeneracijskega povezovanja ter širše družbene interakcije so središčni motivi zdravega in aktivnega mesta. Z načrtovanjem in strateškim upravljanjem stavbnega in stanovanjskega fonda, z urejanjem novih zelenih in rekreacijskih površin, trajnostno prometno ureditvijo in razvojem družbenih dejavnosti bo zagotovljena višja kakovost bivanja.

Vizija urbanega območja Koper podaja podobo mesta v letu 2030. Obravnavano programsko obdobje 2014-2020 predstavlja začetek dolgoročno naravnane procesa urbanega razvoja v smeri zastavljene vizije. Le-ta je rezultat skupnega pogleda na želeno prihodnost mesta, v kateri so združene prepoznane kakovosti, primerjalne prednosti in potenciali mesta kakor tudi želje in potrebe prebivalcev, kot jih vidijo oni sami. Osnutek vizije je nastal kot zaključek prvega posvetovanja z javnostjo. TUS Koper v tem pogledu postavlja novo vizijo in strategijo razvoja urbanega območja Koper, ki pa se vsebinsko navezuje in sklada tudi z drugimi strateškimi in sektorskimi programi in dokumenti, ki jih Mestna občina Koper v trenutnem obdobju intenzivno pripravlja: to so Občinski prostorski načrt- strateški del, Strategija »Koper- Pametno mesto«, Celostna prometna strategija in drugi. Sočasnost priprave teh strateških razvojnih dokumentov tako predstavlja dodatno kakovost v smislu optimalne usklajenosti, povezanosti in medsebojne podpore različnih vsebin, aktivnosti in ukrepov za celovito, osredotočeno in kar najbolj učinkovito uresničevanje zastavljenih ciljev in vizije.

6.2 Pričakovani učinki uresničitve vizije v urbanem območju Koper

Celovita prenova historičnega mestnega jedra bo vključevala prenovu stavbnega fonda in odrtega prostora, njegovo vsebinsko bogatenje in prepletanje urbanih funkcij ter zagotavljanje dostopnosti po načelih trajnostne mobilnosti. To so bistveni dejavniki za privlačno in kakovostno bivalno in delovno okolje za prebivalce mesta, zaposlene, druge uporabnike in obiskovalce. Privlačno in kakovostno bivalno in delovno okolje sta pogoja za pestrejše mestno dogajanje in krepitev urbane kulture. Celovita prenova kulturne dediščine bo omogočila njeno trajno ohranitev, utrditev v zavesti meščanov o njeni vrednosti ter ne nazadnje sestavino vsebinske in vizualne prepoznavnosti mesta.

Razvoj specializiranih gospodarskih dejavnosti, vezanih na morje in morsko obalo ter druge primerjalne prednosti urbanega območja Koper (submediteranska klima, športno-rekreacijska infrastruktura, znanja in usposobljenost ljudi), bo omogočalo večjo konkurenčnost in s tem trajnost in zanesljivost delovnih mest, prednostno na

področju turizma (pomorskega- navtičnega, mestnega- dediščinskega in športnega) ter transportnih in logističnih dejavnosti. Tradicija, znanje in uveljavljenost so dobri temelji za nadaljnji razvoj dejavnosti, za nadgrajevanje z inovativnimi in tehnološko naprednimi rešitvami, kar bo prinašalo pozitivne rezultate v kvalitativnem (vsebinskem) in kvantitativnem smislu (nova delovna mesta, rast prihodkov, ipd.).

Zeleni sistem mesta je kompleksen sestav zelenih površin in mestnega odprtega prostora, ureditev za rekreacijo, zelenih koridorjev ipd. Zelene površine v urbanem okolju pomembno prispevajo k izboljšanju mestne mikroklimе (naravni ponor urbanega onesnaženja, naravno senčenje, zadrževanje vlage, spodbujanje cirkulacije zraka in mikrovetrov, ipd.), vizualni privlačnosti mestnega okolja ter biodiverziteti (ustvarjanje življenjskega okolja, stopalnih kamnov in migracijskih koridorjev za rastline in živali). Predvsem pa bodo z urejenimi javnimi zelenimi površinami povečane možnosti za oddih, rekreacijo in druženje, kar pomembno zvišuje kakovost bivanja v mestu, spodbuja k bolj zdravemu načinu življenja in prispeva k zadovoljstvu prebivalcev. Ob tem velja izpostaviti pomen čim boljše in enakovredne dostopnosti (z vidika razdalj, fizične ovire in omejitve, upravljavski režimi).

Ob tem bo zeleni sistem mesta postal pomembna podporna sestavina trajnostne mobilnosti v mestu, saj urejene, prijetne in uporabne odprte mestne površine in ureditve ter njihova povezljivost spodbujajo peš in kolesarski promet.

Posodabljanje gospodarske javne infrastrukture in podpornih sestavin za učinkovito delovanje in mestno upravljanje so ukrepi za dolgoročno optimizacijo delovanja na vseh ravneh: za posameznike-uporabnike mesta, za gospodarske službe in skupnost kot celoto. Poleg tega bodo ti ukrepi usmerjeni k zmanjševanju okoljskih obremenitev in trajnostni rabi virov. Nezanemarljiv pa je tudi potencial tovrstnih rešitev za lokalno gospodarstvo in ustvarjanje novih delovnih mest, zlasti kot spodbuda za razvoj inovacij v podjetništvu, za mlade in tehnološko višje izobražene kadre.

Gospodarsko perspektivno in družbeno spodbudno okolje ter kakovostni prostorski pogoji za bivanje in delo ljudi bodo predstavljali temelje za dolgoročno stabilno demografsko sliko oziroma njeno izboljšanje (privlačno bivalno in delovno okolje za mlade, višje izobražene ipd.), za varno okolje (omejevanje revščine, vandalizma in kriminala) in prijetno družbeno vzdušje (za aktivno staranje in medgeneracijsko povezovanje, za aktivno družbeno participacijo različnih družbenih skupin, za utrjevanje kulturne in etnične raznolikosti ipd.).

6.3 Pričakovani učinki in sinergije v širšem prostoru

Funkcijsko bo urbano območje Koper predstavljalo urbano središče občine, obalnega somestja in Južnoprimorske regije. Poleg tega bo aktivno utrjevalo svojo gospodarsko in družbeno vlogo v urbanem omrežju širšega čezmejnega prostora Tržaškega zaliva in severnega Jadrana ter v omrežju urbanih središč državnega pomena. Razvojne teme urbanega območja Koper, ki so pomembne tudi za širši kontekst razvoja obalnega somestja, Južnoprimorsko regijo in čezmejni prostor Istre in Krasa (gravitacijsko območje, ki sega tudi na območji sosednje Italije in Hrvaške), so:

- Gospodarski razvoj v smeri specializiranih dejavnosti turizma, transporta in logistike bo ustvarjal nova delovna mesta, pomenil pa bo tudi spodbudo in potencial za sinergije v širšem prostoru obalnega somestja in regije (strateško povezovanje v turizmu, skupna turistična destinacija in blagovna znaka, razvoj komplementarnih in podpornih dejavnosti ipd.).
- Dopolnjevanje in nadgradnja družbenih dejavnosti bo izboljšalo oskrbo za ožje urbano območje Koper in širši vplivni prostor. Razvoj dejavnosti in vsebin v enem urbanem središču lahko pomeni pozitivne sinergijske učinke v sosednjih urbanih območjih Izole, Pirana in Portoroža, Ankarana, Milj in Trsta in njihovo medsebojno povezovanje, tako na področju izobraževalnih in znanstveno-raziskovalnih ustanov, zdravstvenih in socialnih programov, kulturnih ustanov...
- Problematika prometa v urbanem območju Koper je področje, kjer se medsebojni vplivi in učinki funkcioniranja širšega gravitacijskega prostora najbolj neposredno odražajo. Ukrepi trajnostne mobilnosti bodo učinkovali na spremenjene prometne tokove, navade uporabnikov, generiranje novih povezav v lokalnem, somestnem, regionalnem in širšem gravitacijskem območju.
- Z vlaganjem v energetska učinkovitost in aktivacijo izrabe obnovljivih virov energije bo izboljšana energetska preskrba urbanega območja, s tem pa posredno zmanjšane energetske potrebe. To bo povzročalo manjše okoljske in infrastrukture obremenitve v širšem prostoru ter v primeru energetskih presežkov tudi pozitiven doprinos k energetski bilanci.
- Razvoj športno-rekreacijskih ureditev in infrastrukture na urbanem območju Kopra bo pomenil dopolnitev tovrstne ponudbe na širšem obalnem območju in pridobitev za obmorsko turistično ponudbo. Pozitivni učinki so pomembni za prebivalce kakor tudi za obiskovalce.
- Celovito urejanje mestnih obal urbanega območja Koper bo pomembno prispevalo k ureditvi obalne promenade ob celotni slovenski obali kot enemu prioritetnih regionalnih razvojnih projektov na področju krepitve konkurenčnost gospodarstva in z vidika urejanja prostora.

7. PREDNOSTNE USMERITVE TRAJNOSTNEGA URBANEGA RAZVOJA URBANEGA OBMOČJA KOPER

7.1 Splošna načela trajnostnega urbanega razvoja urbanega območja Koper

Razumevanje narave dokumenta TUS ter izkušnje pri njegovi pripravi so vodile do oblikovanja temeljnih skupnih izzivov in načel za vse nadaljnje korake, aktivnosti in ukrepe načrtovanja in izvajanja TUS Koper.

Načelo integralnosti ukrepov in rešitev poudarja pomen celovitosti in kompleksnosti tako pri obravnavi določene problematike in razvojnih izzivov kot pri iskanju optimalnih rešitev zanje. Integralnost gre v tem kontekstu razumeti kot upoštevanje medsebojnih soodvisnosti in povezav (horizontalno in vertikalno) različnih področij ter kot izziv za premišljeno načrtovanje in implementacijo rešitev, ki bodo vključevale kompleksne sklope prostorskih intervencij, nefizičnih (družbenih in gospodarskih) ukrepov, uvedbo organizacijskih in upravljaljskih mehanizmov, v končni fazi pa prinašale medsebojno usklajene, uravnotežene in sinergične učinke v prostoru (na različnih ravneh), v družbi (za skupnost in posameznika), za gospodarstvo in okolje, za danes in jutri.

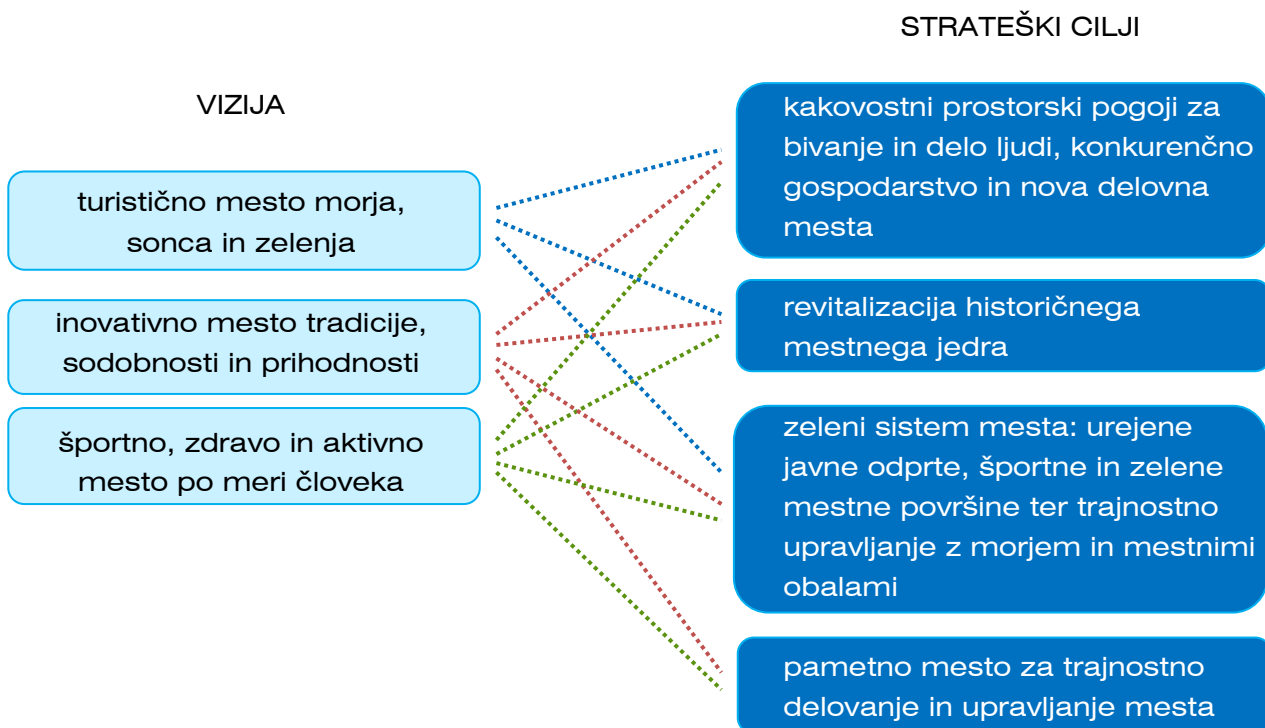
Načelo participatornosti v središče postavlja zavest o pomenu in potencialu aktivne vključitve in soudeležbe zainteresirane javnosti v razmislek, načrtovanje in izvajanje ukrepov urbanega razvoja ter nadaljnje upravljanje mesta. Uveljavitev participatornega pristopa je dolgoročni proces, katerega temelj sta vzajemno zaupanje, spoštovanje in upoštevanje vseh deležnikov. Participatorno načrtovanje od vseh deležnikov (javnosti, strokovnjaki, odločevalci, upravljalci) zahteva pripravljenost in osveščenost o tem, da se ustvarja novo okolje kulturnega dialoga in konstruktivnega, partnerskega odnosa s ciljem optimalnih dogovorov in rešitev za urbani razvoj, delovanje mesta in dobrobit skupnosti.

7.2 Od vizije do strateških ciljev

Na osnovi zastavljene vizije urbanega območja Koper se TUS Koper osredotoča na sklope strateških ciljev:

- A. kakovostni prostorski pogoji za bivanje in delo ljudi; konkurenčno gospodarstvo in nova delovna mesta;
- B. revitalizacija historičnega mestnega jedra;
- C. zeleni sistem mesta: urejene javne odprte, športne in zelene mestne površine ter trajnostno upravljanje z morjem in mestnimi obalami;
- D. pametno mesto za trajnostno delovanje in upravljanje mesta.

Opredeljeni strateški cilji večplastno in prepletajoče odgovarjajo zastavljeni razvojni viziji urbanega območja Koper, kot je razvidno iz spodnje sheme:

7.3 Opredelitev operativnih ciljev

A. kakovostni prostorski pogoji za bivanje in delo ljudi; konkurenčno gospodarstvo in nova delovna mesta

- razpoložljivost stanovanj in kakovostni bivalni pogoji;
- prenova in revitalizacija degradiranih urbanih območij;
- zdravo okolje in prijetna urbana mikroklima;
- varno in prijetno okolje;
- utrjevanje urbane kulture;
- vključujoče družbeno okolje in povezanost skupnosti (mladi, starejši, kulturne in interesne skupine);
- razvoj specializiranih gospodarskih dejavnosti (šport, turizem, transport in logistika, tradicionalne dejavnosti, drobna obrt, storitve) za nova delovna mesta.

B. revitalizacija historičnega mestnega jedra

Historično mestno jedro Kopra je središče urbanega dogajanja in javnega življenja v mestu. Pomembna je oživitev celotnega območja historičnega mestnega jedra in premišljeno umeščanje kakovostnih in medsebojno dopolnjujočih in usklajenih vsebin in programov. Za to je pomembno slediti naslednjim operativnim ciljem:

- aktivna raba stavbnega fonda in odprtih mestnih površin;
- trajnostno ohranjanje in aktivna raba kulturne dediščine;
- življenje v mestu- stalni prebivalci, uporabniki in obiskovalci;
- prometna razbremenitev (motornega prometa) ob zagotavljanju boljše prometne dostopnosti;
- gospodarska aktivnost in delovanje javnih urbanih funkcij.

C. zeleni sistem mesta: urejene javne odprte, športne in zelene mestne površine ter trajnostno upravljanje z morjem in mestnimi obalami

Odprti mestni prostor je prostor izražanja in utrjevanja mediteranske urbane kulture, prostor socialne interakcije, to je druženja, povezovanja in vključenosti, prostor za šport, rekreacijo in sprostitev. Za to je pomembno slediti naslednjim operativnim ciljem:

- celovita zasnova in upravljanje zelenega sistema mesta;
- povezanost zelenih in odrtih površin mesta in zaledja v sistem;
- dostopnost in uporabnost odprtih mestnih površin in mestnih obal;
- urejenost in privlačnost odprtih mestnih površin in mestnih obal;
- programska raznolikost vsebin;
- oblikovna dovršenost ureditev in opreme;
- celovit športno-rekreacijski sistem;
- pridobitev licence Olimpijski športni center;
- vzpostavitev Olimpijskega medicinskega centra;
- pridobitev statusa matičnega pristanišča za potniške ladje »Home Port«;
- trajnostno načrtovanje in upravljanje z vodami in obalnim prostorom (zaščita pred škodljivim delovanjem voda, usklajenost med varstvom in rabami).

D. pametno mesto za trajnostno delovanje in upravljanje mesta

- optimizacija in modernizacija infrastrukturnih sistemov za delovanje in upravljanje mesta vključno z izrabo obnovljivih virov energije;
- energetska učinkovitost stavb, prometnega sistema in drugih sistemov gospodarske javne infrastrukture;
- zmanjšanje prometnih obremenitev;
- boljše stanje okolja in zmanjšanje urbanih okoljskih obremenitev.

8. PREDNOSTNA RAZVOJNA PODROČJA IN OBMOČJA TRAJNOSTNEGA URBANEGA RAZVOJA URBANEGA OBMOČJA KOPER Z NABOROM AKTIVNOSTI IN UKREPOV

Analiza problemov po vsebinskih segmentih nakazuje kompleksne razvojne izzive urbanega območja Koper, kjer prihaja do prepletanja in dopolnjevanja posameznih problemov in problemskih sklopov in zato zahtevajo odziv v obliki integralnih rešitev. Le-te vključujejo raznovrstne ukrepe in aktivnosti za doseganje usklajenih in medsebojno dopolnjujočih končnih učinkov na družbenem, gospodarskem, prostorskem in okoljskem področju.

V okviru problemske analize, predvsem pa ob nadaljnjem razmisleku o možnih ukrepih za razreševanje razvojnih izzivov se je vse bolj utrjevala ugotovitev, da gre dejansko za dolgoročno naravnane probleme in rešitve, ki v veliko primerih presegajo časovno obdobje TUS-a (2014-2020), oziroma da so nekateri ukrepi tudi izven operativnih ali sistemskih okvirov in možnosti lokalnih skupnosti oziroma mehanizma TUS in CTN. Ne nazadnje se tudi razvojna vizija TUS Koper osredotoča na sliko urbanega območja Koper v letu 2030. Zato TUS Koper za obdobje 2014-2020 in tudi vsled želje po čim bolj učinkovitem izvajanju operacij celostnih teritorialnih naložb za urbano območje Koper opredeljuje izbrana fokusna oziroma prednostna razvojna področja in območja trajnostnega urbanega razvoja urbanega območja Koper, katerim se bo prioritarno posvečala v aktualnem programskem obdobju do leta 2020. To so:

- A. CELOVITO UREJANJE MESTNIH OBAL,
- B. REVITALIZACIJA HISTORIČNEGA MESTNEGA JEDRA,
- C. ZELENI SISTEM MESTA.

Izbrana prednostna razvojna področja se osredotočajo na ključne razvojne izzive urbanega območja Koper, ki so bili v analitičnih fazah priprave TUS Koper prepoznani kot prioritetni ali najbolj aktualni tako z vidika razvojnih potreb mesta in pogledov javnosti. Poleg tega vsebinsko najbolj neposredno odgovarjajo na zastavljeno vizijo in strateške cilje TUS Koper. Prednostna območja trajnostnega urbanega razvoja prostorsko predstavljajo zgostitve zaznanih problemov in razvojnih izzivov, kjer prihaja do najbolj zgoščenega in kompleksnega prepletanja in plastenja problematike. Prostorsko umestitev prednostnih področij ponazarjata tudi grafični prilogi 2.1 Prednostna razvojna območja TUS Koper in 2.2 Prednostne usmeritve in območja urbanega razvoja.

V predstavitvah posameznih prednostnih področij so podrobneje predstavljeni izhodišča, cilji in vizija, predlagani so možni ukrepi in intervencije ter podana okvirna ocena njihove izvedljivosti, ki pa predstavljajo samo izhodišče in se bodo v okviru podrobnejše preučitve problematike in izvedbenih možnosti še dopolnjevali in nadgrajevali.

8.1 Celovito urejanje mestnih obal

Obala je stik kopnega z morjem. Je izjemno privlačna sestavina prostora za raznovrstno uporabo, a hkrati fizično zelo omejena. Iz tega izhaja tudi pglavitni razvojni izziv: kako na omejenem prostoru zadovoljiti čim več različnih potreb ob sočasnem zavedanju in trajnem ohranjanju oziroma izboljšanju njegovih kakovosti. TUS Koper prepoznava neprecenljivost in izjemno primerjalno prednost morja in morske obale, v čemer vidi pomembna nosilca identitete, strukturnih in ambientalnih kakovosti urbanega območja Koper in specifični gospodarski razvojni potencial. Na drugi strani se zaveda občutljivosti morskega in obalnega ekosistema in omejitev, ki jih za rabo tega dela prostora predstavljajo hidrološki, meteorološki ali okoljski dejavniki in dogodki ter napredujoče klimatske spremembe (visoko valovanje ob vremenskih ujmah, erozija morja, postopno dvigovanje morske gladine, plimovanje, okoljske nesreče in onesnaženje na morju ipd.).

Znotraj urbanega območja Koper poteka celotna obalna črta Mestne občine Koper v skupni dolžini 6,5 km, pri čemer je prosto dostopne obale približno 3,7 km. Njena pomembna strukturna in programska značilnost je, da na celotnem odseku ni naravno ohranjenih delov obal. Celotna obalna črta znotraj urbanega območja Koper tako predstavlja niz grajenih obalnih ureditev z različnimi funkcijami, ki so vse bolj ali manj del ali izraz urbanega prostorskega konteksta in urbanih vsebin, zato govorimo o celovitem urejanju mestnih obal.

8.1.1 Razvojni izzivi mestnih obal urbanega območja Koper

Na območju mestnih obal urbanega območja Koper se razvojni izzivi in problemi, nakazani in omenjeni v predhodnih analizah in problemskih predstavitev, zgostijo, kompleksno prepletajo in plastijo.

Mestne obale kot izjemno kakovost prostora in razvojno priložnost, hkrati pa tudi kot območje omejitev in zatečenih problemov urbanega območja Koper prepoznavaajo vsi deležniki urejanja prostora v lokalnem merilu: vodstvo in strokovne službe občinske uprave, strokovna javnost in predstavniki različnih interesnih skupin najširše javnosti. Urejanje obalne promenade je poleg tega eden izmed skupnih izzivov obalnega somestja v okviru Regionalnega razvojnega programa za Južnoprimorsko regijo za obdobje 2014-2020. Celovito urejanje morskih obal je kot pomembno načrtovalsko in razvojno izhodišče opredeljeno tudi v Strategiji prostorskega razvoja Slovenije.

Obalni pas kot specifično razvojno območje je bil v preteklosti že predmet vrste delavnic, natečajev, strokovnih študij in preveritev. Z ureditvami in posegi v obalnem pasu mestnega središča se je v preteklih letih aktivno pristopilo k urejanju in izboljšanju podobe in uporabnosti mestnih obal Koper, kar se odraža tudi v

intenzivnejši uporabi. Množičnost uporabe mestne obale pa dejansko nakazuje in zahteva nadaljnje celovito in načrtno urejanje celotne obalne poteze od historičnega mestnega središča Kopra do Žusterne in naprej proti Izoli.

Celovito urejanje mestnih obal urbanega območja Koper je zato eno izmed prioriteten razvojnih območij TUS Koper za obdobje 2014-2020 zaradi problematike kakor tudi zaradi realnih možnosti za učinkovito doseganje zastavljenih ciljev in realizacije ukrepov ter čim hitrejše doseganje ugodnih učinkov tako ta urbano območje Koper kakor tudi za širši prostor občine, obalnega somestja, regije in države.

Na območju mestnih obal izpostavljamo konkretne izzive urejanja prostora in njegove vsebinske nadgradnje:

- šibka ali neustrezna podporna in spremljajoča infrastruktura in navezave obalnega pasu z zalednim prostorom;
- ponekod otežen ali onemogočen dostop do morja (zlasti za funkcionalno ovirane ljudi, starejše) in neposreden stik z morjem (visoke grajene obale);
- pomanjkanje plažnih površin;
- medsebojno usklajevanje različnih rab na obali in v obalnem akvatoriju (navtika in morski promet, luške dejavnosti, kopanje in rekreacija, vodni športi...);
- ogroženost akvatorija Semedelskega zaliva in mestnih obal pred škodljivim delovanjem morja in posledicami klimatskih sprememb (dvigovanje gladine morja, vremenske ujme);
- biološko in okoljsko občutljiv morski ekosistem (usklajevanje različnih rab z okoljevarstvenimi vidiki);
- celovita ureditev obale in kontaktnega prostora (kot del obalne poteze med Koprom in Izolo);
- doživljanje mesta z morske perspektive.

8.1.2 Razvojna vizija celovitega urejanja mestnih obal

Morje in morska obala sta pomembna elementa identitete in urbanega prostora Kopra. Obalna promenada postane osrednja zelena mestna poteza, komunikacijska povezovalna os med mestnim središčem in ostalimi mestnimi predeli ter »dnevna soba« mesta, srečališče meščanov in cilj obiskovalcev. Razvojna vizija celovitega urejanja mestnih obal urbanega območja Koper je mestna obalna promenada z drevoredi in spremljajočo parkovno ozelenitvijo, z mestnimi plažami in kopališči, sprehajališči, območji za priveze in različne vodne športe.

Mestna obala je zvezen niz različnih obmorskih urbanih motivov, ki soustvarjajo urbani ambient in utrip: prispevajo h kakovosti mestnega prostora tako z vidika uporabnosti, vizualne privlačnosti in urejenosti kot utrjevanja prepoznavnosti in identitete kraja. Celostno načrtovanje, ki obalo obravnava in ureja v povezavi z obalnim morjem in kopenskim zaledjem, bo omogočalo rešitve, ki bodo strukturno in funkcionalno vpete v prostor ob upoštevanju okoljskih in drugih danosti in omejitev.

Morje in morska obala postaneta tudi pomembna določevalca življenja in doživljanja mesta: aktiviran je morski potniški promet, raznovrstna je ponudba športnih in pristočasnih aktivnosti na morju, omogočeno je doživljanje mesta z morske perspektive.

8.1.3 Prednostne razvojne usmeritve z naborom aktivnosti in ukrepov

Prednostne razvojne usmeritve z naborom aktivnosti in ukrepov sledijo razvojni viziji in odgovarjajo glavnim izzivom urejanja mestnih obal, navezavam na širši urbani prostor in soodvisnostim z vplivnimi območji, ne zaobidejo pa tudi vsebinskih oziroma nefizičnih vidikov. Okvirna umestitev prednostnih razvojnih usmeritev, vključno z navezavami na širši prostorski kontekst, je razvidna iz grafične priloge 2.1 Prednostna razvojna območja TUS Koper in 2.2 Prednostne usmeritve in območja urbanega razvoja.

Za zagotavljanje dostopnosti in napajanje obalnih ureditev je postavljen koncept, ki glavnino prometnih tokov (predvsem motornega prometa) umika z ožjega obalnega pasu in jih preusmerja oziroma zaustavi v zalednem pasu. Obalni pas kljub temu ohranja pomembno komunikacijsko funkcijo, vendar je prednostno namenjen trajnostnim oblikam transporta (pešačenje, kolesarjenje, javni potniški promet ipd.). Nadgraditi in izboljšati je treba povezave z zalednim urbanim prostorom: mrežo pešpoti, kolesarskih poti in tematskih poti, vključitev v mrežo rekreacijskih mestnih površin in povezav med njimi, parkirišča in postajališča javnega potniškega prometa na glavnih vstopnih točkah ipd. Vzpostavitev morskega potniškega prometa predstavlja pomembno transportno pridobitev za spodbujanje trajnostne mobilnosti, vsebinsko nadgradnjo za utrjevanje morske identitete mesta ter doživetje mesta z morske perspektive.

Obstoječe in nove obalne ureditve je treba opremiti z elementi in opremo za varen dostop do morja vsem uporabnikom prostora (klančine, oprijemala ipd.). Posamezne odseke obal je smiselno čim bolj sonaravno urediti, s čimer se poveča strukturno in vsebinsko pestrost obalnih ureditev pa tudi njihovo ekološko vrednost.

Na območju mestnih obal sta dve urejeni kopališči, ki sta v obstoječih prostorskih okvirih preobremenjeni, zato je nujno pridobiti nove plažne in kopališčne površine s preureditvijo ali podaljševanjem obalne črte.

V okviru urejanja obal in obalnega morja je pomemben tudi okoljski vidik, zlasti v povezavi s celovitim upravljanjem okoljskih obremenitev in učinkov obstoječih urbanih rab, razbremenjevanja obale in obalnega morja in glede okoljskih učinkov umeščanja novih vsebin v akvatorij in obalni prostor ter zaščite/ varovanja pred škodljivim delovanjem voda. V ta sklop sodijo ukrepi na področju vodnega gospodarstva in maritimnih ureditev za varstvo voda in zaščito obal, infrastrukturnega urejanja območij, rešitve za rabo obnovljivih virov energije in drugih dobrin, sonaravne krajinske ureditve, merilni, informacijski sistemi za okoljski monitoring ipd.

Pomembno je upoštevati tudi vidik vključevanja naravnih prvin v prostorske ureditve za doseganje ugodnih okoljskih in krajinskoekoloških učinkov. Vključevanje naravnih prvin v prostorske ureditve ima ugoden učinek zlasti kot oblikovna popestritev, za naravno senčenje in ustvarjanje prijetnejše mikroklimе.

Večnamenskost obalnih ureditev in raznolikost vsebin in rab obale je pomembna kakovost mestne obale urbanega območja Koper. Pomembno je, da se ob obali izvajajo dejavnosti in umeščajo prostorske ureditve, ki so neposredno vezane na stik z morjem. Zato se obstoječe rabe obalnega prostora, kot so kopanje, privezi, vodni športi, navtika idr., dolgoročno ohranja, nadgrajuje in smiselno dopolnjuje z novimi vsebinami in ureditvami (na primer za morski linijski in turistični potniški promet, mestni svetilnik, potapljaški park, center vodnih športov, škver, vodni kanali ipd.).

Nabor možnih aktivnosti in ukrepov:

- mreža dostopnih in povezovalnih poti in ureditev za kolesarje in pešce;
- ureditev intermodalnih prometnih vozlišč na dostopih (postajališča JPP, izposojevalnice koles in kolesarnice, polnilnice električnih prevoznih sredstev, P+R parkirišča, ureditev morskega potniškega terminala);
- vzpostavljanje boljših in dodatnih povezav mestnih predelov z obalo in mestnim središčem;
- urejanje dodatnih plažnih površin in kopališč;
- prenova in dograjevanje sistema športno-rekreacijskih površin in infrastrukture, otroških igrišč, sprehajališč;
- dopolnjevanje opremljenosti in urejenosti obalnih ureditev (infrastruktura, ozelenitve, postavitve urbanega pohištva in druge urbane opreme, informativne in orientacijske označbe ipd.);
- dopolnjevanje in posodobitve manjkajoče infrastrukture vključno z navezavami na kontaktni zaledni prostor;
- obalne ureditve za dostop in stik z morjem brez fizičnih ovir in omejitev;
- maritimne ureditve za zaščito Semedelskega zaliva in mestnih obal;
- zagotavljanje večnamenskosti vodnogospodarskih ureditev (valobrani, privezi, kopališča, sprehajališča, parkovne površine ob vodnih kanalih, ureditve za vodne športe, ipd.) in prostega dostopa.

8.1.4 Pričakovani učinki in vplivi intervencij v prostoru urbanega območja Koper in širšem vplivnem prostoru

Privlačnost mestnih obal za prebivalce in turistične obiskovalce se je pokazala že z dosedanjimi ureditvami mestnih obal in promenade. Privlačna prostorska ureditev obal s sprehajališči, kopališči, parkovnimi površinami neposredno narekuje in spodbuja razvoj spremljajočih storitvenih programov, zlasti gostinstva, turističnih in rekreacijskih uslug, trgovine, turizma. V tem pogledu je celovito urejanje mestnih obal tudi priložnost za razvoj mikrogospodarstva in ustvarjanje novih delovnih mest v urbanem območju Koper.

Z ureditvami in navezavami na kontaktni prostor v smislu urejanja dostopov in parkirišč, mreže peš in kolesarskih poti ter s postavitvijo dvigala na Markovec se pomembno prispeva k trajnostni mobilnosti v mestu. Spodbuja se alternativne oblike motornemu prometu v širšem urbanem območju Kopra oziroma pri pomembnih povezavah med stanovanjskimi predeli in mestnim središčem (peš in kolesarski promet), motorni promet se omeji na glavne prometne koridorje, v njihovo bližino se umešča tudi parkirišča in intermodalne transportne točke (postajališče javnega potniškega prometa, izposojevalnice koles ipd.). Urejanje dodatnih in predvsem funkcionalno prijaznejših povezav med mestnimi predeli, mestno obalno potezo in naprej proti mestnemu središču bi pomembno olajšala vsakodnevne migracije med stanovanjskimi soseskami (zlasti na višje ležečih predelih Markovca, Semedele in Žusterne) in mestnim središčem. S tem bi spodbudili še intenzivnejše notranje povezave v mestu, omogočili oziroma izboljšali dostopnost funkcionalno oviranim osebam, vplivali pa bi tudi k spreminjanju potovalnih navad (manj motornega prometa za notranje poti v mestu na račun intenzivnejšega pešačenja in uporabe koles).

Ureditev mestne obale kot zvezne poteze bo v prostor mesta vnesla povezovalno potezo javnega odprtega prostora, ki bo spodbujala družabno življenje in socialno interakcijo. Navezave na športno-rekreacijske površine in programe v zaledju (park Bonifika, zeleni koridor Badaševica) ter na mednarodno rekreacijsko povezavo Parenzana- Pot zdravja in prijateljstva bodo omogočile tudi vključitev poteze in posameznih programov v športno-rekreacijski sistem na širšem urbanem območju Kopra in v povezavi s sosednjimi območji, zlasti v kontekstu obalnega somestja naprej proti Izoli pa tudi v čezmejni prostor Tržaškega zaliva.

Območje mestne obale od Kopra do Žusterne predstavlja začetni del obalne poteze med Kopro in Izolo. Zastavljen prostorski koncept razrešuje probleme ožjega obravnavanega prostora, kontaktnih in vplivih območij, aktivno in kompleksno odgovarja na problematiko širšega urbanega območja Kopra, ne nazadnje pa se vključuje tudi v kontekst obalnega somestja in širše regije. Načrtovanje rabe in ureditev mestnih obal od Kopra do Žusterne je zastavljeno ob upoštevanju širšega prostorskega in programskega konteksta celotne slovenske morske obale: gre za odsek urbane obale, ki se na severovzhodni strani navezuje na obsežen kompleks tovrnega pristanišča, na jugozahodnem zaključku pa se kontinuirano naveže na obalno potezo pod klifom v smeri proti Izoli.

Celovita ureditev mestnih obal urbanega območja Kopra prinaša učinke v širšem prostoru na:

- družbenem in gospodarskem področju kot popestritev celovite obmorske turistične in športno-rekreacijske ponudbe za lokalno prebivalstvo in obiskovalce in kot gospodarska razvojna spodbuda v merilu mesta, občine, obalnega somestja in regije;
- na okoljskem področju v smislu omejevanja in zgoščanja urbanih vsebin znotraj obstoječih odsekov urbanih obal in s tem posrednega varovanja preostalih naravnih odsekov obal in obalnega morja.

8.1.5 Usklajenost rešitve z dolgoročno razvojno vizijo mesta Koper

Celovito urejanje obalnega prostora je strateška prostorska razvojna usmeritev na državni, regionalni in lokalni ravni. Koncept ureditve sledi načelom premišljene, celovite in racionalne rabe prostora ter medsebojnega usklajevanja različnih rab in varstvenih vidikov.

Predvidene prostorske ureditve so skladne s strateškimi usmeritvami glede omejevanja nadaljnje urbanizacije obal znotraj obstoječih urbanih odsekov obal, glede zagotavljanja prostega prehoda in javnega dostopa do morja in vzdolž obal, glede umikanja prometne infrastrukture v zaledje obalnega pasu, glede okoljskih in naravovarstvenih vidikov (ohranjanje naravnih odsekov obal, varstvo pred onesnaženjem, zaščita pred škodljivim ali nevarnim delovanjem morja ipd.). Vsebinsko in po namembnosti je zasnova prostorske ureditve skladna s strateškimi programskimi usmeritvami in izhodišči za rabo obal, ki morje in morsko obalo prednostno namenjajo za turizem in rekreacijo, morsko prometno infrastrukturo in promet, grajeno javno dobro, ribištvo ter ohranjanje narave.

Z ureditvami mestnih obal Kopra v preteklih letih se uresničuje dolgoročna vizija mesta Koper v smislu utrjevanja obmorskega in mediteranskega značaja in identitete mesta.

8.1.6 Ocena izvedljivosti aktivnosti in ukrepov

Ureditev obale med Koprom in Izolo je bila predmet vrste urbanističnih delavnic, strokovnih preveritev in študij, ki so podale različne razvojne vizije in urejevalske pristope. Obravnavano območje mestne obale od Kopra do Žusterne se na svojem zaključnem delu vključuje v obalno potezo od Kopra do Izole. Tudi za ožje območje Semedelskega zaliva so bile pripravljene različne vizije nadaljnje ureditve in rabe. Vsa obstoječa gradiva predstavljajo širok nabor podatkov o prostoru, razmišljanj in idej, ki se lahko vključijo v celovito prostorsko ureditev mestnih obal urbanega območja Koper.

Poteza mestne obale urbanega območja Kopra pa doslej še ni bila celovito obravnavana v enotnem prostorskem dokumentu ali rešitvi. Obravnavano območje se ureja z različnimi izvedbenimi prostorskimi akti občine, ki so delno realizirani. Izvedeni posegi so se načrtovali in tudi izvajali parcialno.

Za posamezne odseke in ureditvene enote veljajo obstoječi prostorski izvedbeni akti. Obstoječe pravne podlage je skladno z novo določenimi razvojnimi in urejevalskimi izhodišči treba preveriti, po potrebi posodobiti, spremeniti ali dopolniti, kljub temu pa predstavljajo pomembno formalno in vsebinsko podlago za podrobnejše načrtovanje in realizacijo ukrepov.

Posamezne aktivnosti in ukrepi se lahko izvajajo v povezanih sklopih ali samostojno in etapno.

Za celovito realizacijo obalne promenade od Izole do Kopra je nujna dokončna odločitev o trajnem statusu obalne ceste.

Aktivnost/ ukrep	Nosilec	Izvedbena zahtevnost	Časovni okvir izvedbe in učinkov
urejanje dodatnih plažnih površin in kopališč	MOK	••	••
vzpostavitev morskega potniškega prometa	MOK, Republika Slovenija	•••	•••
dopolnjevanje opremljenosti in urejenosti obalnih ureditev (infrastruktura, ozelenitve, urbano pohištvo in označbe...)	MOK	•	•
ureditev intermodalnih prometnih vozlišč na dostopih	MOK	••	••
maritimne ureditve za zaščito Semedelskega zaliva in mestnih obal	MOK, Republika Slovenija	•••	•••
vzpostavljanje boljših in dodatnih povezav mestnih predelov z obalo in mestnim središčem	MOK	•••	••
mreža dostopnih in povezovalnih poti in ureditev za kolesarje in pešce	MOK	••	•
prenova in dograjevanje mreže športno-rekreacijskih površin in infrastrukture, otroških igrišč, sprehajališč	MOK	••	••
dopolnjevanje in posodobitve manjkajoče infrastrukture vključno z navezavami na kontaktni zaledni prostor	MOK	••	••
obalne ureditve za dostop in stik z morjem brez fizičnih ovir	MOK	•	••
zagotavljanje večnamenskosti vodnogospodarskih ureditev in prostega dostopa	MOK, Republika Slovenija	•••	•••

Opombe:

Nabor aktivnosti in ukrepov sledi predlaganemu naboru aktivnosti iz poglavja 8.1.3, vendar je v posameznih točkah podrobneje razdelan glede na smiselne vsebinske/ izvedbene sklope.

Izvedbena zahtevnost

- gradbeno-tehnično zelo zahtevno in obsežno
- srednje zahtevno
- nezahtevno

Časovni okvir izvedbe in učinkov

- enostavno in hitro izvedljivo z možnostjo hitre realizacije in učinkov
- izvedljivo v časovnem okviru 2015-2020
- dolgoročni proces, ki presega časovni okvir 2015-2020

8.2 Revitalizacija historičnega mestnega jedra

Historično mestno jedro Kopra je navkljub posameznim novejšim urbanim intervencijam ohranilo prepoznavno zasnovo srednjeveškega otoškega mesta. Zasnova zazidave in historični stavbni fond izkazujeta visoko dediščinsko in ambientalno vrednost, ki pa se vsled opuščanja urbanih rab in fizičnega propadanja grajenih struktur zmanjšujeta oziroma se nakazuje trend degradacije urbanega prostora. Tako historična zasnova mesta in stavbni fond na eni strani predstavljata glavno kakovost in potencial mesta, na drugi strani pa tudi nevarnost in omejitev, saj prostorski pogoji pogosto ne odgovarjajo sodobnim funkcionalnim potrebam in merilom glede bivalnih in delovnih razmer, dostopnosti, infrastrukturne opremljenosti... Iz historičnega mestnega jedra se zato umikajo oskrbne in storitvene funkcije, propadajoči stavbni fond ne vpliva spodbudno na demografsko strukturo stanovalcev (vse več starejših, revnejših ali začasnih stanovalcev), kar vse vodi v zamiranje.

Historično mestno jedro Kopra je splošno prepoznan potencial in razvojno območje urbanega območja Koper, kjer se zgostijo, prepletajo in plastijo razvojni problemi ob zavedanju, da lahko stavbna dediščina, kulturna in tradicija postanejo tudi nosilci in generatorji njegove revitalizacije.

8.2.1 Razvojni izzivi historičnega mestnega jedra

Revitalizacija historičnega mestnega jedra je kompleksen razvojni izziv, ki vključuje:

- fizično prenovo stavbnega fonda in prilagoditev sodobnim bivalnim in delovnim potrebam, vključno z izboljšanjem energetske učinkovitosti (energetska prenova);
- prometno razbremenitev (umikanje motornega prometa, uvajanje alternativnih oblik prometa in dostopa);
- infrastrukturne posodobitve in dopolnitve;
- vsebinsko oživitev.

8.2.2 Razvojna vizija revitalizacije historičnega mestnega jedra

Historično mestno jedro Kopra živi! Z revitalizacijo postane »srce« urbanega utripa in torišče življenja v mestu. Pomembna je vitalnost celotnega območja historičnega mestnega jedra in premišljeno umeščanje kakovostnih in medsebojno dopolnjujočih in usklajenih vsebin in programov.

Prenovljen historični stavbni fond in odrti mestni prostor predstavljajo fizični okvir, kjer se umeščajo in prepletajo urbane funkcije in programi, zlasti stanovanja, storitve in oskrba, drobna obrt in druge centralne dejavnosti, družbene vsebine za matične stanovalce, prebivalce širšega urbanega območja Koper in občine, druge uporabnike in obiskovalce. Historično mestno jedro je prijetno in prijazno za

meščane in kot živahno urbano središče privlačno tudi za druge uporabnike in obiskovalce.

Osrednji cilji revitalizacije historičnega mestnega jedra Kopra so:

- povečanje števila prebivalcev in izboljšanje demografske strukture v povezavi z izboljšanjem bivalnih pogojev;
- razširitev gospodarskih dejavnosti in aktivnosti v povezavi z izboljšanjem bivalnih in delovnih pogojev;
- razširitev družbenih dejavnosti in aktivnosti;
- trajnostna ureditev in upravljanje prometa za nični ogljični odtis.

8.2.3 Prednostne razvojne usmeritve z naborom aktivnosti in ukrepov

Prednostne razvojne usmeritve, nabor aktivnosti in ukrepov sledijo razvojni viziji revitalizacije historičnega mestnega jedra in odgovarjajo glavnim izzivom, navezavam na širši urbani prostor in soodvisnostim z vplivnimi območji, ne zaobidejo pa tudi vsebinskih oziroma nefizičnih vidikov. Okvirna umestitev prednostnih razvojnih usmeritev, vključno z navezavami na širši prostorski kontekst, je razvidna iz grafične priloge 2.2 Prednostne usmeritve in območja urbanega razvoja.

Za povečanje števila prebivalcev in izboljšanje demografske strukture je pomembno zagotoviti kakovostne (tudi energetske varčne) in privlačne bivalne pogoje, ki so primerljivi drugim stanovanjskim območjem, čim boljše dostopnost, ki upošteva specifične omejitve historičnega mestnega jedra, ter spremljajočo gospodarsko in družbeno infrastrukturo ter usluge. Stavbna dediščina historičnega mestnega jedra predstavlja dodano vrednost bivalnega okolja s posebnimi ambientalnimi kakovostmi.

Za spodbujanje in razširitev gospodarskih programov in dejavnosti je bistvenega pomena zagotoviti razpoložljive in ustrezne prostorske pogoje in dostopnost (za poslovne uporabnike in stranke). Pomembne sestavine za spodbujanje gospodarske aktivnosti v mestu so tudi na področju mreženja in povezovanja, delovanja podpornih in svetovalnih organizacij, mestnega marketinga, finančnih mehanizmov pri prenovi, najemanju in nakupu poslovnih prostorov, ipd. K celoviti revitalizaciji historičnega mestnega jedra bodo posebno dodano vrednost prispevale vsebine drobne obrti in storitve ter tradicionalne dejavnosti (ponudba lokalnih izdelkov, kulinarike) ter urejanje dodatnih turističnih nastanitev.

Družbene dejavnosti, zlasti s področja kulture, izobraževanja in javne uprave, so pomembna komplementarna vsebina bivanju in gospodarskim vsebinam, ki se s historičnim grajenim okoljem vzajemno dopolnjujeta in nadgrajujeta. Historično mestno jedro je središče Kopra kot univerzitetnega mesta s sedežem Univerze na Primorskem. Umeščanje vsebin univerze predstavlja izjemno priložnost za kakovostno revitalizacijo historičnega stavbnega fonda (npr. prenova kompleksa nekdanjega servitskega samostana, urejanje študentskih nastanitvenih kapacitet,

umeščanje spremljevalnih prostorov in vsebin za študente, kot so kulturni center, družabno središče...).

Prometna problematika historičnega mestnega jedra je izjemno raznovrstna, in večplastna, saj se na območju prepletajo in plastijo prometni pritiski ožjega in širšega gravitacijskega območja, stanovalcev in poslovnih uporabnikov, občasnih uporabnikov in obiskovalcev. Historično grajeno tkivo pa določa posebne prostorske omejitve glede novih posegov v prostor, zato je celostni pristop k urejanju prometa v historičnem mestnem jedru Kopra še posebej pomemben; poleg prostorskih ukrepov bo znaten pomen za urejanje te problematike tudi na organizacijskih, upravljavskih in drugih nefizičnih ukrepih. Urejanje prometa v historičnem mestnem jedru bo usmerjeno v prometno razbremenjevanje, kar pomeni postopno umikanje motornega prometa iz osrednjega dela mestnega središča, umikanje mirujočega prometa (v podzemne etaže in na obrobje), uvedba alternativnih oblik dostopa in notranjega prometa (z električnimi vozili in dostavniki ipd.), urejanje odprtih mestnih površin za pešce in kolesarje in brez fizičnih ovir, prilagoditve javnega potniškega prometa za boljše notranje povezave in povezave na širšem urbanem območju.

Nabor možnih aktivnosti in ukrepov:

- prenova javnega in zasebnega stavbnega fonda (izvedba, finančne spodbude, projektne pisarne za svetovanje in podporo...) vključno z energetsko prenovo;
- organizirano vzdrževanje in upravljanje stavbnega fonda (predvsem obnovljenega);
- posodobitve in dograditve gospodarske javne infrastrukture;
- prenova mestnih trgov in ulic;
- urejanje in ozelenjevanje javnih mestnih odprtih površin;
- prilagoditev prometnega režima za boljšo funkcionalno dostopnost (za dostavo, za kratkotrajno parkiranje ipd.);
- urejanje dostopov in uporabnosti površin in objektov za starejše in funkcionalno ovirane osebe;
- ukrepi trajnostne mobilnosti (zapiranje središča za motorni promet oziroma umik motornega prometa, urejanje površin in ureditev za kolesarje in pešce, dobra mreža in sistem JPP, umik mirujočega prometa, vzpostavitev javnega morskega potniškega prometa, ipd.);
- ekonomske in druge spodbude za delovanje poslovnih, družbenih in neprofitnih dejavnosti v historičnem mestnem jedru (zapolnitev poslovnih prostorov, spodbude za prenovo, neprofitne najemnine ipd.);
- mestni marketing (promocijske aktivnosti, postavitve označb in enotna grafična podoba, informacijski portali za meščane in obiskovalce ipd.);
- oblikovanje in trženje turistične znamenitosti in ponudbe »historično mestno jedro Kopra« (mesto kot razpršeni muzej, dediščinska vzgoja in osveščanje);
- podjetniško mreženje, podpora, izobraževanja in svetovanje za podjetnike;
- urejanje infrastrukture za prireditve in dogodke na javnih mestnih površinah;
- organizacija in promocija kakovostnih aktivnosti in vsebin v mestu (produkcijski, dogodki in prireditve, tematske poti);

- umeščanje vsebin Univerze na Primorskem in študentskih vsebin (družabni in kulturni center, nastanitvene zmogljivosti);
- urejanje turističnih nastanitev (razpršeni hotel).

8.2.4 Pričakovani učinki in vplivi intervencij v prostoru urbanega območja Koper in širšem vplivnem prostoru

S prenovno in oživitvijo bo historično mestno jedro Kopra postalo središče urbanega dogajanja in generator mestnega utripa. S poudarjanjem in nadgradnjo lokalno značilnih prvin gospodarskega in družbenega življenja ter aktivacijo sestavin kulturne dediščine bo historično mestno jedro nosilec prepoznavne podobe in specifične vsebine kot dveh temeljnih sestavin mestne identitete urbanega območja Koper. Revitalizacija kot kompleksen in dolgoročno naravnan sklop prostorskih, gospodarskih in družbenih ukrepov in vsebin bo predstavljala tudi temelj za krepitev zavesti o pomenu in vrednosti kulturne dediščine, tradicije in ambientalnih kakovosti historičnega mestnega jedra. To je dolgoročni prispevek k osveščanju prebivalcev o zavedanju lokalnih vrednot in kakovosti, kreptvi občutka pripadnosti in dobrega počutja.

Prometno ureditev v historičnem mestnem jedru Kopra je nujno treba obravnavati v širšem kontekstu povezav in soodvisnosti, saj je historično mestno jedro osrednji cilj potniških potovanj in prometnih tokov znotraj urbanega območja Koper, v okviru občine, obalnega somestja, kakor tudi v vplivnem območju regije, čezmejnega prostora in širše. Za trajnostno prometno urejanje v historičnem mestnem jedru Kopra zato ne bodo zadoščali samo ukrepi znotraj območja, ampak bo problematika lahko razrešena le z integralnim sistemskim pristopom in rešitvami v merilu urbanega območja Koper, občine in celo širšega gravitacijskega območja.

Oživitev in prenova historičnega mestnega jedra Kopra bosta povečala privlačnost mesta za uporabnike in obiskovalce, kar bo generiralo večje prometne pritiske. Le-te bo v okviru razreševanja prometne problematike treba razreševati z ukrepi trajnostne mobilnosti.

Revitalizacija historičnega mestnega jedra lahko predstavlja spodbudo za tovrstne intervencije tudi v sosednjih mestih obalnega somestja, ki lahko dolgoročno skupaj vzpostavijo prepoznavno in konkurenčno obmorsko turistično destinacijo slovenske Istre s poudarjeno lokalno in historično identiteto.

8.2.5 Usklajenost rešitve z dolgoročno razvojno vizijo mesta Koper

Revitalizacija historičnega mestnega jedra Kopra je strateška prostorska razvojna usmeritev mesta in sledi načelu celovitosti: to pomeni prenovno fizičnih struktur in njihovo vsebinsko nadgradnjo ter upoštevanje soodvisnosti in povezav s širšim prostorom.

Koncept revitalizacije historičnega mestnega jedra Koper, nabor aktivnosti in ukrepov sta skladna s strateškimi usmeritvami glede nadaljnjega razvoja mestnega središča.

8.2.6 Ocena izvedljivosti aktivnosti in ukrepov

Revitalizacija historičnega jedra Kopra je zastavljena kot kompleksen in dolgoročen proces, ki vključuje ukrepe, aktivnosti in rešitve na najrazličnejših področjih, od prostorskih in gradbeno-tehničnih intervencij pri fizični prenovi, režima delovanja in uporabe prostora, infrastrukture in površin v mestu do upravljavskih projektov, svetovalnih ter podpornih aktivnosti, finančnih mehanizmov in spodbud ter ne nazadnje osveščanja, izobraževanja, promocije in mreženja. Glede na raznolikost področij in raznovrstnost oblik ukrepov je tudi njihova izvedljivost izjemno pestra in med seboj morda težko primerljiva, vsekakor pa bo pri realizaciji medsebojno povezanih ukrepov in aktivnosti potrebna podrobnejša izvedbena usklajenost in koherenca, da bodo ukrepi učinkoviti.

Aktivnost/ ukrep	Nosilec	Izvedbena zahtevnost	Časovni okvir izvedbe in učinkov
prenova stavb, trgov in ulic	MOK, lastniki nepremičnin	•••	••
projektna pisarna za podporo in svetovanje pri prenovi	MOK in partnerji	••	••
organizirano vzdrževanje in upravljanje stavbnega fonda	MOK, partnerji, lastniki nepremičnin		••
finančne spodbude za prenavo	MOK, zunanji viri	••	••
posodobitve in dograditve gospodarske javne infrastrukture	MOK		••
urejanje in ozelenjevanje javnih mestnih odprtih površin	MOK	••	••
prilagoditev prometnega režima za boljšo funkcionalno dostopnost	MOK	•	•
zagotovitev alternativnih parkirnih površin za stanovalce in uporabnike (gradnja podzemnih garažnih hiš, parkirišča na obrobju)	MOK, javno-zasebno partnerstvo	•••	•• •••
umik / omejevanje motornega prometa	MOK	••	••
ureditev prometnega režima in urejanje prometne infrastrukture za kolesarje in pešce	MOK	•	•
urejanje dostopov in uporabnosti površin in objektov za funkcionalno ovirane osebe in starejše	MOK, lastniki nepremičnin	•	• ••
ekonomske in druge spodbude za	MOK, zunanji	•	•

delovanje poslovnih, družbenih in neprofitnih dejavnosti	viri		
podjetniško mreženje, podpora, izobraževanja in svetovanja za podjetnike	MOK in partnerji	•	•
mestni marketing	MOK in partnerji	•	•
oblikovanje in trženje turistične znamenitosti in ponudbe »historično mestno jedro Kopa«	MOK in partnerji	•	• ••
urejanje infrastrukture za prireditve in dogodke na javnih mestnih površinah	MOK, zasebni in javni partnerji	•	•
organizacija in promocija kakovostnih aktivnosti v mestu	MOK in partnerji	•	•
umeščanje vsebin Univerze na Primorskem in študentskih vsebin	Univerza na Primorskem, MOK, zasebni sektor	••	••
urejanje turističnih nastanitev	zasebni sektor	••	••

Opombe:

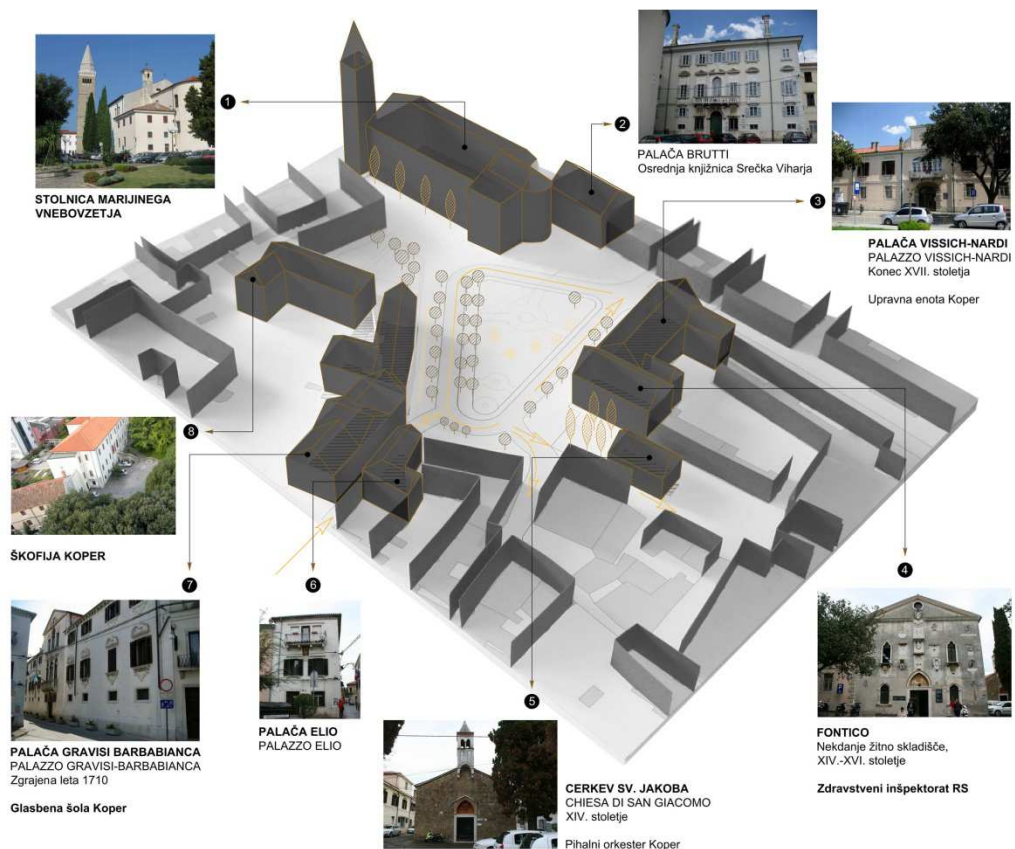
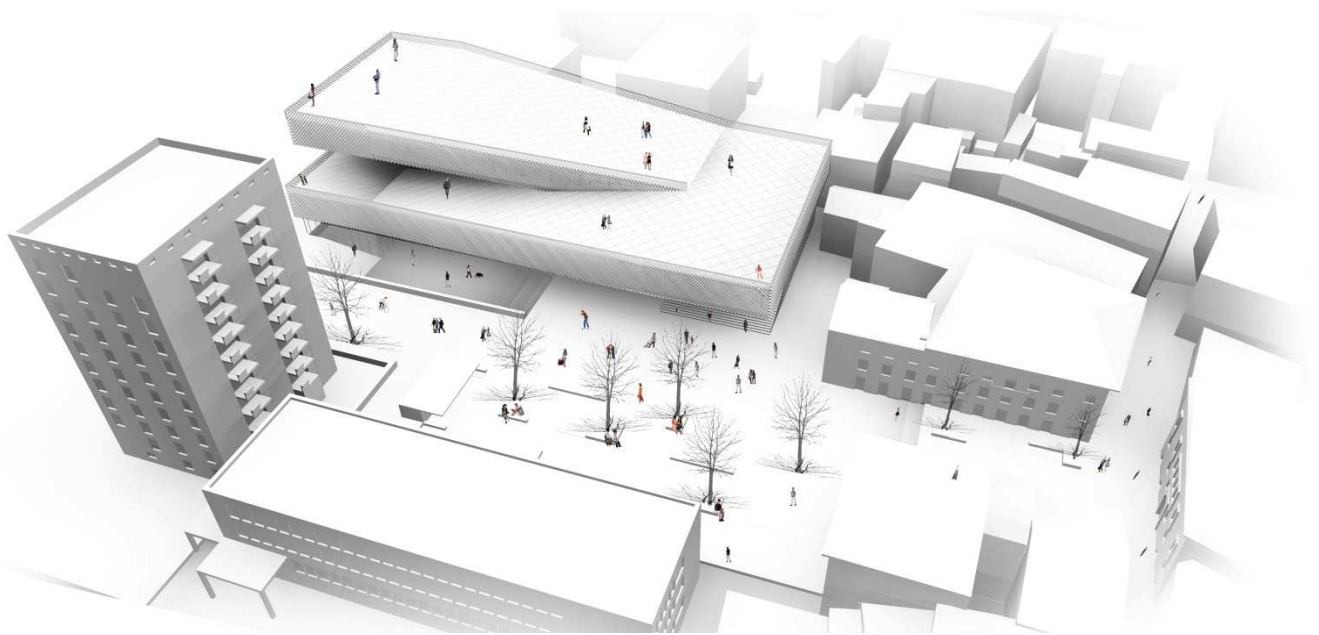
Nabor aktivnosti in ukrepov sledi predlaganemu naboru aktivnosti iz poglavja 8.2.3, vendar je v posameznih točkah podrobneje razdelan glede na smiselne vsebinske/ izvedbene sklope.

Izvedbena zahtevnost

- zelo zahtevno
- zahtevno
- nezahtevno

Časovni okvir izvedbe in učinkov

- enostavno in hitro izvedljivo z možnostjo hitre realizacije in učinkov
- izvedljivo v časovnem okviru 2015-2020
- dolgoročni proces, ki presega časovni okvir 2015-2020

8.3 Zeleni sistem mesta

Zeleni sistem mesta je sestavina urbanega prostora: grajeno tkivo notranje strukturira in hkrati povezuje, prav tako pa mesto povezuje s kontaktnim in zalednim prostorom ter sosednjimi območji. Zeleni sistem urbanega območja Koper je pomembna strukturna sestavina grajenega okolja ter večnamenska vsebinska komponenta mesta.

8.3.1 Razvojni izzivi zelenega sistema urbanega območja Koper

V urbanem območju Koper je zaznano pomanjkanje in nepovezanost zelenih mestnih površin, šibka vključenost in povezanost z urbani in drugimi funkcijami ter strukturami. S tem niso izrabljeni vsi potenciali in možnosti, ki jih za kakovostno bivalno okolje in funkcioniranje mesta v širšem smislu omogočajo sestavine zelenega sistema v mestu. Naravne in ustvarjene danosti urbanega območja Koper, med katerimi izpostavljamo mrežo vodnih koridorjev, obalno lego, obsežno zeleno zaledje mesta in submediteransko klimo, so poleg tega še specifične primerjalne prednosti obravnavanega prostora, ki pomen in funkcionalni potencial zelenih mestnih površin oziroma zelenega sistema kot celote še povečujejo.

8.3.2 Razvojna vizija zelenega sistema mestna

Zeleni sistem urbanega območja Koper je integralni del urbanega prostora in življenja v mestu. Mesta struktura je prepletena z mrežo drevoredov, zelenic in parkovnih površin, ki so smiselno umeščeni glede na druge urbane strukture in rabe prostora ter medsebojno povezani v kompaktno zeleno tkivo mesta. Zelena mestna mreža je »mestni vrt in park«: prostor druženja, urbanega življenja in dogajanja, športa, rekreacije in sprostitve za meščane in druge obiskovalce; prvina narave v mestu in (semi)naravni življenjski prostor za rastline in živali; naravni blažilec neugodnih okoljskih učinkov in razmer v urbanem prostoru ter pomembna podpora sestavina za večjo privlačnost in uporabnost mestne prometne mreže.

8.3.3 Prednostne razvojne usmeritve z naborom aktivnosti in ukrepov

Okvirna umestitev prednostnih razvojnih usmeritev, vključno z navezavami na širši prostorski kontekst, je razvidna iz grafične priloge 2.2 Prednostne usmeritve in območja urbanega razvoja.

Izhodišča urejanja zelenega sistema urbanega območja Koper so:

- povečanje deleža zelenih površin v mestu (z aktivacijo neizkoriščenih in degradiranih urbanih površin, z aktivacijo obvodnih koridorjev, s preureditvami

in ozelenjevanjem prometnih koridorjev in ostalih prometnih površin (parkirišča, izvenmivojski promet in poglobitve prometnic));

- prenova in dodatne ozelenitve ter vsebinska nadgradnja obstoječih zelenih površin;
- vzpostavljanje zelenih povezovalnih koridorjev znotraj urbanega območja Koper in s kontaktnim prostorom;
- vključitev in povezovanje zelenih površin in koridorjev z mrežo prometnih povezav za spodbujanje trajnostne mobilnosti;
- omogočanje optimalne dostopnosti do zelenih površin (enakomerna razmestitev zelenih površin v urbanem območju, mreža povezovalnih pešpoti, kolesarskih in tematskih poti, dostopnost z javnim potniškim prometom, dostopi za funkcionalno ovirane osebe);
- ozelenjevanje z avtohtonimi in krajevno uveljavljenimi rastlinskimi vrstami ter vrstami, ki so prilagojene urbanimi rastiščnim pogojem.

Nabor možnih aktivnosti in ukrepov:

- urejanje (prenova, novogradnje) javnih mestnih odprtih površin (trgov in ulic, parkov in zelenic ipd.) in dodatno ozelenjevanje;
- mestni vrtovi v stanovanjskih soseskah (Olmo, Šalara);
- prenova in dograjevanje mreže športno-rekreacijskih površin in infrastrukture, otroških igrišč, sprehajališč;
- dopolnjevanje opremljenosti in urejenosti odprtih mestnih površin (ozelenitve, javna razsvetljava, postavitve urbanega pohištva in druge urbane opreme, informativne in orientacijske označbe, ureditve in dostopi za funkcionalno ovirane osebe ipd.);
- aktivacija zelenih površin ob vodnih koridorjih v urbanem območju Koper (kanali Badaševica, Olmski potok, Kanal Grande...);
- vzpostavljanje zelenih koridorjev trajnostne mobilnosti za povezave s kontaktnim prostorom (v smeri Markovca, Olma, Vanganelške doline, Škocjanskega zatoka);
- dodatno ozelenjevanje mestnih obal;
- ozelenjevanje prometnih koridorjev (ulice in ceste, pešpoti in kolesarske poti, tematske poti);
- mreža dostopnih in povezovalnih poti in ureditev za kolesarje in pešce;
- dograjevanje in uporabniške izboljšave mreže pešpoti in kolesarskih poti (ozelenjevanje in senčenje, označbe in signalizacija, javna razsvetljava, urbana oprema in pohištvo ipd.);
- spodbujanje intenzivnejše rabe odprtega mestnega prostora in zelenih površin (prireditve in dogodki, neformalne oblike druženja in sprostitve ipd.);
- promocija in aktivnosti za spodbujanje zdravega in aktivnega življenjskega sloga najširšega kroga populacije.

8.3.4 Pričakovani učinki in vplivi intervencij v prostoru urbanega območja Koper in širšem vplivnem prostoru

Zeleni sistem mesta bo prostor urbanega življenja, prostor za druženje, sprostitev in rekreacijo, kar bo ugodno prispevalo k spodbujanju socialne interakcije, medgeneracijskega in medkulturnega povezovanja za boljšo družbeno vključenost. Zelene mestne površine kot osrednji nosilec športno-rekreacijske infrastrukture bodo pomembne za spodbujanje zdravega aktivnega sloga, aktivno preživljanje prostega časa za vse prebivalce urbanega območja Koper in obiskovalce. V tem pogledu pa so zelo pomembne tudi kot eden izmed stebrov razvoja Kopra kot športne in turistične destinacije. Koper želi v tem segmentu postati prepoznaven športno-turistični center širšega jadranskega prostora. V tem kontekstu sta tudi cilja pridobitve statusa mesta Koper kot Olimpijskega centra in vzpostavitev Olimpijskega medicinskega centra. Naravne in ustvarjene razmere, športna tradicija, znanje in usposobljenost kadrov, multidisciplinaren pristop ter komplementarnost vsebin, ki jih Koper ima/bo imel, so kakovosten temelj za športno-turistično destinacijo »Koper-športno srce Mediterana« za celoletno športno razpoložljivost za potrebe treningov in priprav, športne regeneracije, kakor tudi organizacije množičnih rekreativnih prireditev vse do izvedbe športnih dogodkov najvišjih ravni.

Zeleni sistem mesta je pomemben za izboljšanje urbane mikroklimе urbanega območja Koper. Zelene površine v mestu vplivajo na manjše pregrevanje urbanega prostora, zadržujejo vlago v tleh in zraku, ustvarjajo mikro cirkulacijo zraka za boljšo prevetrenost. Višja drevesna in grmovna vegetacija omogoča naravno senčenje površin in vezavo prašnih delcev iz zraka.

Zelene površine v mestu omogočajo stik z naravo tudi znotraj grajenega okolja, kar je pomembno za osveščanje in krepitev okoljske zavesti, učenje o naravnih procesih in ohranjanje senzibilnosti za sobivanje človeka z naravo.

V soodvisnosti in povezavi s prometno infrastrukturo bodo zelene površine in mestno zelenje pomembno prispevali k trajnostni mobilnosti v urbanem območju Koper, saj prijaznejše in bolj uporabne prometne površine spodbujajo alternativne oblike potovanja (zlasti pešačenje in kolesarjenje).

Kot strukturni in estetski element so zelene površine pomemben soustvarjalec podobe grajenega okolja, njegove uporabniške prednosti in doživljajski pomen za pomembno vplivajo na počitje in doživljanje mesta, kar bo pomembno dopolnilo prepoznavnost in konkurenčnost urbanega območja Koper kot prostora bivanja in dela in kot turističnega kraja.

Ugodni družbeni in uporabniški učinki sestavin in vsebin zelenega sistema urbanega območja Koper bodo prednostno pridobitev za prebivalce mesta, vendar pa so ugodni učinki pričakovani tudi v širšem vplivnem prostoru, saj bo njihova dostopnost in razpoložljivost omogočala uporabo vsem. Urejene mestne zelene površine povečajo privlačnost kraja za prebivalce in obiskovalce. V zeleni sistem mesta bo vključena daljinska kolesarska pot Parenzana- Pot zdravja in prijateljstva, ki predstavlja mednarodno rekreacijsko povezavo: tako so zelene mestne površine

neposredno navezane in dostopne tudi preko osrednje rekreacijske povezave celotnega obalnega območja z nadaljevanjem proti Italiji in Hrvaški.

8.3.5 Usklajenost rešitve z dolgoročno razvojno vizijo mesta Koper

Zeleni sistem urbanega območja Koper je povsem v sozvočju z dolgoročno vizijo razvoja mesta Koper, ki opredeljuje zeleni sistem kot pomemben nosilec in dejavnik kakovostnega, privlačnega in zdravega naravnega, bivalnega in delovnega okolja, nosilec ekoloških in okoljskih funkcij, pomembna ambientalna in dediščinska sestavina ter strukturna prvina v odnosu do grajenih struktur znotraj mesta in pri vzpostavljanju strukturnih razmerij in povezav med mestom in odprto krajino.

V preteklih obdobjih so bila v urbanem območju Koper velika vlaganja in napor vloženi v izgradnjo grajenih struktur in infrastrukture, celovito in načrtno dograjevanje zelenega sistema pa v prihodnje pomeni njihovo kakovostno nadgradnjo.

8.3.6 Ocena izvedljivosti ukrepov in aktivnosti

Vzpostavljanje in izboljšave zelenega sistema mesta je dolgoročni proces, saj se pravi učinek zelenih površin za urbano okolje in ljudi izrazi šele z leti, ko se vegetacija primerno okrepi in razraste. Zato da se ugodni učinki dosežejo tudi v krajših časovnih okvirih je smiselno zasnovati etapno realizacijo ukrepov in aktivnosti, ki v prvih fazah načrtujejo izvedbo dopolnilnih ukrepov obstoječim ureditvam, sočasno z izvajanjem zahtevnejših in obsežnejših novih ureditev z bolj dolgoročnimi učinki.

Aktivnost/ ukrep	Nosilec	Izvedbena zahtevnost	Časovni okvir izvedbe in učinkov
urejanje (prenova, novogradnje) javnih mestnih odprtih površin (trgov in ulic, parkov in zelenic ipd.) in dodatno ozelenjevanje	MOK	••	••
dopolnjevanje opremljenosti in urejenosti odprtih mestnih površin	MOK	•	•
prenova in dograjevanje mreže športno-rekreacijskih površin in infrastrukture, otroških igrišč, sprehajališč	MOK	••	••
aktivacija zelenih površin ob vodnih koridorjih	MOK, ARSO	•	•
mestni vrtovi v stanovanjskih soseskah	MOK, krajevne skupnosti, civilna družba	•	••
ozelenjevanje prometnih koridorjev	MOK	•	•
vzpostavljanje zelenih koridorjev trajnostne mobilnosti za povezave s kontaktnim prostorom	MOK	••	••
mreža dostopnih in povezovalnih poti in ureditev za kolesarje in	MOK	•	•

pešce			
dograjevanje in uporabniške izboljšave mreže pešpoti in kolesarskih poti	MOK	•	•
dodatno ozelenjevanje mestnih obal	MOK	•	•
promocija in aktivnosti za spodbujanje zdravega in aktivnega življenjskega sloga najširšega kroga populacije	MOK in partnerji	•	•
spodbujanje intenzivnejše rabe odprtega mestnega prostora in zelenih površin	MOK in partnerji	•	•

Opombe:

Nabor aktivnosti in ukrepov sledi predlaganemu naboru aktivnosti iz poglavja 8.3.3, vendar je v posameznih točkah podrobneje razdelan glede na smiselne vsebinske/izvedbene sklope.

Izvedbena zahtevnost

- gradbeno-tehnično zelo zahtevno in obsežno
- srednje zahtevno
- nezahtevno

Časovni okvir izvedbe in učinkov

- enostavno in hitro izvedljivo z možnostjo hitre realizacije
- izvedljivo v časovnem okviru 2015-2020
- dolgoročno izvedljivo, presega časovni okvir 2015-2020

8.4 Medsebojna povezanost ukrepov za trajnostni urbani razvoj

Medsebojna povezanost ukrepov za trajnostni razvoj urbanega območja Koper se bo dolgoročno odražala v integralnih učinkih operacij pri uresničevanju vizije in doseganju strateških ciljev urbanega območja Koper tako v ožjem obravnavanem prostoru in skupnosti kakor tudi v širšem vplivnem prostoru.

Urbano območje Koper bo v naslednjih letih utrjevalo podobo in značaj mediteranskega mesta morja in zelenja, mesta tradicije, sodobnosti in prihodnosti ter mesta po meri človeka. Prednostna razvojna področja in območja urbanega razvoja znotraj urbanega območja Koper, vključno z naborom predlaganih aktivnosti in ukrepov odgovarjajo zastavljenim strateškim ciljem vizije TUS Koper kakor tudi prednostnim razvojnim osem evropske kohezijske politike trajnostnega urbanega razvoja.

Vsa tri prednostna razvojna področja stremijo k izboljšanju strukture in vsebine urbanega območja Koper z aktivnostmi in intervencijami, ki v središče postavljajo človeka, prebivalce in uporabnike mesta, njihove funkcionalne in socialne potrebe, njihovo zdravje in boljše počutje v mestu, ne nazadnje pa tudi njihov možen prispevek za aktivno udeležbo pri aktivnostih za uresničevanje zastavljene vizije. Prednostna razvojna področja vključujejo vsebine in ukrepe, ki pomenijo splošne pridobitve in ugodne učinke za čim širši krog ljudi, poudarjajo pomen dostopnosti, socialne vključenosti ter aktivne participacije.

Okoljski vidik, tako z vidika zmanjševanja okoljskih obremenitev in boljšega stanja okolja, učinkovitega prilagajanja na klimatske spremembe in povečevanja biotske raznovrstnosti je prav tako skupna točka vseh treh fokusnih sklopov.

Upoštevanje paradigme trajnostnega in celovitega pristopa pri razreševanju problematike in načrtovanju nadaljnjega razvoja je naslednje skupno izhodišče, ki se odraža v celovitem prometnem načrtovanju in spodbujanju trajnostne mobilnosti, celovitem ohranjanju in aktivnemu vključevanju kulturne dediščine, okoljskem upravljanju in večplastni povezanosti okoljskih (prostorskih), družbenih in gospodarskih vidikov razvoja.

Aktivnost in ukrepi prednostnih razvojnih področij neposredno ali posredno pomenijo spodbudo za rast in krepitev gospodarstva in za nova delovna mesta na osnovi lastnih (endogenih) kakovosti in primerjalnih prednosti urbanega območja Koper, ki bodo osnova za konkurenčno, trajnostno in stabilno gospodarsko delovanje.

Z vsemi učinki in ukrepi bodo postavljeni temelji za utrjevanje identitete urbanega območja Koper, ki izhaja iz prepoznavnih kakovosti in primerjalnih prednosti naravnega in ustvarjenega prostora ter človeških potencialov in kvalitet (dediščine in tradicije, znanja in inovativnosti, multikulturnosti in večjezičnosti itn.).

9. USKLAJENOST TUS KOPER S PREDNOSTNIMI OSMI RAZVOJA EVROPSKE KOHEZIJSKE POLITIKE TER STRATEŠKIMI RAZVOJNIMI IZHODIŠČI IN DOKUMENTI DRŽAVE IN REGIJE

9.1 Usklajenost TUS Koper s prednostnimi osmi razvoja evropske kohezijske politike

TUS Koper opredeljuje tri izbrana fokusna oziroma prednostna razvojna področja in območja trajnostnega urbanega razvoja urbanega območja Koper, katerim se bo prioritetenno posvečala v aktualnem programskem obdobju 2014-2020. Za jasno zasledovanje zastavljene vizije in razvojnih ciljev ter čim bolj učinkovito izvajanje operacij celostnih teritorialnih naložb za urbano območje Koper so tako opredeljena naslednja prednostna območja:

- A. CELOVITO UREJANJE MESTNIH OBAL,
- B. REVITALIZACIJA HISTORIČNEGA MESTNEGA JEDRA,
- C. ZELENI SISTEM MESTA.

Izbrana prednostna razvojna območja oziroma problemska področja se osredotočajo na ključne razvojne izzive urbanega območja Koper, ki so bili v analitičnih fazah priprave TUS Koper prepoznani kot prioritetni ali najbolj aktualni tako z vidika razvojnih potreb mesta in pogledov javnosti. Poleg tega vsebinsko najbolj neposredno odgovarjajo na zastavljeno vizijo in strateške cilje TUS Koper kakor tudi širšega prostora Mestne občine, regije in države. Ne nazadnje pa izkazujejo tudi največjo mero usklajenosti s področji prednostnih osi razvoja evropske kohezijske politike. Vsebinsko se vsa tri prednostna območja osredotočajo na osnovno razvojno izhodišče urbanega razvoja evropske kohezijske politike: to je urbano prenovu za izboljšanje kakovosti bivanja v mestih. Usklajenost dokumenta TUS Koper z načeli evropske kohezijske politike poleg tega odražajo tudi splošna načela in vrednote trajnostnega urbanega razvoja urbanega območja Koper, to so celovitost obravnave razvojnih vprašanj in integralnost rešitev ter vključujoče načrtovanje.

Usklajenost posameznega problemskega sklopa s prednostnimi osmi razvoja evropske kohezijske politike je v nadaljevanju podrobneje predstavljena za vsako posamezno prednostno območje.

9.1.1 Usklajenost celovitega urejanja mestnih obal s prednostnimi osmi razvoja Evropske kohezijske politike

Razvojna vizija celovitega urejanja mestnih obal urbanega območja Koper z naborom aktivnosti in ukrepov kompleksno odgovarjajo na zastavljene cilje splošnih prednostnih osi Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020, in sicer bodo prispevali k doseganju zastavljenih ciljev na področju prilagajanja na podnebne spremembe, boljšemu stanju okolja in biotske raznovrstnosti, izgradnji infrastrukture in spodbujanju trajnostne mobilnosti, na področju aktivnega staranja in zdravja ljudi ter za ustvarjanje novih delovnih mest.

Prav tako sledi prednostnim osem trajnostnega urbanega razvoja, zlasti na področju učinkovite rabe prostora v urbanih območjih ter pri spodbujanju in razvoju urbane mobilnosti za izboljšanje zraka v mestih.

Skladnost s prednostnimi področji trajnostnega urbanega razvoja	SKLADNOST
povečanje privlačnosti mest in mestnih območij	••
oživljanje mest in posameznih mestnih predelov	••
krepitev gospodarskih, stanovanjskih in oskrbnih funkcij mest	••
ustvarjanje pogojev za trajnostno mobilnost	••
izboljšanje kvalitete okolja in bivanja v mestih	••
povečanje učinkovitosti rabe energije v gospodinjstvih	°
razvoj urbane mobilnosti za izboljšanje zraka v mestih	••
učinkovita raba prostora v urbanih območjih	••

Skladnost

- ni v skladu/v nasprotju ° nevtrarno/indiferentno •• je skladno

Prispevek k prednostnim ciljem trajnostnega urbanega razvoja v Sloveniji	UČINEK
ustvarjanje pogojev za ustvarjanje novih delovnih mest v gospodarstvu	•
prenova javnih površin za oddih, rekreacijo in medgeneracijsko povezovanje	•••
zagotavljanje zadostnega števila javnih najemnih stanovanj	-
spodbujanje multimodalne mobilnosti	•••
prenova energetske neučinkovitega in nefunkcionalnega stanovanjskega fonda	-
večja dostopnosti do kulturnih vsebin	•
večja zmogljivosti in usposobljenosti lokalnih skupnosti za izvajanje celovitih projektov za urbani razvoj in urbane prenove	•

Učinek

- ni učinka
• majhen ali posredni učinek
•• pomemben učinek
••• bistven ali zelo pomemben učinek

Maritimne ureditve za zaščito Semedelskega zaliva bodo omogočile večjo varnost akvatorija zaliva in mestnih obal vsled podnebnih sprememb, ki se v obravnavanem prostoru kažejo kot vse bolj nepredvidljivo vremensko dogajanje, vse pogostejših vremenskih ujmah, poplaval in dolgoročnemu dvigovanju morske gladine. Zaščita akvatorija in obal bo razširila možnosti uporabe tega prostora.

K boljšemu stanju okolja in biotske raznovrstnosti bo prispevalo intenzivno ozelenjevanje in parkovno urejanje obalne poteze. Naravne prvine imajo ugoden učinek kot oblikovna popestritev, za naravno senčenje in ustvarjanje prijetnejše

mikroklima in ustvarjajo pogoje za bivanje in/ali zadrževanje prostoživečih živali in rastlin (narava v mestu).

K spodbujanju trajnostne mobilnosti bo prispevalo načrtovanje javnega potniškega prometa, urejanje mreže dostopnih in povezovalnih peš in kolesarskih poti ter vzpostavljanje povezav z zalednim gravitacijskim prostorom. Zmanjšani bodo pritiski (individualnega) motornega prometa na obalni pas.

Celovita ureditev obale kot javnega odprtega prostora pomeni priložnost za razvoj spremljajočih storitvenih dejavnosti in programov: to je neposredna spodbuda za nova delovna mesta.

Urejanje javnih odprtih prostorov v mestu, urejanje infrastrukture za mobilnost v mestu so ukrepi, ki prispevajo k socialni vključenosti, promovirajo aktivno vključenost prebivalcev v mestno življenje, medgeneracijsko povezovanje in aktivno staranje ter zdravje.

Pričakovani učinki in intervencije celovitega urejanja obal bodo neposredno koristile prebivalcem urbanega območja Koper (25.459), v sklopu ureditve obalne promenade kot širšega regionalnega in državnega projekta pa bodo učinki koristili izjemno širokemu krogu potencialnih uporabnikov: to so prebivalci celotnega obalnega somestja, rekreativci in turistični obiskovalci slovenske obale... Urejenost obal bo s povečanjem privlačnosti in uporabnosti obalnega prostora urbanega območja Koper predstavljala spodbudo za njegovo intenzivnejšo (številčnejšo in pogostejšo) uporabo ter s tem generator večjega števila uporabnikov tako v okviru urbanega območja Koper kot v širšem gravitacijskem območju.

9.1.2 Usklajenost revitalizacije historičnega mestnega jedra s prednostnimi osmi razvoja Evropske kohezijske politike

Revitalizacija historičnega mestnega jedra Kopra kompleksno zajema glavne cilje trajnostnega urbanega razvoja v Sloveniji v obdobju 2014-2020 za povečanje konkurenčnosti in privlačnosti mest, saj vključuje intervencije in operacije na vseh prednostnih področjih vlaganj skladno z Operativnim programom za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020: to je na področjih celovite urbane prenovе z ukrepi reaktivacije degradiranih mestnih območij, revitalizacije mestnih središč, trajnostne mobilnosti in dostopnosti, zagotavljanja pogojev za nova delovna mesta, socialno vključenost in na področju trajnostne rabe in proizvodnje energije in pametnih omrežij.

Revitalizacija historičnega mestnega jedra Kopra z naborom aktivnosti in ukrepov podpira področja petih splošnih prednostnih osi omenjenega operativnega programa, in sicer:

- izgradnja infrastrukture in ukrepi za spodbujanje trajnostne mobilnosti;
- spodbujanje zaposlovanja in ustvarjanje novih delovnih mest;
- socialno vključenost in zmanjševanje tveganja revščine;
- znanje, spretnosti in vseživljenjsko učenje za boljšo zaposljivost;

- podporo in razvoj nevladnih organizacij in krepitev zmogljivosti socialnih partnerjev.

Skladnost s prednostnimi področji in specifičnimi cilji trajnostnega urbanega razvoja	SKLADNOST
povečanje privlačnosti mest in mestnih območij	••
oživljanje mest in posameznih mestnih predelov (zlasti stanovanjskih sosesk in slabo izkoriščenih in degradiranih območij v mestih)	••
krepitev gospodarskih, stanovanjskih in oskrbnih funkcij mest	••
ustvarjanje pogojev za trajnostno mobilnost	••
izboljšanje kvalitete okolja in bivanja v mestih	••
povečanje učinkovitosti rabe energije v gospodinjstvih	••
razvoj urbane mobilnosti za izboljšanje zraka v mestih	••
učinkovita raba prostora v urbanih območjih	••

Skladnost

- ni v skladu/v nasprotju ° nevtrarno/indiferentno •• je skladno

Prispevek k prednostnim ciljem trajnostnega urbanega razvoja v Sloveniji	UČINEK
ustvarjanje pogojev za ustvarjanje novih delovnih mest v gospodarstvu	••
prenova javnih površin za oddih, rekreacijo in medgeneracijsko povezovanje	••
zagotavljanje zadostnega števila javnih najemnih stanovanj	•
spodbujanje multimodalne mobilnosti	•••
prenova energetsko neučinkovitega in nefunkcionalnega stanovanjskega fonda	•••
večja dostopnosti do kulturnih vsebin	••
večja zmogljivosti in usposobljenosti lokalnih skupnosti za izvajanje celovitih projektov za urbani razvoj in urbane prenove	••

Učinek

- ni učinka
- majhen ali posredni učinek
- pomemben učinek
- bistven ali zelo pomemben učinek

S celostno prometno zasnovo bodo opredeljeni načini, pristopi in rešitve za dopolnitev infrastrukture in drugi ukrepi za spodbujanje trajnostne mobilnosti.

Z vzpostavitvijo projektnih in svetovanih pisarn, podpornih organizacij in aktivnosti ter spodbudami in pomočjo pri zagonu in delovanju gospodarskih dejavnosti aktivnosti v historičnem mestnem jedru bo ustvarjeno spodbudno okolje za ustvarjanje novih delovnih mest. Poseben poudarek bo na spodbujanju drobne obrti, malega podjetništva, socialnega podjetništva in zaposlovanja mladih, kar bo pomembno prispevalo tudi k boljši socialni vključenosti in zmanjševanju tveganja revščine. Oživljanje in usmerjeno spodbujanje tradicionalnih dejavnosti, ki izhajajo iz specifik

prostora, kulture in tradicije kot posebnih primerjalnih prednosti, bo osnova za inovativno, trajnostno naravnano in konkurenčno gospodarstvo. Pridobivanje novih (specialnih) znanj in spretnosti ter vseživljenjsko učenje bodo v tem kontekstu pomembni za boljšo zaposljivost, predvsem pa za konkurenčnost in dolgoročno zanesljivost tako ustvarjenih delovnih mest. Pozitivne gospodarske učinke bo omogočalo tudi trženje turistične in športne ponudbe ter turističnih nastanitvenih kapacitet.

Finančne in druge spodbude za delovanje neprofitnih organizacij v historičnem mestnem jedru kakor tudi aktivnosti za čim bolj pestro družbeno in družabno življenje in utrip v mesto pomenijo veliko podporo in razvojno spodbudo za nevladne organizacije in krepitev zmogljivosti socialnih partnerjev, kakor tudi možnost za njihovo aktivno vključitev v ustvarjanje urbanega utripa mesta.

Pričakovani učinki in intervencije revitalizacije historičnega mestnega jedra Kopra bodo neposredno koristile prebivalcem mestnega središča, posredno pa so pomembne za vse prebivalce urbanega območja Koper (25.459), Mestne občine Koper kakor tudi za širše vplivno območje obalnega somestja in Južnoprimorsko regijo, znotraj katerih so najpogostejše in najbolj množične migracije s ciljem v historičnem mestnem jedru Kopra. Revitalizacija historičnega mestnega jedra bo predstavljala spodbudo za njegovo intenzivnejšo (številčnejšo in pogostejšo) uporabo ter s tem generator večjega števila uporabnikov tako v okviru urbanega območja Koper kot v širšem gravitacijskem območju.

9.1.3 Usklajenost urejanja zelenega sistema mesta s prednostnimi osmi razvoja Evropske kohezijske politike

Prednostno področje zelenega sistema mesta večplastno odgovarja razvojnim izzivom splošnih prednostnih osi Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020. Z vidika prilagajanja na podnebne spremembe zelene mestne površine izboljšujejo mikroklimo v urbanem okolju, zmanjšujejo pregrevanje ozračja, omogočajo zadrževanje vlage v tleh. Kot prosta nezazidana površina omogočajo zadrževanje in zakasnitev odtoka padavinskih voda, ki sta pomembna ob izjemnih vremenskih dogodkih.

Odprti zeleni prostor v mestih predstavlja »ponor« urbanih emisij, zato z vidika merljivih okoljskih parametrov neposredno prispeva k boljšemu stanju okolja, posredno pa tudi preko izboljšane mikroklimе in privlačnejše podobe. Zelene površine v mestu predstavljajo naravo v urbanem okolju. To je priložnost za vzpostavitev mikro naravnih/naravi sorodnih ekosistemov v funkciji ekoloških stopalnih kamnov oziroma življenjskega prostora za prostoživeče živalske in rastlinske vrste, kar pomembno prispeva k biotski raznovrstnosti.

Rešitve in ukrepi za trajnostno mobilnost so pomembna sestavina zelenega sistema mesta: to so mreža pešpoti in kolesarskih povezav, njihova povezanost s sistemom javnih parkirišč, javnim mestnim potniškim prometom. Pomemben vidik za spodbujanje trajnostne mobilnosti je načrtovanje in urejanje uporabnikov prijazne in

prijetne prometne infrastrukture, ki dejansko spodbuja k množični uporabi kot trajnostni alternativni transporta v mestu.

Javne odprte in še posebej zelene površine prispevajo k socialni vključenosti urbanega prostora. Omogočajo raznolike oblike sobivanja, socialne interakcije in povezovanja med različnimi starostnimi, socialnimi, interesnimi, kulturnimi in etničnimi skupinami. Javne parkovne in športno-rekreacijske površine in ureditve so pomembne za zdravje celotne populacije: za vzgojo mlajših generacij, rekreacijo aktivne populacije in razvoj profesionalnega športa ter aktivno staranje.

Prav tako prednostno razvojno področje zelenega sistema mesta sledi prednostnim osem trajnostnega urbanega razvoja evropske kohezijske politike, zlasti na področju učinkovite rabe prostora v urbanih območjih ter pri spodbujanju in razvoju urbane mobilnosti za izboljšanje zraka v mestih.

Pričakovani učinki in intervencije prednostnega razvojnega področja zelenega sistema mesta bodo neposredna pridobitev za urbano območje Koper in njegove prebivalce (25.459), kot izboljšanje celostne podobe in delovanja mesta pa bodo ugodne učinke zaznali in koristili tudi uporabniki iz širšega območja Mestne občine Koper, obalnega somestja in Južnoprimorske regije in občasni obiskovalci. V tem pogledu bo realizacija zastavljenih ukrepov pomenila spodbudo za intenzivnejšo (številčnejšo in pogostejšo) uporabo mestnih zelenih površin ter s tem generator večjega števila uporabnikov tako v okviru urbanega območja Koper kot v širšem gravitacijskem območju.

Urejanje športno-rekreacijske infrastrukture v sklopu zelenega sistema mesta bo predstavljalo pomembno podporo za intenzivnejši razvoj Kopra kot športnoturistične destinacije. V tem pogledu so pričakovani ugodni učinki tudi na področju ustvarjanja novih delovnih mest, dvigovanja gospodarske konkurenčnosti v smislu specializacije in prepoznavnosti ter izrabe notranji potencialov in primerjalnih prednosti.

Skladnost s prednostnimi področji trajnostnega urbanega razvoja	SKLADNOST
povečanje privlačnosti mest in mestnih območij	••
oživljanje mest in posameznih mestnih predelov	••
krepitev gospodarskih, stanovanjskih in oskrbnih funkcij mest	••
ustvarjanje pogojev za trajnostno mobilnost	••
izboljšanje kvalitete okolja in bivanja v mestih	••
povečanje učinkovitosti rabe energije v gospodinjstvih	°
razvoj urbane mobilnosti za izboljšanje zraka v mestih	••
učinkovita raba prostora v urbanih območjih	••

Skladnost

- ni v skladu/v nasprotju

°

nevtralno/indiferentno

••

je skladno

Prispevek k prednostnim ciljem trajnostnega urbanega razvoja v Sloveniji	UČINEK
ustvarjanje pogojev za ustvarjanje novih delovnih mest v gospodarstvu	••
prenova javnih površin za oddih, rekreacijo in medgeneracijsko povezovanje	•••
zagotavljanje zadostnega števila javnih najemnih stanovanj	-
spodbujanje multimodalne mobilnosti	•••
prenova energetsko neučinkovitega in nefunkcionalnega stanovanjskega fonda	-
večja dostopnosti do kulturnih vsebin	•
večja zmogljivosti in usposobljenosti lokalnih skupnosti za izvajanje celovitih projektov za urbani razvoj in urbane prenove	•

Učinek

- ni učinka
- majhen ali posredni učinek
- pomemben učinek
- bistven ali zelo pomemben učinek

9.2 Usklajenost TUS Koper s politiko prostorskega razvoja Slovenije

TUS Koper s svojimi načeli in vsebinsko v celoti sledi načelom politike prostorskega razvoja Slovenije tako glede celovitega pristopa k urejanju preostra, njegove smotrne rabe in krepitev urbanih naselij za skladen prostorski razvoj. Prav tako prispeva k ohranjanju prepoznavnosti prostora in krepitevi lokalne identitete kot primerjalne prednosti.

TUS Koper postavlja vizijo vitalnega in urejenega mesta kot nosilca gospodarskega in družbenega razvoja, kjer so zagotovljeni kakovostni bivalni pogoji. Skladno s Strategijo prostorskega razvoja Slovenije (2004) se tudi TUS Koper osredotoča na prednostna razvojna območja in tematike urbane prenove in revitalizacije, urejanja zelenih in drugih mestnih odprtih površin in posebej morske obale kot izjemne prostorske primerjalne prednosti, kakovosti in razvojnega potenciala.

TUS Koper bo s krepitevijo urbanih funkcij, urejenosti in urbanega življenja izboljšalo ne samo pogoje za mestno prebivalstvo, temveč bo ponudilo urbane vsebine tudi za širši vplivni prostor občine, obalnega somestja in širšega regionalnega in čezmejnega prostora. V tem pogledu bo TUS Koper pomembno pripeval k uresničevanju in utrjevanju strateške vizije države in regije, da je mesto Koper ne samo občinsko in regionalno središče temveč pomembno mesto v državnem in mednarodnem prostoru.

9.3 Usklajenost TUS Koper z razvojnimi izhodišči Obalno-kraške regije

TUS Koper izpostavlja osrednjo vlogo mesta Koper v obalnem somestju in širi regiji. Zastavljena vizija TUS Koper sledi in podpira osrednje razvojne prioritete Južnoprimorske regije, zlasti na področju izboljšanja kakovostnih bivalnih pogojev, trajnostnega načina delovanja in obvladovanja vplivov na okolje ter krepitve konkurenčnosti gospodarstva in ustvarjanja novih zaposlitvenih možnosti.

Celovito urejanje obalnega pasu se povsem vključuje v pomemben skupni regionalni projekt slovenske obalne promenade (ureditev obale Koper-Izola), vključno z integralnim postopkom k upravljanju obalnega pasu. Zastavljena vizija TUS Koper s predlaganimi aktivnostmi in ukrepi prav tako sledi regionalnemu prioritetskemu sklopu aktivnosti za krepitev kakovosti življenja in vključujočo družbo, saj poudarja pomen in vsebine aktivnega življenjskega sloga, medgeneracijskega in medkulturnega povezovanja, skrbi za starejše, mlade in druge družbene skupine. TUS Koper je poleg tega podpira tudi regionalni projektni sklop vzpostavljanja sistema trajnostne mobilnosti in spodbujanje energetske prenove za doseganje večje energetske učinkovitosti, zlasti javnih stavb in javne razsvetljave. Med pomembnimi skupnimi točkami regijskih projektov in aktivnosti TUS Koper je tudi mestni marketing za oživljanje starih mestnih jeder.

10. KAZALNIKI UKREPOV ZA SPREMLJANJE IN VREDNOTENJE UČINKOV TRAJNOSTNE URBANE STRATEGIJE

Za spremljanje in vrednotenje učinkov izvajanja ukrepov in aktivnosti trajnostnega urbanega razvoja so opredeljeni različni kazalniki. Le-ti so izhodiščno opredeljeni na osnovi izbranih prednostnih osi, specifičnih ciljev, prednostnega nabora ukrepov in kazalnikov Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020, vsebinsko pa še nadgrajeni glede na predlagan nabor aktivnosti in ukrepov v okviru specifičnih prednostnih razvojnih področij in območij TUS Koper oziroma ciljev in vizije, ki jih Koper v okviru trajnostne urbane strategije želi doseči.

10.1 Osnovni kazalniki za spremljanje in vrednotenje učinkov trajnostne urbane strategije na strateški ravni

Učinke trajnostne urbane strategije lahko na strateški ravni spremljamo in vrednotimo na podlagi osnovnih kazalnikov, ki izhajajo iz prednostnih razvojnih področij (osi) urbanega razvoja, in sicer trajnostne rabe in proizvodnje energije in pametna omrežja ter boljšega stanja okolja in biotske raznovrstnosti, ki obsega ukrepe za izboljšanje urbanega okolja, oživitve mest, sanacijo in dekontaminacijo degradiranih zemljišč, vključno z območji, na katerih poteka preobrazba, zmanjšanje onesnaženosti zraka in spodbujanje ukrepov za zmanjšanje hrupa.

V okviru prvega področja sta opredeljena specifična cilja povečanje učinkovitosti rabe energije v gospodinjstvih in v javnem sektorju. Za merjenje učinkov doseganja ciljev so podani kazalniki:

- povprečni letni prihranki končne energije v stavbah javnega sektorja;
- letni delež energetske obnovljenih površin stavb v javni lasti in uporabi javnega sektorja in
- povprečni letni prihranki končne energije v sektorju gospodinjstev.

Za izboljšanje urbanega okolja, oživitve mest, sanacijo in dekontaminacijo degradiranih zemljišč ter zmanjšanje onesnaženost zraka in obremenitev s hrupom sta opredeljena dva specifična cilja, ki sta učinkovita raba prostora v urbanih območjih in razvoj urbane mobilnosti za izboljšanje zraka v mestih. Splošni kazalniki za merjenje učinkov na teh področjih so:

- površina revitaliziranih površin v mestih;
- število prebivalcev, ki živijo na območjih ukrepov TUS;
- število (energetske) prenovljenih javnih in zasebnih stavb v okviru območij TUS;
- P+R parkirišča;
- delež potniških kilometrov v avtobusnem prevozu od kopenskega prevoza (znotraj območja mestnega potniškega prometa oziroma območja TUS);
- izvedeni ukrepi trajnostne parkirne politike;
- število polnilnih postaj za električna vozila;

- emisije CO₂ iz osebnega avtomobilskega prometa.

Glede na usmerjenost ukrepov in aktivnosti trajnostnih urbanih strategij je smiselna dopolnitev osnovnih kazalnikov TUS še s sledečimi:

- število (novih) delovnih mest (kot posledica ukrepov TUS, posredno ali neposredno);
- površina prenovljenih ali novih javnih odprtih mestnih površin (za oddih, rekreacijo, socialno in medgeneracijsko povezovanje);
- število novih in/ali prenovljenih javnih najemnih stanovanj;
- število izvedenih ukrepov za spodbujanje multimodalne mobilnosti (infrastrukturni in organizacijsko logistični);
- število izvedenih ukrepov in programov za večjo dostopnost do kulturnih vsebin;
- število izvedenih ukrepov in aktivnosti za osveščanje in usposabljanje lokalnih skupnosti za izvajanje celovitih projektov urbanega razvoja in urbane prenove.

Nabor osnovnih kazalnikov upošteva značaj TUS Koper kot strateškega dokumenta, njegovo vizijo in specifične razvojne cilje. Kazalniki povzemajo kazalnike izbranih prednostnih naložb Operativnega programa, smiselno pa se navezujejo tudi na strateške cilje TUS Koper, kot je razvidno iz tabele v nadaljevanju.

STRATEŠKI CILJ →	Kazalniki učinkov ukrepov
kakovostni prostorski pogoji za bivanje in delo ljudi konkurenčno gospodarstvo in nova delovna mesta	- površina revitaliziranih površin v mestih; - število prebivalcev, ki živijo na območjih ukrepov TUS; - število (energetsko) prenovljenih javnih in zasebnih stavb v okviru območij TUS; - število (novih) delovnih mest (kot posledica ukrepov TUS, posredno ali neposredno); - površina prenovljenih ali novih javnih odprtih mestnih površin (za oddih, rekreacijo, socialno in medgeneracijsko povezovanje); - število novih in/ali prenovljenih javnih najemnih stanovanj; - izvedeni ukrepi in programi za večjo dostopnost do kulturnih vsebin;
revitalizacija historičnega mestnega jedra	- površina revitaliziranih površin v mestih; - število prebivalcev, ki živijo na območjih ukrepov TUS; - število (energetsko) prenovljenih javnih in zasebnih stavb v okviru območij TUS; - izvedeni ukrepi trajnostne parkirne politike; - število (novih) delovnih mest (kot posledica ukrepov TUS, posredno ali neposredno); - površina prenovljenih ali novih javnih odprtih mestnih površin (za oddih, rekreacijo, socialno in medgeneracijsko povezovanje); - število novih in/ali prenovljenih javnih najemnih stanovanj; - izvedeni ukrepi in programi za večjo dostopnost do kulturnih vsebin; - izvedeni ukrepi in aktivnosti za osveščanje in usposabljanje lokalnih skupnosti za izvajanje celovitih projektov urbanega razvoja in urbane preнове;
urejene javne odprte in zelene mestne površine trajnostno upravljanje z morjem in mestnimi obalami	- površina revitaliziranih površin v mestih; - število prebivalcev, ki živijo na območjih ukrepov TUS; - površina prenovljenih ali novih javnih odprtih mestnih površin (za oddih, rekreacijo, socialno in medgeneracijsko povezovanje);
pametno mesto za trajnostno delovanje in upravljanje mesta	- število (energetsko) prenovljenih javnih in zasebnih stavb v okviru območij TUS; - P+R parkirišča; - izvedeni ukrepi trajnostne parkirne politike; - število polnilnih postaj za električna vozila.

- število (novih) delovnih mest (kot posledica ukrepov TUS, posredno ali neposredno);
- izvedeni ukrepi za spodbujanje multimodalne mobilnosti (infrastrukturni in organizacijsko logistični);

10.2 Priporočilo za podrobnejše opredeljevanje kazalnikov v izvedbeni fazi

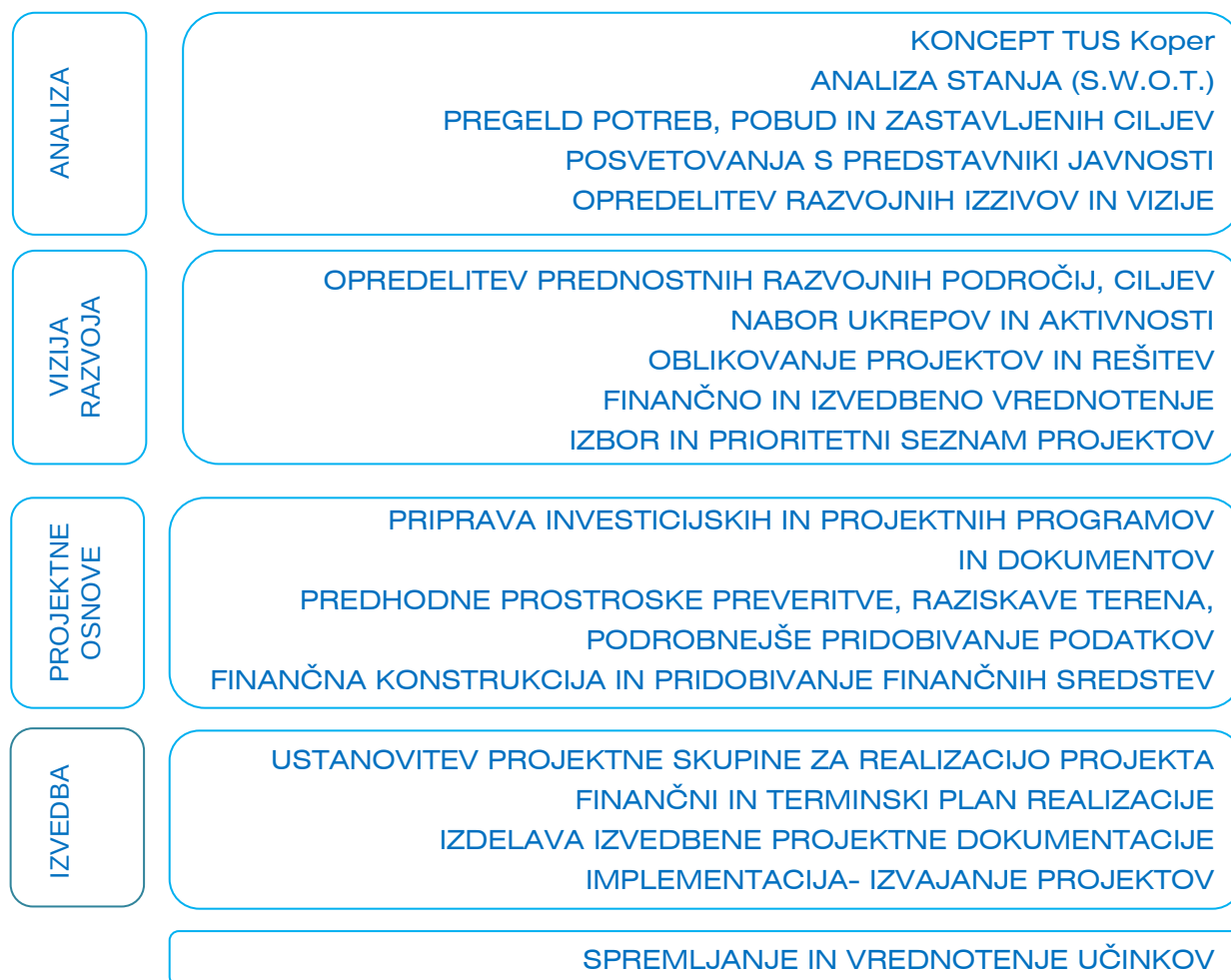
Na podlagi izhodiščnega nabora kazalnikov se v izvedbeni fazi opredeli dokončni izbor kazalnikov, ki se glede na specifične posameznih projektov in operativne cilje lahko še podrobneje razdeli in kvantificira.

Poleg statistično merljivih kazalnikov, ki se opirajo na količinsko definirane podatke (število, površina, dolžina, časovnice, višina finančnega zneska,...), se v nabor lahko vključijo tudi kazalniki zaznavanja subjektivnih ocen in vtisov. Le-ti so izjemno pomembni zaradi narave in vsebine dokumenta TUS in njegovih ciljev, saj se v svojem bistvu osredotočajo na prebivalce in uporabnike, na njihovo počutje in kakovostno življenje v mestu, ki pa se najbolj stvarno izrazijo ravno skozi subjektivno gledanje in doživljanje posameznika. Z množičnostjo tovrstnih meritev takšni podatki pridobijo na svoji objektivnosti oziroma predstavljajo izjemno dopolnitev in potrditev kvantitativno merljivih osnovnih statističnih kazalnikov.

11. PRIPRAVA, SPREMLJANJE IN IZVAJANJE TUS KOPER IN VKLJUČEVANJE JAVNOSTI

11.1 Aktivnosti za reševanje razvojnih izzivov, uresničevanje vizije in zastavljenih ciljev

Za razreševanje razvojnih izzivov urbanega območja Koper in uresničevanje vizije in zastavljenih ciljev je pomembno delovanje po korakih znotraj cikličnega kroga aktivnosti:

11.2 Vključevanje javnosti v pripravo TUS Koper⁷

Pomembna sestavina in notranji potencial sodobnih urbanih sredin so njihovi prebivalci, uporabniki ali obiskovalci oziroma različne javnosti in skupine civilne družbe. Prav ljudje so živi del mest, ki fizičnemu prostoru in ureditvam odmerjajo vitalnost na podlagi tega, ali so ureditve in posegi zanje primerni, prijetni in prijazni.

⁷ Področje vključevanja javnosti v postopek priprave TUS Koper je celovito predstavljen v prilogi Poročilo o vključevanju javnosti v pripravo Trajnostne urbane strategije mesta Koper (PS Prostor d.o.o., Regionalni razvojni center Koper, 2015).

Javnost si tudi vse bolj prizadeva za aktivno vključenost v načrtovalske procese, ne samo kot opazovalec temveč kot aktivni soustvarjalec že med snovanjem rešitev, pripravo dokumentov, kakor tudi pri izvedbi in evalvaciji.

Izhodiščni namen vključitve javnosti v proces priprave TUS Koper je bil pripraviti skupni razvojni dokument, kjer javnost ne bi bila samo njegov zunanji opazovalec, temveč aktivni ustvarjalec vsebine in pomemben akter v njegovem izvajanju. Aktivna vključenost javnosti, njeno kontinuirano informiranje ter dosežena družbena sprejemljivost strategij in načrtovanih ukrepov pomeni so trden argument in dobro zagotovilo, da bodo aktivnosti in ukrepi v fazi njihove implementacije večinsko dobro sprejeti in da bodo dejansko zaživel.

TUS Koper je vključevanje javnosti prepoznal kot izziv in priložnost:

- da opredeli kakovostne vsebine, ki odgovarjajo potrebam, željam in predstavam ljudi, katerim so namenjene;
- da približa razvojni dokument skupnosti in ljudem, da bodo z njim zadovoljni, da ga bodo prepoznali kot dobrega in se z njim identificirali;
- da spodbudi posameznike in skupnost k aktivni vključitvi pri njenem izvajanju.

11.2.1 Vključevanje javnosti v pripravo TUS Koper

Mestna občina Koper je pri pripravi TUS Koper izkoristila priložnost in potencial partnerskega sodelovanja z javnostjo, da se pripravi skupni razvojni dokument za izboljšanje bivalnega okolja v mestu. V proces priprave TUS Koper je bila javnost vključena kot aktivni in nenadomestljivi deležnik sooblikovanja njene vsebine.

Priprava TUS Koper je sledila specifičnim ciljem vključevanja javnosti:

- aktivna udeležba javnosti- javnost kot soustvarjalec vsebine dokumenta;
- zaznati pogled javnosti in različnih uporabnikov na stanje, probleme in razvojne izzive ter s tem povezana preveritev strokovnih pogledov;
- prepoznavanje splošnih vrednot in nosilcev identitete urbanega območja Koper;
- usmerjena za maksimalni prispevek javnosti;
- skupno zastavljena vizija razvoja, z usmerjeno obravnavo ključnih vsebin in razvojnih vprašanj
- usklajen nabor aktivnosti in ukrepov za uresničevanje vizije za optimalni učinek (da bodo aktivnosti dejansko odgovarjala potrebam in predstavam uporabnikov ter služile namenu).

Javnost je bila v proces priprave dokumenta, predvsem pa njegove vsebine vključena s posvetovanji z vabljenimi predstavniki zainteresirane strokovne in laične javnosti in reprezentativnih interesnih skupin javnosti, in sicer:

- predstavnik združenja podjetnikov v historičnem mestnem jedru Zavod Koper Otok – Zavod za trajnostni razvoj Kopra;

- predstavnika strokovnega združenja za področje urejanja prostora in arhitekturno načrtovanje Društvo Arhitektov obale in Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije;
- predstavnik za področje trajnostne mobilnosti Kolesarska mreža Obala;
- predstavnik mladih Društvo PINA;
- predstavnika izobraževalnih in znanstveno-raziskovalnih ustanov Univerza na Primorskem in Znanstveno raziskovalno središče;
- predstavniki lokalnih skupnosti KS Žusterna, KS Semedela, KS Škocjan, KS za Gradom, KS Olmo Prisoje, KS Koper Center;
- predstavnika lokalnega gospodarstva Primorska gospodarska zbornica, Obrtno – podjetniška zbornica Koper;
- predstavnik starejših Center dnevnih aktivnosti za starejše občane Koper.

Poleg posvetovanj, ki so bila namenjena vključitvi predstavnikov zainteresirane javnosti, je vseskozi potekalo tudi obveščanje najširše javnosti o poteku priprave dokumenta preko interaktivne spletne strani, ki je omogočala tudi spletno komunikacijo javnosti s pripravljavci v obliki anket in preko kontaktnih naslovov.

11.2.2 Prispevek in dodana vrednost TUS Koper z vidika vključevanja javnosti

TUS Koper je strateški razvojni dokument Mestne občine Koper. Za njegovo pripravo je bila zadolžena delovna skupina strokovnjakov in predstavnikov vseh občinskih sektorskih uradov in služb. Koncept TUS Koper je v prvi fazi sprejel občinski svet Mestne občine Koper, v nadaljnjih fazah pa je sledil razširjen in kontinuiran dialog po posameznih delovnih fazah in na vseh tematskih področjih, ki se jih je obravnavana razvojna problematika dokumenta dotikala.

Javnost je bila v proces nastajanja dokumenta vključena kot pomemben soustvarjalec vsebine: ključni prispevek javnosti je v smislu vsebinskega dopolnjevanja in »uglaševanja«, preverjanja in potrjevanja zastavljene razvojne vizije in aktivnosti za uresničevanje TUS Koper. Vsebinski prispevek javnosti v tem pogledu predstavlja pomembno kakovost in dodano vrednost dokumenta, saj se vsebina osredotoča na izkazane probleme in potrebe prebivalcev in uporabnikov mesta in je neposredno ciljno usmerjena k izboljšanju kakovosti in pogojev bivanja v mestu.

V nadaljevanju so na kratko strnjeni glavni koraki in vsebinski prispevki vključevanja in predlogov javnosti k TUS Koper:

- Analiza stanja se pri posameznih poglavjih opira in neposredno povzema rezultate in ugotovitve raziskav in uporabniških izkušenj, ki so jih posredovali udeleženi predstavniki različnih javnosti in uporabniških skupin: starejši, mladi, kolesarji, znanstveni raziskovalci. Kot primer navajamo dve študiji, in sicer Koper živi? Vključevanje prebivalcev v urejanje javnega prostora (Žakelj...[et al.], 2014) in Mladi v obalnih občinah: Analiza stanja (Cunk ur., 2014). Uporabniške izkušnje in pogled na življenje starejših občanov v mestu Koper smo pridobili neposredno z intervjujem predstavnikov starejših občanov.
- S.W.O.T. analiza posebej izpostavlja vsebinske dopolnitve in prispevke, ki so jih izpostavili ali posredovali udeleženci posvetovanj. Kot primer omenjamo problem dostopnosti in funkcionalnih ovir ter omejitev, zlasti na območju historičnega mestnega jedra so izpostavili predstavniki mladih, starejših in kolesarjev. Probleme glede dostopnosti in drugih funkcionalnih omejitev za opravljanje poslovnih dejavnosti v historičnem mestnem jedru ter problem parcialnega razvijanja in oživljanja historičnega mestnega jedra so izpostavili predstavniki trgovcev in obrtnikov (Zavod Koper Otok). Predstavniki obrobni mestnih krajevnih skupnosti so izpostavili problem šibke povezanosti stanovanjskih sosesk z mestnim središčem.
- Trajnostna urbana vizija urbanega območja Koper je rezultat zaključne faze 1. posvetovanja, ko so udeleženci strnili svoje poglede na ključne elemente prepoznavnosti, razvojne potenciale in izzive mesta Koper. To so morje, zelene površine in dediščina historičnega mestnega jedra.
- Na zaključnem posvetovanju so udeleženci dopolnili nabor aktivnosti in ukrepov za uresničevanje zastavljene vizije, vključno s predlogi in pogledi, kako lahko različni deležniki tvorno prispevajo in se aktivno vključijo ter podprejo tudi njeno izvajanje. Za prednostno območje historičnega mestnega

jedra so predstavniki javnosti na posvetovanju izpostavili zlasti pomen dobre dostopnosti in trajnostnega urejanja prometa, pomen vsebin za zadovoljevanje osnovnih potreb prebivalcev, spodbujanje lokalno značilnih in tradicionalnih vsebin ter potencial univerze za revitalizacijo tako z vidika prenove in aktivacije stavbnega fonda kot vsebinskega bogatenja in popestitve urbanega utripa in kulture. Za prednostno območje urejanja mestnih obal je bil izpostavljen pomen vsebinskega dopolnjevanja s programi in ureditvami, vezanimi na aktivno uporabo in doživljanje morja in morskih obal (ponudba različnih vodnih športov za prebivalce in obiskovalce, vzpostavitev morskega potniškega prometa, doživetje Kopra z morja...). V okviru zelenega sistema mesta je udeležena javnost potrdila predstavljene ukrepe in aktivnosti intenzivnejše vključitve zelenih površin v strukturo mesta; predlagane pa so bile še možne nadgradnje z inovativnimi oblikami urejanja in rabe zelenih mestnih površin (na primer skupnostni urbani vrtovi v mestnih soseskah) ter intenzivnejšo vključitvijo in promocijo uporabe zelenih površin v urbanem življenju, zlasti v povezavi s promocijo zdravega in aktivnega življenjskega sloga, pomena prehranske samooskrbe, okoljskega osveščanja, trajnostne mobilnosti ipd.

Pogleda na stanje in ključne razvojne izzive, kakor tudi videnje razvojne vizije je zainteresirana javnost posredovala neodvisno in neobremenjeno z informacijami ali predlogi strokovne ekipe pripravljavcev TUS Koper. Predstavniki zainteresirane javnosti so bili tako spodbujeni k aktivnemu (so)delovanju in razmisleku. Tovrstni pristop je omogočil dobro preveritev prekrivanja/razhajanja pogledov javnost s strokovnimi pogledi projektne skupine. Predvsem pa odločnejšo in bolj jasno postavitev razvojne vizije urbanega območja Koper na tistih stičnih točkah in poudarkih, ki so jih kot bistvene prepoznali tako strokovna skupina pripravljavcev kot zainteresirana javnost.

11.2.3 Možnosti vključevanja javnosti pri izvajanju TUS Koper

Trajnostna urbana strategija se s pripravo razvojnega dokumenta šele dobro začne. Izvajanje aktivnosti in ukrepov strategije urbanega razvoja pa pomeni nadaljevanje kontinuiranega procesa njenega uresničevanja.

V okviru tretjega posvetovanja so udeleženci (javnost) razmišljali tudi o možnostih in načinih njihove participacije pri izvajanju TUS Koper. Udeležencem sta bili postavljeni dve vprašanji: Kako lahko prispevam-o? Kako lahko sodelujem-o? Raznolikost interesnih skupin in deležnikov je temu primerno rezultiral v širokem, izjemno pestrem ter vsebinsko zelo umestnem in inovativnem naboru možnih tovrstnih aktivnosti in prispevkov, kar gre pripisati tudi pozitivni motiviranosti udeležene javnosti v celotnem procesu nastajanja dokumenta.

Različni deležniki in akterji tako vidijo možnost svojega prispevka in udeležbe že v fazi izvedbenega načrtovanja posameznih projektov:

- kot vir ali posrednik uporabniških informacij in izkušenj (interesne skupine, prebivalci, starejši, mladi, kolesarji...);
- kot vir strokovnega znanja, strokovna podpora in kot kompetentni projektni partner za pridobivanje sredstev (Univerza na Primorskem);
- kot širše posvetovalno telo v pomoč odločevalcem.

V nadaljnjih etapah izvajanja projektov in aktivnosti bodo različni deležniki in akterji civilne družbe in lokalne skupnosti prevzeli nosilno ali podporno vlogo:

- kot promotorji in animatorji uvajanja ukrepov in aktivnosti (krajevne skupnosti, organizirane interesne skupine prebivalcev in uporabnikov...);
- kot mikroaktivisti in izvajalci projektov v lokalni skupnosti (civilne iniciative in akcije za izboljšanje okolja, urejanje skupnih odprtih površin, promocija aktivnosti, skupna organizacija dogodkov...).

Vključevanje javnosti pri izvajanju TUS Koper bo zato treba postaviti na več vzporednicah:

- na aktivnostih osveščanja, promocije, informiranja in izobraževanja;
- deležniki javnosti in civilne družbe bodo nosilci in izvajalci posameznih aktivnosti in ukrepov (projektne svetovalne pisarne, kulturni in družbeni centri, center trajnostne mobilnosti, študentsko središče, dnevni medgeneracijski center...);
- vtisi in uporabniške izkušnje bodo glavno merilo in kazalnik uspešnosti izvajanja aktivnosti in zato neprecenljiv vir informacij za nadaljnje načrtovanje in izvajanje.

11.2.4 Širši in daljnosežni izzivi za vključevanje javnosti v prostorsko načrtovanje

V okviru trajnostnega urbanega razvoja kot dolgoročnega procesa so za vključenost in optimalni prispevek javnosti pri načrtovanju in implementaciji ukrepov urbanega razvoja zelo pomembna tako zavedanje in razumevanje pomena tega področja pri deležnikih odločanja, kakor tudi kontinuiteta osveščanja in izobraževanja javnosti o pomenu in oblikah participatornega načrtovanja. Gre za dolgoročno naravnan proces vzpostavljanja novega prostora in kulture partnerskega dialoga vseh deležnikov.

Proces priprave TUS Koper je bil za vse deležnike, tako pripravljavca, izdelovalca in udeleženo javnost izjemno pozitivna izkušnja in potrditev pomena partnerskega sodelovanja za kakovostne razvojne in prostorske rešitve. Nadaljevanje tovrstne prakse vključevanja javnosti v načrtovalski proces tudi v procese priprave drugih razvojnih in prostorskih dokumentov je v danem trenutku izziv in priložnost za postopno spreminjanje uveljavljenih načinov vključevanja javnosti.

12. ZAKLJUČEK

Trajnostna urbana strategija kot razvojni mehanizem, oblika in vsebina dokumenta kakor tudi proces njegove priprave uvaja inovativno načrtovalsko miselnost oziroma nov načrtovalski pristop, ki zahteva in spodbuja spremenjeno delovanje in vsebinsko preseganje splošno uveljavljenih načrtovalskih praks z namenom doseči boljše in usklajene razvojne rešitve. V tem kontekstu je Trajnostna urbana strategija mesta Koper pomenil svojevrsten izziv za celovito, usmerjeno, kritično in konstruktivno, obenem pa tudi neobremenjeno ter v prihodnost zazrto samoanalizo. Kaj mesto Koper ima, kaj potrebuje za boljše življenje v mestu, kje so razvojne šibkosti in izzivi, kje prepozna svoje kakovosti, potenciale in primerjalne prednosti?

Trajnostna urbana strategija mesta Koper je vsebinsko osredotočena na specifične razvojne prednosti, znotraj katerih išče tudi rešitve za zaznane težave in pomanjkljivosti ter utrjevanje urbane kakovosti in identitete mesta. Zato bo urbani in splošni družbeni razvoj urbanega območja Koper usmerjen v krepitev prepoznavnih in trdnih razvojnih stebrov. Morje in morska obala, historično mestno jedro Kopra in zeleni sistem mesta bodo nosilci nove urbane identitete in prednostna območja urbanega razvoja, ki se osredotočajo na osrednji cilj izboljšati pogoje bivanja in dela ljudi ob trajnostnem zagotavljanju ustvarjenih (urbanih) kakovosti in zmanjševanju okoljskih obremenitev.

Posebna dodana vrednost nastajanja vizije in vsebine Trajnostne urbane strategije mesta Koper je aktivna vloga javnosti in osredotočenost na učinke za uporabnike. Trajnostna urbana strategija mesta Koper je namenjena ljudem in je tudi nastajala z njihovo pomočjo, sprejemala je njihov pogled na stanje in bodoči razvoj ter postavila temelje za njihovo dejavno vključitev tudi v bodoče aktivnosti in ukrepe za skupno uresničevanje zastavljene razvojne vizije.

Pomembno je poudariti, da urbano območje Koper ni le občinsko središče, temveč je osrednji urbani center obalnega somestja, Obalno-kraške regije in širšega vplivnega območja s koncentracijo najpomembnejših urbanih funkcij in privlačnosti, ki opredeljujejo bistveno širši urbani vpliv in moč mesta. Zaradi gospodarskih dejavnosti, geostrateške lege, naravnih in ustvarjenih danosti je mesto prepoznano kot urbano središče državnega in mednarodnega pomena.

Širši, neobremenjen in ambiciozen pogled v prihodnost urbanega območja Koper je zaradi vsega naštetega nujen. Vizija trajnostne urbane strategije mesta Koper je samozavestna in v prihodnost usmerjena, na trdnih lastnih temeljih sloneča in uresničljiva.

13. PRILOGE

Preglednica 1:	Tabela procesne logike
Grafični prikaz 1.1:	Meja urbanega območja TUS Koper v širšem prostoru MOK, M 1:100.000
Grafični prikaz 1.2:	Meja urbanega območja TUS Koper, M 1:50.000
Grafični prikaz 2.1:	Prednostna razvojna območja TUS Koper, M 1:40.000
Grafični prikaz 2.2:	Prednostne usmeritve in območja urbanega razvoja, M 1:25.000
	Priloga: Poročilo o vključevanju javnosti v pripravo Trajnostne urbane strategije mesta Koper (PS Prostor d.o.o., Regionalni razvojni center Koper, 2015)

14. VIRI IN LITERATURA

Cunk ur.: Mladi v obalnih občinah: Analiza stanja (Kulturno izobraževalno društvo PINA, 2014)

Demografska študija Mestne občine Koper (Biro Obala d.o.o, Boson d.o.o., 2011)

<http://www.koper.si/>

<http://www.upr.si/>

<http://www.stat.si>

Koncept trajnostne mobilnosti v Mestni občini Koper (Biro Obala d.o.o., 2015)

Lokalni energetske koncept Mestne občine Koper (Boson d.o.o., 2013)

Občinski prostorski načrt Mestne občine Koper (Strateški del)- osnutek (Mestna občina Koper, 2014)

Občinski program varstva okolja (2015-2020) Mestne občine Koper (Boson d.o.o., 2014)

Občinski program varstva okolja (2015-2020) Mestne občine Koper: Poročilo o stanju okolja (Boson d.o.o., 2014)

Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020 CCI 2014SI16MAOP001 (2014)

Partnerski sporazum med Republiko Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2014-2020 CCI 2014SI16M8PA001-1.3 (objava 28.10.2014)

Regionalni razvojni program za Južnoprimorsko regijo 2014-2020 (verzija maj 2015) (Regionalni razvojni center Koper, RRA Južne Primorske, 2015)

Strategija »Koper- Pametno mesto« (Harpha sea d.o.o., 2015)

Strategija prostorskega razvoja Slovenije (Ur.l. RS, št. 76/2004)

Strategija razvoja turizma v MO Koper 2004-2008 z dolgoročnimi usmeritvami do leta 2020 (Mednarodni inštitut za turizem, 2004)

Žakelj...[et al.]: Koper živi? Vključevanje prebivalcev v urejanje javnega prostora (Univerza na Primorskem- ZRS, Univerzitetna založba Annales, 2014)

Viri fotografij: MOK